

Nauczanie z wykorzystaniem platformy *Kite*

Praktyczne ćwiczenia
wspierające integrację
językową i kulturową

Co-funded by
the European Union

I|U IMPRENSA DA
UNIVERSIDADE
DE COIMBRA
COIMBRA UNIVERSITY PRESS

Ediciones Universidad
Salamanca

**Nauczanie z wykorzystaniem
platformy Kite: praktyczne
ćwiczenia wspierające integrację
językową i kulturową**

Nauczanie z wykorzystaniem platformy Kite: praktyczne ćwiczenia wspierające integrację językową i kulturową

Główna koordynatorka:
Cristina Martins

Ediciones Universidad
Salamanca

IMPRESA DA
UNIVERSIDADE
DE COIMBRA
COIMBRA UNIVERSITY PRESS

LIBROS PRÁCTICOS, 51

Ediciones Universidad de Salamanca i autorzy
Wydanie pierwsze: czerwiec 2026 r.

Ediciones Universidad de Salamanca

Plaza San Benito, 2
E-37002 Salamanca (España)
www.eusal.es
eusal@usal.es

Imprensa da Universidade de Coimbra

<https://www.uc.pt/imprensa/>
imprensa@uc.pt

Opracowanie, realizacja i projekt okładki:

Microbio Comunicación

Wyprodukowano w UE - Made in EU

Główna koordynatorka:

Cristina Martins

Tłumaczenie z języka angielskiego:

Agnieszka Dryjańska, Monika Kostro, Radosław Kucharczyk, Małgorzata Molska, Monika Szymańska-Klimowicz, Krystyna Szymankiewicz, Marta Wojakowska

ISBN Ediciones Universidad de Salamanca:

978-84-1091-198-7 (PDF)

ISBN Imprensa da Universidade de Coimbra:

978-989-26-2869-1 (PDF)

DOI:

<https://doi.org/10.14201/OLP0051>

Projekt COMMUNIKITE jest współfinansowany z funduszy Unii Europejskiej w ramach programu Erasmus+. Za jego treść odpowiada wyłącznie konsorcjum COMMUNIKITE. Komisja Europejska ani Hiszpańska Służba ds. Umiędzynarodowienia Edukacji (SEPIE) nie ponoszą odpowiedzialności za jakiegokolwiek wykorzystanie zawartych w nim informacji.

Opublikowano na licencji Creative Commons CC BY-NC-ND
(<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/deed.pl>)

Ediciones Universidad de Salamanca jest członkiem UNE

Unión de Editoriales Universitarias Españolas

www.une.es

Katalog wydawniczy w formacie ONIX jest dostępny pod adresem

www.dilve.es

Uwaga dotycząca autorstwa

Niniejszy tom jest owocem współpracy autorów z siedmiu europejskich uniwersytetów. Poszczególne rozdziały zostały opracowane głównie przez jedną instytucję, a następnie wzbogacone o propozycje, komentarze i wzajemne recenzje pozostałych członków projektu. Ostatni rozdział, Łączne wykorzystanie zasobów KITE, powstał we współautorstwie wszystkich zaangażowanych instytucji. Członkowie zespołu z Narodowego Uniwersytetu im. Tarasa Szewczenki w Kijowie wnieśli uwagi i przeprowadzili recenzje wszystkich rozdziałów. Obrazy i mapy zawarte w niniejszej publikacji wygenerowano przy użyciu narzędzi wykorzystujących sztuczną inteligencję. Autorzy ponoszą odpowiedzialność za ich treść.

Autorzy współpracujący:

KITE 1. Przyjeżdżając do Polski (Uniwersytet Warszawski)

Agnieszka Dryjańska, Monika Kostro, Radosław Kucharczyk, Małgorzata Molska, Krystyna Szymankiewicz, Monika Szymańska-Klimowicz

KITE 2. Słownik obrazkowy (Uniwersytet w Salamance)

Pedro Álvarez Mosquera, Helena Belío Apaolaza, Lorena Domínguez García, Carmen Fernández Juncal, Juan Luis García Alonso, Elena García Piñuela, Maddalena Ghezzi, Carmen González Gómez, Sara Hanea Fayez Mohammed Ali, Olga Ivanova, Emma Machado de Souza, Marcos Medrano Duque, Lucía Morán Gaitero, Teresa Rodríguez Montes, Roberto Rubio Sánchez, Laura Sampietro, Elisa Suárez Caramés, Carmen Sumillera Iglesias, Ariadna Vergés Bonaventura, John Vinagre Vázquez

KITE 3. Brzmienie języka (Uniwersytet w Coimbrze)

Conceição Carapinha, Carla Ferreira, Tânia Ferreira, Cristina Martins, Isabel Pereira, Rui Pereira, Isabel Santos, Sara Sousa, Celeste Vieira

KITE 4. Interakcje komunikacyjne (Uniwersytet w Heidelbergu)

Ibolya Kurucz, Christiane von Stutterheim

KITE 5. Komunikacja niewerbalna (Uniwersytet w Bolonii)

Rita Caputo, Matteo Viale

KITE 6. Doświadczenia interkulturowe (Uniwersytet w Poitiers)

Laurie Dekhissi, Effrosyni Lamprou, Freiderikos Valetopoulos

Inni współautorzy

Narodowy Uniwersytet im. Tarasa Szewczenki w Kijowie:

Lada Klymenko, Liudmyla Artemova, Iryna Sytdykova, Tetiana Burmistenko, Larysa Huberniuk

Spis treści

Kite 1. Przyjeżdżając do Polski 13

1. Wprowadzenie **14**

Czym jest K1?	14
Jaka jest struktura K1?	14
Jak korzystać z K1?	15

2. Proces uczenia się **15**

Co zamierzamy osiągnąć?	15
Propozycje ćwiczeń	16

Kite 2. Słownik obrazkowy 20

1. Wprowadzenie **21**

Czym jest K2?	21
Jaka jest struktura K2?	22
Jak korzystać z K2?	22

2. Czteroetapowa nauka słownictwa **24**

1. Odkrywanie: obserwowanie i zauważanie	24
2. Uczenie się: rozpoznawanie i zapamiętywanie	25
3. Wypowiedź językowa: utrwalanie i użycie	26
4. Wychodząc poza K2	28

3. Gry **33**

4. K2 jako narzędzie wielojęzyczne **36**

Kite 3. Brzmienie języka 38

1. Wprowadzenie **39**

Czym jest K3?	39
Jaka jest struktura K3?	39
Jak korzystać z K3?	39

2. Proces uczenia się **40**

Odkrywanie	40
Rozpoznawanie	47
Ćwiczenie wymowy	55

3. Gry **61**

Kite 4. Interakcje komunikacyjne..... 65

1. Wprowadzenie **66**

Czym jest K4?	66
Jaka jest struktura K4?	66
Jak korzystać z K4?	66

2. Proces uczenia się **67**

Odkrywanie	67
Rozpoznawanie	71
Tworzenie wypowiedzi	75
Wychodząc poza K4	79

3. Gry	82
Kite 5. Komunikacja niewerbalna	85
1. Wprowadzenie	86
Czym jest K5?	86
Jaka jest struktura K5?	86
Jak korzystać z K5?	86
2. Proces uczenia się	88
Odkrywanie	88
Uczenie się: rozpoznawanie i zapamiętywanie	91
Tworzenie wypowiedzi	94
3. Gry	96
Kite 6. Doświadczenia interkulturowe	99
1. Wprowadzenie	100
Czym jest K6?	100
Jaka jest struktura K6?	100
Jak korzystać z K6?	100
2. Proces uczenia się	101
Ja i języki, którymi mówię	101
Ja i moja kultura	104
Ja i inne kultury	108
3. Gry	112
Łączne wykorzystanie zasobów KITE.....	115
Wprowadzenie	116
łączenie K1 z K2	116
łączenie K1 z K3	119
łączenie K1 z K4	120
łączenie K1 z K5	121
łączenie K1 z K6	121
łączenie K2 z K3	122
łączenie K2 z K4	123
łączenie K2 z K5	124
łączenie K2 z K6	126
łączenie K3 z K4	129
łączenie K3 z K5	131
łączenie K3 z K6	132

łączenie K4 z K5	133
łączenie K4 z K6	134
łączenie K5 z K6	135

Wstęp

Nauczanie z wykorzystaniem platformy KITE: praktyczne ćwiczenia wspierające integrację językową i kulturową to przewodnik po wielojęzycznych materiałach dostępnych na platformie KITE (<https://kite.usal.es>) i sposobach ich wykorzystania w różnorodnych kontekstach edukacyjnych. Publikacja zawiera dydaktyczny zestaw ćwiczeń i zadań zaprojektowanych tak, aby pomóc migrantom i uchodźcom łączyć naukę języka z codzienną komunikacją w kraju przyjmującym, wspierając tym samym integrację społeczną, rozwój umiejętności czytania i pisanie oraz budowanie otwartych, włączających relacji.

Poprzez takie ćwiczenia jak dopasowywanie elementów, odgrywanie ról, ćwiczenia wymowy, skojarzenia wizualne oraz krótkie zadania twórcze uczący się rozwijają zarówno kompetencje językowe, jak i międzykulturowe. Uczą się, jak słowa i gesty wspólnie tworzą znaczenie, jak grzeczność językowa zmienia się w zależności od sytuacji i kultury oraz jak oczekiwania kulturowe wpływają na codzienną komunikację i sposób postrzegania innych osób.

Platforma KITE, na której opiera się niniejszy przewodnik, oferuje materiały w językach **francuskim, hiszpańskim, niemieckim, polskim, portugalskim i włoskim**, wraz z tłumaczeniami na język **angielski i ukraiński**. Taka wielojęzyczna struktura stwarza liczne możliwości pracy na zajęciach językowych - zarówno w edukacji formalnej, jak i nieformalnej - inspirując do stosowania strategii nauczania, które rozwijają świadomość międzyjęzykową, uczenie się oparte na współpracy oraz mediację językową. W związku z tym wiele ćwiczeń zawartych w przewodniku zostało opracowanych tak, aby zachęcać uczących się do dostrzegania podobieństw i różnic między językami i kulturami, do wspólnej pracy mimo odmiennych doświadczeń językowych oraz do wzajemnego wspierania się poprzez tłumaczenie lub wyjaśnianie. Dzięki temu przewodnik staje się bogatym i wielofunkcyjnym narzędziem dla wszystkich osób zaangażowanych w nauczanie języków obcych oraz w działania na rzecz integracji, pomagając im tworzyć włączające, oparte na współpracy i wartościowe doświadczenia w nauce języka.

Jaka jest struktura przewodnika?

Propozycje ćwiczeń zawarte w niniejszym przewodniku zostały przedstawione w siedmiu rozdziałach.

Każdy z sześciu głównych rozdziałów odpowiada jednej z sekcji platformy KITE i pokazuje możliwości praktycznego wykorzystania jej zasobów:

- **KITE 1: *Przyjeżdżając do Polski***
- **KITE 2: *Słownik obrazkowy***
- **KITE 3: *Brzmienie języka***
- **KITE 4: *Interakcje komunikacyjne***
- **KITE 5: *Komunikacja niewerbalna***
- **KITE 6: *Doświadczenia interkulturowe***

Każdy rozdział posiada spójną strukturę dydaktyczną, która obejmuje jasno określone cele nauczania (*Co zamierzamy osiągnąć?*), propozycje ćwiczeń, potrzebne materiały i szczegółowy opis przebiegu ćwiczeń,

Wejź na platformę

często wzbogacony o różne warianty i przykłady w językach docelowych. Taka struktura pozwala nauczycielom korzystać z każdej z sześciu sekcji KITE i elastycznie dostosowywać proponowane ćwiczenia do różnych poziomów zaawansowania uczących się, celów nauczania i kontekstów wielojęzycznych.

W ostatnim rozdziale: **Łączne wykorzystanie zasobów KITE** przedstawiono ćwiczenia oparte na różnych kombinacjach materiałów z poszczególnych sekcji platformy KITE.

Dla kogo jest ten przewodnik?

Niniejszy przewodnik jest przeznaczony dla wszystkich osób zaangażowanych we wspieranie nauki języków i integracji migrantów i uchodźców, zwłaszcza na poziomie początkującym lub podstawowym. Jest on szczególnie przydatny w kontekście formalnego i nieformalnego uczenia się w sześciu krajach europejskich: **Francji, Hiszpanii, Niemczech, Polsce, Portugalii i Włoszech.**

Główni użytkownicy to:

- **Nauczyciele i prowadzący kursy** zajmujący się nauczaniem drugiego języka i rozwijaniem umiejętności czytania i pisania w grupach dedykowanych, przeznaczonych dla nowo przybyłych osób w różnym wieku;
- **Pedagodzy społeczni, mediatorzy językowi i przedstawiciele społeczności lokalnych**, którzy towarzyszą migrantom w procesie integracji;
- **Wolontariusze i inne osoby (facylitatorzy)** zaangażowane w inicjatywy związane z nauką języków dla migrantów i uchodźców.

Przejdź do Kite 1

Kite 1. Przyjeżdżając do Polski

Wprowadzenie

- Czym jest K1?
- Jaka jest struktura K1?
- Jak korzystać z K1?

Proces uczenia się

- Co zamierzamy osiągnąć?
- Propozycje ćwiczeń

1. Wprowadzenie

Czym jest K1?

K1 to cyfrowe vademecum, które dostarcza praktycznych i administracyjnych informacji pomocnych osobom przebywającym w kraju przyjmującym. Powstało ono z myślą o uchodźcach, migrantach oraz wszystkich, którzy ich wspierają. Ta sekcja platformy KITE pełni funkcję kompleksowego i użytecznego przewodnika po codziennym życiu w kraju przyjmującym, oferując wsparcie na wielu poziomach:

- **Praktycznym:** pomaga użytkownikom w załatwianiu spraw życia codziennego (znajdowanie mieszkania, pracy, szkoły, dostęp do opieki zdrowotnej lub pomocy społecznej, korzystanie z transportu publicznego itp.).
- **Kulturowym:** dostarcza jasnych i wiarygodnych informacji, pomagając w procesie dostosowania się do nowych warunków kulturowych poprzez przekazanie podstawowej wiedzy o kraju przyjmującym.
- **Językowym:** umożliwia porównania międzyjęzykowe oraz zapoznanie się z kluczową terminologią i nazwami instytucji w języku kraju przyjmującego.

K1 dotyczy obecnie sześciu krajów: Francji, Hiszpanii, Niemiec, Polski, Portugalii i Włoch.

Jaka jest struktura K1?

Vademecum zostało podzielone na 15 sekcji tematycznych, z których każda zawiera najważniejsze informacje dotyczące procedur imigracyjnych, dostępu do podstawowych usług, organizacji pozarządowych oraz innych istotnych instytucji. Sekcje obejmują następujące zagadnienia: *Przyjazd do kraju przyjmującego, Przydatne numery telefonów, Jak korzystać z polskiego numeru telefonu, Punkty recepcyjne, Jak uzyskać numer PESEL, Jak znaleźć nocleg lub mieszkanie, Jak uzyskać pomoc rzeczową, Jeśli potrzebujesz pomocy medycznej, Jak się przemieszczać, Jazda samochodem i prawo jazdy, Praca, Ubezpieczenie społeczne, Edukacja, Tłumaczenia i nauka języka oraz Pomoc organizacji pozarządowych*. K1 zawiera również przydatne linki do dalszych materiałów i źródeł informacji.

Każda sekcja prezentowana jest w trzech językach:

- języku kraju przyjmującego
- języku angielskim
- języku ukraińskim

Dzięki wielojęzycznej formie informacje są łatwo dostępne dla szerokiego grona odbiorców.

Jak korzystać z K1?

Przyjeżdżając do Polski stanowi doskonałą podstawę do przygotowania uchodźców i migrantów do radzenia sobie z codziennymi sytuacjami w języku lokalnym. K1 może pełnić w tym procesie wiele funkcji. Jego głównym celem jest pomoc użytkownikom w wyszukiwaniu i pozyskiwaniu potrzebnych informacji.

Nauczyciele oraz osoby wspierające migrantów mogą ćwiczyć z nimi, jak odnajdywać i weryfikować konkretne dane, co jednocześnie rozwija zarówno umiejętności praktyczne, jak i językowe.

Rozwijanie kompetencji czytania w celu orientacji i/lub pozyskiwania informacji, zgodnie z opisem zawartym w ESOKJ (2020), stanowi integralną część tego procesu. Obejmuje ono wyszukiwanie konkretnych szczegółów i może wiązać się z pracą z „prostymi, krótkimi, ilustrowanymi materiałami informacyjnymi”, a także z różnymi typami tekstów, takimi jak ogłoszenia lub ulotki, o czym czytamy w ESOKJ (2020). W kontekście zasobów oferowanych przez Kite 1 zalecenia te można interpretować jako zadania polegające na identyfikowaniu nazw instytucji istotnych dla określonych sytuacji życiowych lub na odnajdywaniu numerów telefonów i adresów.

Ponadto K1 może być również wykorzystywany bezpośrednio jako narzędzie do nauki języka. Na wczesnym etapie nauczania języka K1 może wspierać rozwój umiejętności komunikacyjnych oraz kształtować świadomość metajęzykową, zachęcając uczących się do porównywania treści w trzech językach. Zapewnia on także możliwości doskonalenia rozumienia tekstu pisanego w języku kraju przyjmującego, a jednocześnie wspiera mediację językową i kulturową.

2. Proces uczenia się

Co zamierzamy osiągnąć?

- Przybliżyć uczącym się praktyczne informacje dotyczące kluczowych usług w kraju przyjmującym.
- Zapoznać uczących się ze strukturą i zawartością zbioru informacji K1 poprzez jego odkrywanie w praktyce.
- Rozwijać umiejętności szybkiego i skutecznego poruszania się po sekcjach K1 oraz wyszukiwania istotnych informacji.
- Umożliwić uczącym się korzystanie z K1 jako pomocnego narzędzia w sytuacjach dnia codziennego po przyjeździe do kraju przyjmującego.
- Pomóc uczącym się rozpoznawać, które części K1 są najbardziej istotne dla różnych potrzeb (zdrowie, mieszkanie, praca, transport itp.).
- Budować pewność siebie w rozumieniu i stosowaniu informacji administracyjnych, danych kontaktowych oraz procedur przedstawionych w K1.

- Zachęcać do samodzielnego i wielokrotnego korzystania z K1 podczas osiedlania się w kraju przyjmującym.
- Ćwiczyć użycie specyficznego słownictwa, numerów telefonów, linków oraz wskazówek zawartych w zbiorze informacji K1.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Odgrywanie ról – połączenia alarmowe

Materiały: informacje dostępne w K1.

Język: L1 / L2 (w zależności od poziomu biegłości uczących się w L2).

Opis ćwiczenia:

- Osoba prowadząca wybiera rzeczywistą sytuację z zasobu danych Kite 1, np. nagły przypadek medyczny, prośbę o pomoc mieszkaniową w organizacji pozarządowej, zapytanie o pracę, uzyskanie informacji o transporcie itp.
- Osoba prowadząca przygotowuje i odczytuje krótkie, proste dialogi oparte na informacjach z K1 (np. prośba o pomoc medyczną, zapytanie do organizacji pozarządowej dotyczące zakwaterowania, zapytanie o pracę, uzyskanie informacji o transporcie), które uczący się powtarzają wspólnie na głos za prowadzącym.
- Następnie uczący się pracują w parach, tworząc podobne dialogi w celu ćwiczenia wykonywania połączeń alarmowych lub informacyjnych oraz składania próśb w sytuacjach bezpośredniego kontaktu: jedna osoba wciela się w nowo przybyłą osobę, druga w przedstawiciela instytucji świadczącej usługi (operatora telefonicznego, pracownika organizacji pozarządowej, członka personelu ośrodka zdrowia, pracownika urzędu pracy).
- W trakcie odgrywania ról (5–10 minut) należy korzystać z rzeczywistych numerów telefonów, danych kontaktowych, adresów oraz konkretnych informacji dostępnych w zasobie K1 (np.: *Dzień dobry, potrzebuję wyrobić zaświadczenie NFZ o prawie do świadczeń zdrowotnych. Czy może mi Pan/Pani powiedzieć, gdzie znajduje się najbliższy ośrodek zdrowia? Mieszkam w ... lub Potrzebuję tymczasowego zakwaterowania. Czy Fundacja Ocalenie może mi pomóc?*).
- Odgrywanie ról powinno obejmować: powitanie, wyjaśnienie sytuacji, zadawanie konkretnych pytań opartych na informacjach z K1 oraz zakończenie rozmowy.
- Każda para odgrywa swój dialog przed grupą (2–3 minuty na parę).

Wariant: Po każdej prezentacji grupa omawia następujące zagadnienia:

- Czy informacje z K1 zostały użyte poprawnie?
- Jakie słownictwo lub zwroty okazały się pomocne?

Ćwiczenie 2: Czego potrzebuję w pierwszej kolejności?

Materiały: informacje dostępne w K1.

Język: L1 / L2 (w zależności od poziomu biegłości uczących się w L2).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się są proszeni o samodzielne przeczytanie wszystkich sekcji K1 (15 minut) i zwrócenie uwagi na różne rodzaje informacji, które się tam znajdują, przy jednoczesnym zastanowieniu się, jak odpowiedzieliby na następujące pytania:
  - *Gdybyś przyjechał do tego kraju dzisiaj (lub wtedy, gdy miał miejsce Twój przyjazd), które sekcje byłyby dla Ciebie najważniejsze? Dlaczego?*
  - *Jakie czynniki wpływają na Twoje priorytety (rodzina, zdrowie, sytuacja zawodowa)?*
- W grupach 3–4-osobowych uczący się omawiają swoje wybory, wskazując odpowiednie sekcje K1:
  - jakie informacje z zasobu danych są najbardziej przydatne w ich konkretnej sytuacji;
  - czy doświadczyli sytuacji podobnych do tych opisanych w K1;
  - z których sekcji K1 korzystaliby w pierwszej, drugiej, trzeciej kolejności...
- Na koniec każda grupa przedstawia pozostałym uczestnikom 3 najczęściej wskazywane priorytety oraz w których sekcjach K1 można znaleźć informacje na ich temat.

Ćwiczenie 3: Luka informacyjna

Materiały: fragmenty sekcji K1 wydrukowane lub dostępne na urządzeniu mobilnym, podzielone na uzupełniające się części (np. jeden zestaw zawierający informacje o wymaganych dokumentach, drugi zawierający adresy lub godziny pracy); puste formularze lub listy kontrolne do wypełnienia.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się pracują w parach, a każdy z partnerów otrzymuje inną część informacji z sekcji K1. Na przykład jedna osoba może otrzymać szczegółowe informacje na temat wymaganych dokumentów, a druga informacje dotyczące adresów lub godzin pracy biura.
- Zadając pytania i udzielając na nie odpowiedzi, partnerzy dzielą się informacjami i współpracują, aby wypełnić formularz lub listę kontrolną.

Ćwiczenie 4: Wyjaśnij swojemu koledze

Materiały: informacje dostępne w K1.

Język: L1 / L2.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się są proszeni o wyobrażenie sobie, że ich kolega lub koleżanka właśnie przyjechał/a do kraju przyjmującego. Osoba ta zna język lokalny na niższym poziomie lub w ogóle nim nie włada.

- Korzystając z informacji zawartych w K1, każdy uczący się ma za zadanie wyjaśnić (ustnie) swojemu koledze / swojej koleżance:
  - najważniejsze informacje zawarte w K1 (3-5 kluczowych punktów).
  - czym należy się zająć w pierwszej kolejności i dlaczego.
  - najważniejsze numery telefonów, strony internetowe lub kontakty, które należy zapisać.
  - najważniejsze słowa lub zwroty w języku docelowym dla każdej wybranej sytuacji.
  - gdzie szukać pomocy, jeśli nie rozumie się kluczowych informacji.
- Następnie uczący się są proszeni o:
  - ćwiczenie wyjaśnienia złożonych informacji z K1 w prosty i jasny sposób swoim kolegom, którzy mają niższy poziom znajomości języka.
  - przedstawienie swoich wyjaśnień grupie, tak jakby była ona nowo przybyłym kolegą / nowo przybyłą koleżanką.

Ćwiczenie 5: Plan podróży i porady

Materiały: informacje dostępne w K1.

Język: L1/ L2 (w zależności od poziomu biegłości uczących się w L2).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się mają za zadanie stworzyć praktyczny, spersonalizowany plan podróży i osiedlenia się dla osoby przybywającej do kraju przyjmującego, korzystając z konkretnych informacji zawartych w K1. W tym celu powinni wziąć pod uwagę profil tej osoby:
  - *Czy podróżuje ona sama czy z rodziną?*
  - *Czy ma dzieci, specyficzne potrzeby zdrowotne, pilną potrzebę znalezienia pracy?*
  - *Jaki jest jej poziom znajomości języka docelowego?*
- Korzystając z K1, uczący się przygotowują dokument zawierający następujące informacje:
  - podstawowe dane dotyczące kraju przyjmującego: najważniejsze numery telefonów alarmowych, przydatne kontakty.
  - listę priorytetowych zadań: co należy zrobić pierwszego dnia, w pierwszym tygodniu, w drugim tygodniu (na podstawie informacji zawartych w K1: np. zarejestrować się, uzyskać zaświadczenie NFZ o prawie do świadczeń zdrowotnych, kupić kartę telefoniczną, znaleźć mieszkanie itp.).
  - konkretne numery telefonów z K1, które są niezbędne, biorąc pod uwagę profil tej osoby.
  - informacje o transporcie publicznym: Jak się poruszać (informacje o metrze, autobusach, pociągach).
  - praktyczne porady: co ta osoba powinna wiedzieć o lokalnej walucie, wsparciu organizacji pozarządowych, swoich prawach itp.

Ćwiczenie 6: Poszukiwanie informacji w K1

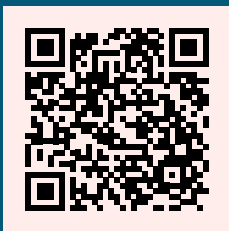
Materiały: informacje dostępne w K1 (w formie drukowanej lub na urządzeniach mobilnych), oznakowanie różnych biur/lokalizacji.

Język: L1 / L2 (w zależności od poziomu biegłości uczących się w języku L2).

Opis ćwiczenia:

- Różne strefy w sali lekcyjnej są przeznaczone do umownego przedstawienia konkretnych miejsc: ośrodka zdrowia, urzędu pracy, urzędu komunikacji miejskiej, lokalnej organizacji pozarządowej, sklepu z telefonami itp.
- Połowa uczących się to *nowo przybyli* do kraju przyjmującego, potrzebujący informacji; druga połowa to *pracownicy*, którzy mogą im tych informacji udzielić.
- Osoby odgrywające rolę *nowo przybyłych do kraju* przyjmującego przemieszczają się między poszczególnymi miejscami z K1 w rękę (w wersji drukowanej lub na urządzeniach mobilnych) i powinny:
  - przed lub w trakcie rozmowy z *personalem* zapoznać się z zasobami K1, aby znaleźć odpowiednie informacje dotyczące każdego z miejsc.
  - zadać odpowiednie pytania, korzystając ze słownictwa i informacji z K1.
  - uzyskać konkretną pomoc: informacje o sposobie uzyskania zaświadczenia NFZ o prawie do świadczeń zdrowotnych, informacje na temat pracy i płacy minimalnej, rodzajach biletów komunikacji miejskiej, kontaktów dotyczących pomocy mieszkaniowej, zakupu kart telefonicznych itp.
  - pracownicy mogą udzielać informacji wyłącznie na podstawie treści zawartych w K1 (powinni również zapoznać się przed ćwiczeniem z zasobami K1).

Przejdź do Kite 2

Kite 2.

Słownik obrazkowy

Wprowadzenie

- Czym jest K2?
- Jaka jest struktura K2?
- Jak korzystać z K2?

Czteroetapowa nauka słownictwa

- 1. Odkrywanie: obserwowanie i zauważanie
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 2. Uczenie się: rozpoznawanie i zapamiętywanie
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 3. Wypowiedź językowa: utrwalanie i użycie
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 4. Wychodząc poza K2: umiejętności komunikacyjne oraz umiejętność czytania i pisanie
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Wypowiedź pisemna
  - Wypowiedź ustna
  - Rozumienie ze słuchu
  - Rozumienie tekstów pisanych

Gry

- Co zamierzamy osiągnąć?

K2 jako narzędzie wielojęzyczne

- Co zamierzamy osiągnąć?
- Propozycje ćwiczeń

1. Wprowadzenie

Czym jest K2?

Wielojęzyczny słownik obrazkowy CommuniKITE (K2) to narzędzie opracowane z myślą o ułatwieniu pierwszych kontaktów w języku obcym, zapewniające łatwy dostęp do podstawowego słownictwa często używanego w codziennej komunikacji. Dzięki wizualnemu charakterowi oraz intuicyjnej strukturze słownik pozwala uczącym się rozpoznawać, przyswajać i używać podstawowych słów w języku francuskim, hiszpańskim, niemieckim, polskim, portugalskim i włoskim, którym towarzyszy tłumaczenie na język angielski i ukraiński.

Uwzględniając perspektywę międzyjęzyczną K2 nie tylko ułatwia zrozumienie nowego słownictwa, ale także pozwala uczestnikom czerpać z innych języków poprzez różne skojarzenia dotyczące znaczenia słów oraz rozpoznawanie wzorców językowych. Pozwala to także rozwijać autonomię w nauce. Porównując słowa w różnych językach, identyfikując podobieństwa i różnice lub szukając odpowiedników, uczący się aktywują strategie, które wzmacniają pamięć, motywację i poczucie własnej skuteczności językowej.

W przeciwieństwie do tradycyjnych słowników obrazkowych K2 został zaprojektowany z myślą o natychmiastowym zastosowaniu: może być używany zarówno w formalnych warunkach nauczania, jak i w celu wsparcia językowego w wymiarze społecznym lub indywidualnym, zarówno w grupach jednorodnych, jak i niejednorodnych, z uwzględnieniem języka ojczystego oraz poziomu znajomości języka docelowego itp.

Słownik jest szczególnie przydatny w pracy z migrantami lub uchodźcami, którzy w wielu przypadkach nie mieli wcześniej styczności z językiem kraju przyjmującego. W przypadku tych uczących się, którzy często znają kilka języków, korzystanie z K2 może również sprzyjać mediacji i współpracy. Może to być szczególnie przydatne w niejednorodnych grupach, których członkowie częściowo posługują się tymi samymi językami, ale nie mówią tym samym językiem ojczystym lub mają różny poziom biegłości w języku docelowym. W tego typu sytuacjach członkowie grupy mogą pomagać sobie nawzajem w zakresie językowym i/lub kulturowym.

K2 zapewnia:

- **Wizualny dostęp do codziennego słownictwa:** Obrazki ułatwiają natychmiastowe zrozumienie znaczenia, dzięki czemu K2 jest zasobem dostępnym dla osób o różnym poziomie kompetencji językowych, w tym dla osób w trakcie nauki czytania i pisania.
- **Wsparcie dla różnojęzyczności:** Każde słowo jest dostępne w ośmiu językach, co pozwala użytkownikom rozpoznawać podobieństwa, wykrywać różnice i doceniać własny repertuar językowy oraz repertuar innych osób. Jest to idealne rozwiązanie dla wielojęzycznych klas i międzykulturowych kontekstów nauczania.
- **Dostęp do codziennej komunikacji:** Wybrane słownictwo jest dostosowane do codziennych sytuacji (zdrowie, mieszkanie, praca, szkoła itp.) i ma na celu wspieranie migrantów od samego początku funkcjonowania w nowym środowisku.

- **Elastyczność użycia:** K2 może być używany w formie elektronicznej lub drukowanej, w klasie lub poza nią, samodzielnie lub z pomocą innych osób, podczas zorganizowanych kursów językowych lub w bardziej nieformalnych kontekstach, takich jak biblioteki, stowarzyszenia lub ośrodki przyjmujące migrantów.

Jaka jest struktura K2?

Słownik zawiera 558 słów pogrupowanych w pięć obszarów tematycznych. Każda kategoria zawiera podkategorie, które umożliwiają uporządkowany i intuicyjny dostęp do słownictwa niezbędnego do funkcjonowania w typowych kontekstach komunikacyjnych, łączących się z wyodrębnionymi grupami tematycznymi:

<p> Praca</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pierwszy kontakt 2. Edukacja i praca 3. Zatrudnienie i prawa pracownika 4. Zawody 5. Kalendarz 	<p> Miasto i wieś</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sklepy 2. Transport 3. Ruch uliczny 4. Krajobraz 5. Gry i rozrywka 6. Władze i administracja 7. Klimat i natura 8. Kierunki 	<p> Dom</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Słownictwo ogólne 2. Pokój i inne 3. Meble i utrzymanie domu 4. Łazienka 5. Kuchnia 6. Rodzina 7. Ubrania 8. Posiłki 	<p> Edukacja</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Budynek 2. Klasa 3. Przedmioty 4. Przybory szkolne 5. Kolory 6. Liczby
<p> Zdrowie</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ciało człowieka 2. Symptomy i choroby 3. Badania i leczenie 4. Szpital i przychodnie zdrowia 			

Jak korzystać z K2?

Słownik obrazkowy jest dostępny w interaktywnym formacie cyfrowym na platformie KITE, a także w formacie do pobrania i wydrukowania. Każda kategoria tematyczna zawiera obrazek identyfikacyjny, który można kliknąć, aby przejść do słownictwa z danej kategorii, w całości zilustrowanego obrazkami. Profesjonalny zespół grafików opracował ilustracje w jasnym, przyjaznym i kulturowo neutralnym stylu, aby były jak najbardziej przystępne od strony wizualnej i konceptualnej.

Ćwiczenia i metody pracy zaproponowane w tym rozdziale mają na celu przedstawienie praktycznych pomysłów na jak najlepsze wykorzystanie tych zasobów K2 na różnych poziomach biegłości językowej i w różnych sytuacjach. We wszystkich propozycjach wykorzystano wartość pedagogiczną obrazu jako nośnika znaczenia, elementu motywującego i ułatwiającego przyswajanie języka docelowego.

Rozdział podzielony jest na praktyczne sekcje zawierające propozycje ćwiczeń ukierunkowanych na konkretne cele dydaktyczne: prezentację, naukę i utrwalenie słownictwa, rozwój umiejętności komunikacyjnych, świadomość międzyjęzykową oraz umiejętność czytania i pisanie. Każda z sekcji zawiera cele nauki oraz przykłady sugerowanych ćwiczeń.

Proponowane ćwiczenia, których celem jest prezentacja, nauka i utrwalenie słownictwa, zostały opracowane w taki sposób, aby

zapewnić stopniowe przyswajanie słownictwa w trzech fazach: **odkrywanie (obserwacja i zauważanie), nauka (rozpoznawanie i zapamiętywanie)** oraz **produkcja (utrwalanie i użycie)**. Fazy te nie są sztywne ani nie muszą koniecznie następować po sobie, ale łącznie pozwalają uczącym się przejść od wizualnego rozpoznawania do produkcji językowej, pomagając im ostatecznie włączyć nowe słowa do ich pierwszych interakcji językowych, co stanowi fundamentalny punkt wyjścia dla przyszłego rozwoju umiejętności komunikacyjnej oraz czytania i pisania (główny temat sekcji „Wychodząc poza K2: rozwój umiejętności komunikacyjnych oraz czytania i pisania” w niniejszym rozdziale).

Rola osoby prowadzącej zajęcia (trenera/ki lub facylitatora/ki) jest kluczowa: nie chodzi tylko o korzystanie ze słownika, ale o stworzenie warunków, w których korzystanie z tego zestawu materiałów będzie pożądane w sytuacjach przydatnych uczącym się.

Należy więc pamiętać, że słownik jest przede wszystkim narzędziem umożliwiającym odkrywanie znaczenia. Dlatego też osoba prowadząca zajęcia (nauczyciel/ka, instruktor/ka) powinna:

- wspierać wizualne, werbalne i kontekstowe rozumienie słów;
- zapewniać podstawy (struktury, przykłady, powtórzenia), które pozwalają uczącym się przejść od rozpoznawania znaczenia do wypowiedzi;
- wykazywać się wrażliwością na trudności w nauce czytania i pisania polegającą na umiejętnym wykorzystaniu obrazów jako wsparcia komunikacyjnego.

Skutecznie wykorzystywany słownik obrazkowy przyczynia się do rozwoju podstawowych umiejętności komunikacyjnych, ponieważ odwołuje się do tego, co **ludzie znają i rozpoznają**, nawet jeśli nie są jeszcze w stanie tego wyrazić, co w konsekwencji ułatwia naukę przez eliminowanie **sztywnych barier językowych**. Podejście to i jego dynamika mają zasadnicze znaczenie, zwłaszcza w pracy z migrantami, którzy często posiadają **skomplikowane biografie**, zróżnicowany repertuar językowy i bardzo specyficzne potrzeby w zakresie komunikacji, dostępu do usług i integracji w nowym środowisku.

Proponowane ćwiczenia i metody pracy nie są w całości oryginalnymi pomysłami; wiele z nich to sprawdzone propozycje stosowane w klasie. Ich wartość polega na tym, że stanowią kompleksowy zbiór praktycznych ćwiczeń mający na celu ułatwienie korzystania ze słownika, opracowany specjalnie dla zestawu materiałów K2.

2. Czterostopowa nauka słownictwa

1. Odkrywanie: obserwowanie i zauważanie

Co zamierzamy osiągnąć?

- Zachęcić do pierwszego kontaktu ze słownictwem zawartym w glosariuszu poprzez podejście wizualne i interaktywne, bez konieczności mówienia, czytania lub pisania, co jest szczególnie istotne dla osób rozpoczynających proces nabywania umiejętności czytania i pisania.
- Zapoznać uczących się z obszarami tematycznymi glosariusza, tworząc jednocześnie środowisko motywujące ich do uczestnictwa w interakcji w języku docelowym.
- Wspierać budowanie pewności siebie podczas używania języka docelowego.
- Rozbudzać ciekawość uczących się poprzez kontakt z nowym słownictwem.
- Doceniać i aktywizować dotychczasową wiedzę leksykalną (w dowolnym języku).
- Wprowadzać nowe słownictwo w prosty i przystępny sposób.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Co widzisz? Co wiesz?

Materiały: miniatura jednej z kategorii tematycznych (np. Dom).

Opis ćwiczenia:

- Pierwszy kontakt ze słownictwem zawartym w glosariuszu polega na pokazaniu ilustracji bez nazwy (w wersji cyfrowej) lub w formie drukowanej.
- Uczący się są proszeni o obserwację i nazwanie w swoim języku tego, co rozpoznają.
- Grupa szuka słów, które już zna w języku docelowym.

Wariant: Można umieścić samoprzylepne karteczki na obrazkach (na papierze) lub wskazać je na ekranie.

Ćwiczenie 2: Zgadnij, jakie to słowo.

Materiały: Karty z ilustracjami bez nazw / miniaturki jednej z kategorii tematycznych.

Opis ćwiczenia:

- Należy wybrać pięć ilustracji z jednej kategorii tematycznej.

- Prowadzący/a pokazuje je po kolei i pyta: *Co to jest? Czy znacie słowo na określenie tego w jakimkolwiek języku?* Powoduje to aktywowanie wcześniej nabytej wiedzy leksykalnej.
- Następnie prowadzący/a podaje nazwę w języku docelowym.

Ćwiczenie 3: Wyszukiwanie celowe w scenie

Materiały: ilustracje dla każdej z pięciu kategorii tematycznych K2 (miniaturki).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się zapoznają się z ilustracjami, aby oswoić się z obszarami tematycznymi słownika i jego słownictwem.
- Następnie otrzymują zadanie zidentyfikowania konkretnych przedmiotów, np. *czegoś używanego do gotowania / czegoś, co znajduje się w łazience / czegoś, czego używamy do pisania* itp.
- Uczący się odnajdują odpowiedni obrazek i podają nazwę przedmiotu, zgodnie z tym, co im się wydaje.
- Następnie nazwa jest podawana lub sprawdzana za pomocą kart.

2. Uczenie się: rozpoznawanie i zapamiętywanie

Co zamierzamy osiągnąć?

- Wprowadzić aktywne przyswajanie nowego słownictwa.
- Wspierać rozpoznawanie, rozumienie i zapamiętywanie słownictwa.
- Inicjować jasne skojarzenia między obrazkami i słowami w wersji mówionej i pisanej.
- Ułatwić przyswajanie znaczenia słów poprzez świadome powtarzanie.
- Usprawnić opracowywanie osobistych strategii zapamiętywania i kategoryzowania słownictwa.
- Wspierać produkcję językową z wykorzystaniem poznawanego słownictwa (powtarzanie, zdania modelowe).

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Połącz ilustracje i nazwy

Materiały: talia wyciętych kart, z których połowa zawiera obrazki, a druga połowa pasujące do nich słowa (w kilku językach lub tylko w języku docelowym) z tej samej kategorii tematycznej.

Opis ćwiczenia:

- Uczestnicy dzielą się w pary.

- Prowadzący/a tasuje karty i rozdaje talię każdej parze.
- Uczestnicy w każdej parze współpracują, aby poprawnie dopasować karty.

Wariant: Trudność ćwiczenia można zwiększyć, dodając dodatkowe słowa, które nie należą do tej samej kategorii tematycznej.

Ćwiczenie 2: Zdaniowy krąg

Materiały: karty z obrazkami.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się siadają w kręgu.
- Każdy otrzymuje obrazek z jednej z kategorii tematycznych.
- Prowadzący/a czyta zdania, w których pojawiają się rozdane słowa.
- Uczący się próbują zidentyfikować w zdaniach czytanych przez prowadzącego/ą słowo odpowiadające obrazkowi na ich karcie.
- Następnie uczący się po kolei wypowiadają zdanie, w którym pojawia się ich słowo (np. *W moim domu jest okno. / Moja mama pracuje w szpitalu.*).

Ćwiczenie 3: Poszukiwanie elementów na ilustracji

Materiały: ilustracje przedstawiające pięć kategorii tematycznych słownika K2 (ogólny widok każdej kategorii tematycznej).

Opis ćwiczenia:

- Uczniom pokazuje się ilustracje, aby zapoznali się z obszarami tematycznymi słownika i zawartym w nim słownictwem.
- Następnie prosi się ich o wskazanie konkretnych elementów, na przykład *czegoś, co służy do gotowania, czegoś, co znajduje się w łazience, czegoś, czego używamy do pisania* itp. Potem podaje się słowo lub sprawdza się je za pomocą kart z obrazkami.

3. Wypowiedź językowa: utrwalanie i użycie

Co zamierzamy osiągnąć?

- Wykorzystać przyswojone słownictwo w kontekstach przydatnych dla uczących się, wymagających kreatywności lub ważnych ze względów komunikacyjnych poprzez pomoc w wyjściu poza etap rozpoznawania słów i włączenie ich w działania, opowiadanie, gry lub symulowane sytuacje, które zachęcają do wypowiedzi, interakcji i utrwalenia.

- Utrwalić przyswojone słownictwo poprzez wykorzystanie go w kontekście.
- Zachęcać do produkcji ustnej i pisemnej, dostosowanej do poziomu grupy.
- Wspierać naukę poprzez celowe zadania.
- Stymulować kreatywność uczących się i interakcje w języku docelowym w przyjaznej atmosferze.
- Zachęcać do autonomii i współpracy, łącząc słownictwo z doświadczeniami grupy.

Propozycje ćwiczeń

Działania na tym etapie mają na celu wspieranie praktycznego wykorzystania słownictwa poprzez interaktywne ćwiczenia lub wspierające metody pracy. Zachęcają one do samodzielności i współpracy, a celem jest zawsze powiązanie słownictwa z doświadczeniem i zainteresowaniami grupy, dzięki czemu jest ono łatwiej zapamiętywane i używane.

Ćwiczenie 1: Odgrywanie ról z wykorzystaniem kart

Materiały: karty z obrazkami / wybrane przestrzenie w sali zaaranżowane jako sceny.

Opis ćwiczenia:

- Uczącym się przydzielane są różne sytuacje: wizyta u lekarza, zakupy, poszukiwanie mieszkania itp.
- Następnie uczący się wybierają karty i tworzą krótki dialog, używając słownictwa dopasowanego do danej sytuacji.
- Dialog można przedstawić przed grupą lub nagrać na nośniku audio/wideo.

Ćwiczenie 2: Wspólne tworzenie opowiadania

Materiały: zestaw kart z obrazkami.

Opis ćwiczenia:

- Prowadzący/a układa wszystkie karty obrazkowe, tak że obrazki nie są widoczne.
- Każdy uczący się wybiera jedną kartę, nie patrząc na nią.
- Uczący się na zmianę tworzą grupową opowieść, wykorzystując słowa, które otrzymali. Zachęca ich to do mówienia i kreatywności w języku docelowym.
- Rezultat ich pracy można zapisać lub przedstawić w formie krótkiej scenki.

Ćwiczenie 3: Rysowanie na podstawie opisu

Materiały: materiały do rysowania i pisania; słowa z K2.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się (lub prowadzący) opisują scenę, używając słownictwa z jednej z kategorii tematycznych (np. *Obok stołu stoi krzesło. Na stole stoi szklanka.*).
- Reszta grupy rysuje to, co zrozumiała z opisu. Następnie uczący się porównują i komentują swoje rysunki, aby utrwalić słownictwo.

Ćwiczenie 4: Rozbudowa słowniczka

Materiały: materiały do rysowania i pisania; słowa z K2.

Opis ćwiczenia:

- W grupach (lub cała grupa) uczący się przeglądają słowa z każdej kategorii tematycznej słownika.
- Następnie wymyślają nowe słowa, które mogłyby uzupełnić kategorie tematyczne.
- W grupie można stworzyć obrazki lub rysunki przedstawiające te słowa, aby zachęcić uczących się do współpracy i ułatwić przyswajanie nowych słów w języku docelowym.

Wariant: Można zaproponować przeprowadzenie ćwiczenia w odwrotnej kolejności. Uczący się przeprowadzają burzę mózgu na temat kategorii tematycznej, a następnie sprawdzają słownik, aby dodać brakujące słowa.

4. Wychodząc poza K2: umiejętności

komunikacyjne oraz umiejętność czytania i pisania

Co zamierzamy osiągnąć?

- Poszerzenie słownika, wspieranie nauki słownictwa poprzez powiązanie jej z umiejętnościami komunikacyjnymi i rozwojem umiejętności czytania i pisania.
- Wykorzystanie K2 jako skutecznego punktu wyjścia do rozwijania czterech umiejętności komunikacyjnych (rozumienia ze słuchu, rozumienia tekstu pisanego, mówienia i pisania).
- Projektowanie zadań z wykorzystaniem obrazków i słów z K2, które symulują rzeczywiste sytuacje komunikacyjne występujące w życiu codziennym, ułatwiając tym samym praktyczne zastosowanie w kontekstach społecznych i praktycznych, wykraczających poza zapamiętywanie słownictwa.
- Kontekstualizację nauki języka na początkowych poziomach, co sprawia, że proces ten nie opiera się jedynie na zapamiętywaniu struktur i jednostek leksykalnych, ale od samego początku polega na osadzaniu ich w sytuacjach autentycznej interakcji społecznej.

- Zapewnienie działań, które są skontekstualizowane, praktyczne i skierowane wyłącznie do dorosłych odbiorców: zorientowane na działanie, skoncentrowane na rozwiązywaniu rzeczywistych zadań i bezpośrednim wykorzystaniu opanowanego słownictwa.
- Uwzględnienie konkretnych potrzeb, takich jak dostęp do systemu opieki zdrowotnej, wypełnianie wniosków, uczestnictwo w rozmowach kwalifikacyjnych, udział w edukacji dzieci lub zrozumienie treści rachunków – sytuacje wymagające umiejętności czytania i pisania.
- Ukazanie umiejętności czytania i pisania w nauczaniu języków obcych dorosłych jako środka wzmacniającego ich kompetencje językowe i pozycję społeczną, zamiast sprowadzania tych umiejętności do czysto technicznego dekodowania znaków.
- Wykorzystanie K2 jako cennego źródła informacji do inicjowania i wzmacniania procesów alfabetyzacji skoncentrowanych na czytaniu, pisaniu i rozumieniu tego, co jest potrzebne do samodzielnego życia w nowym środowisku.

Wypowiedź pisemna

Na początkowych poziomach nauczania pisanie jest zazwyczaj ograniczone, ale niezbędne w codziennych sytuacjach: wypełnianie formularzy, pisanie notatek lub pozostawianie wiadomości itp. K2 ułatwia to zadanie, oferując repertuar podstawowych słów wraz z wizualnym wsparciem. Dzięki krótkim, ukierunkowanym ćwiczeniom można wspierać funkcjonalne wykorzystanie opanowanego słownictwa w autentycznych sytuacjach.

Ćwiczenie 1: Wypełnianie podstawowego formularza

Materiały: autentyczne dokumenty/formularze do wypełnienia; słownictwo z K2 związane z tożsamością, rodziną, mieszkaniem, zawodem.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się otrzymują autentyczny formularz (do rejestracji w przychodni, zapisania się na zajęcia, umówienia wizyty, formularz osobowy itp.).
- Korzystając ze słownictwa z K2 (rodzina, dane osobowe, zawody itp.), uczestnicy wypełniają wymagane pola.

Ćwiczenie 2: Pisanie krótkiej wiadomości

Materiały: materiały do pisania; słownictwo z K2 związane ze zdrowiem, pogodą, kalendarzem itp.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się otrzymują typową sytuację, np.: *mają za zadanie napisać wiadomość, że nie mogą przyjść jutro/dzisiaj na zajęcia/do pracy/na spotkanie w szkole; chcą umówić się na spotkanie; potrzebują, żeby ktoś im o czymś przypomniał.*

- Uczący się pracują nad tym, jak napisać krótką wiadomość funkcjonalną: imię i nazwisko, data, temat.
- Słownik obrazkowy służy jako zbiór przydatnych słów do uzupełnienia tych wiadomości.

Uwaga: Przydatne może być przedstawienie rzeczywistych komunikatorów takich jak *WhatsApp*, *Messenger*, *Telegram* itp.

Ćwiczenie 3: Opracuj leksykalny niezbędnik

Materiały: notatnik i długopis/ołówek; słowa z kluczowych kategorii tematycznych K2.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się są proszeni o opracowanie spersonalizowanego notatnika zawierającego przydatne słowa i zwroty.
- Każdy uczyący się wybiera słowa, ważne w jego codziennym życiu, z różnych kategorii tematycznych (*zdrowie, dom, praca...*): *szpital, praca, wizyta, imiona dzieci, alergie* itp.
- Oprócz słowa każdy wpis w zeszycie może zawierać obrazek z K2 oraz, w razie potrzeby, funkcjonalne wyrażenie (*Jestem uczulony na...*).
- Zeszyt staje się prawdziwym narzędziem, które można pokazać innym lub przeczytać na głos w codziennych sytuacjach.

Wypowiedź ustna

Wypowiedź ustna jest niezbędna w interakcjach społecznych w codziennych sytuacjach, a także w kontekście przyjmowania imigrantów i integracji: proszenia o informacje, przedstawiania się, udziału w rozmowie kwalifikacyjnej lub informowaniu o swoich potrzebach. Słownik obrazkowy zapewnia wsparcie wizualne, które pozwala uczestnikom wypowiedzieć się nawet wtedy, gdy ich umiejętności gramatyczne są ograniczone. Obrazy pomagają przywołać słownictwo i zmniejszyć obciążenie poznawcze podczas mówienia.

Ćwiczenie 4: Symulowana rozmowa kwalifikacyjna lub procedura

Materiały: słownictwo z K2 związane z pracą, zdrowiem, mieszkaniem, danymi osobowymi. W celu wzmocnienia autonomii uczących się można wykorzystać scenariusz lub karty pracy.

Opis ćwiczenia:

- Osoba prowadząca zajęcia (facylitator/ka) wciela się w rolę przedstawiciela instytucji (pracownika urzędu pracy, lekarza, pracownika socjalnego itp.) podczas krótkiej rozmowy z uczącym się.
- Uczący się odpowiada na podstawowe pytania, używając słownictwa z K2.

Ćwiczenie 5: Opisz codzienną sytuację

Materiały: obrazki z K2 przedstawiające rzeczywiste miejsca.

Opis ćwiczenia:

- Osoba prowadząca zajęcia pokazuje obrazek przedstawiający miejsce (np. kuchnię, salę lekcyjną, targowisko) i prosi uczących się, aby opisali, co widzą, kto znajduje się na obrazku i co można robić w przedstawionym miejscu.
- Uczący się są zachęceni do tworzenia krótkich zdań z wykorzystaniem pomocy wizualnych i słownictwa z K2, aby opisać istotne elementy obrazków.

Rozumienie ze słuchu

Słuchanie i rozumienie to umiejętności, których ciągle potrzebujemy w codziennym życiu: gdy słyszymy instrukcje, ogłoszenia, bierzemy udział w spotkaniach i krótkich rozmowach. Dzięki K2 można słuchać prostych nagrań audio, które zawierają proste słownictwo. Pomaga to w rozumieniu i łączeniu dźwięków z ich znaczeniami, co w konsekwencji ułatwia rozwijanie strategii słuchania.

Ćwiczenie 6: Słuchanie i wykonywanie poleceń

Materiały: słownictwo z K2 związane z domem, recyklingiem, miastem, administracją itp.

Opis ćwiczenia:

- Prowadzący/a udziela ustnych poleceń dotyczących praktycznych zadań związanych z wybranym tematem: Znajdź windę; Wrzuć butelkę do niebieskiego kosza; Oddaj dokument w okienku itp.
- Uczestnik musi postępować zgodnie z poleceniami, wykonując właściwą czynność (lub wskazując odpowiedni obrazek), a tym samym wykazuje zrozumienie przekazanych ustnie informacji.

Ćwiczenie 7: Rozpoznawanie kluczowych informacji w nagraniu audio

Materiały: słownictwo z K2 związane z kalendarzem, zdrowiem, instytucjami; nagrania audio zawierające krótkie komunikaty funkcjonalne; materiały do pisania lub lista kontrolna.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się słuchają krótkich komunikatów o charakterze funkcjonalnym, symulujących rozmowę telefoniczną, zawiadomienie z ośrodka zdrowia, zapisanie terminu wizyty itp.
- Uczący się mają za zadanie rozpoznać istotne informacje (czas, miejsce, nazwisko, powód itp.), zapisując je (robiąc notatki) lub wybierając z listy kontrolnej.

Rozumienie tekstów pisanych

Czytanie krótkich tekstów o charakterze funkcjonalnym (oznaczeń, plakatów, rozkładów jazdy, dokumentów administracyjnych) jest niezbędne do poruszania się w środowisku życia codziennego. Słowniczek pozwala uczestnikom zapoznać się z kluczowymi słowami występującymi w tych tekstach, ułatwiając ich rozpoznawanie i rozumienie. Ćwiczenia i zadania mogą być adresowane do uczących się na różnych poziomach biegłości językowej i mogą być opracowane na podstawie materiałów autentycznych lub dydaktyzowanych.

Ćwiczenie 8: Czytanie i rozumienie plakatów i oznaczeń

Materiały: Autentyczne lub utworzone dla celów dydaktycznych oznaczenia lub krótkie komunikaty powszechnie obecne w miejscach publicznych (w szpitalach, środkach transportu, urzędach, szkołach itp.); słownictwo z K2 związane z miastem, ruchem drogowym, administracją, zdrowiem itp.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się są proszeni o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania dotyczące każdego przedstawionego im oznaczenia/krótkiej wiadomości:
  - *Gdzie można znaleźć to oznaczenie/wiadomość?*
  - *Co ono/ona oznacza?*
  - *Co można, a czego nie można robić zgodnie z tym oznaczeniem?*

Ćwiczenie 9: Wyszukiwanie informacji w dokumencie

Materiały: krótkie dokumenty z życia codziennego (rozkłady jazdy, broszury, informacje medyczne, faktury, paragony itp.); słownictwo z K2 związane z kalendarzem, usługami, mieszkaniem, pracą itp.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się otrzymują serię dokumentów z życia codziennego.
- W przypadku każdego dokumentu uczący się mają za zadanie wyszukać i zrozumieć konkretne szczegóły, aby odpowiedzieć na pytania lub znaleźć informacje wymagane przez osobę prowadzącą zajęcia (np. datę, miejsce, cenę, odbiorcę itp.).

Ćwiczenie 10: Czytanie dla orientacji

Materiały: słowa takie jak *wejście*, *wyjście*, *godziny otwarcia*, *otwarte*, wizyta przedstawione w formie pisemnej; obrazki z K2 przedstawiające lokalizacje (np. ośrodek zdrowia, supermarket).

Opis ćwiczenia:

- Korzystając z obrazków z K2 przedstawiających lokalizację (np. ośrodek zdrowia, supermarket), uczący się identyfikują słowa związane z tymi miejscami.
- Jeśli to możliwe, prowadzący/a może zaplanować wycieczkę, aby umożliwić uczącym się obserwację tych słów w otoczeniu.

3. Gry

Co zamierzamy osiągnąć?

- Skonsolidować wcześniej poznane słownictwo poprzez ćwiczenia o charakterze motywacyjnym.
- Powtórzyć, utrwalić i aktywizować słownictwo w sposób funkcjonalny.
- Zmotywować do uczestnictwa, koncentracji i współpracy poprzez materiały audiowizualne i działanie skojarzeniowe.
- Włączyć metody pracy dostosowane do różnych potrzeb edukacyjnych i stylów komunikacji.

Gra 1: Gra pamięciowa typu „Memory”

Materiały: dwie talie kart, jedna z obrazkami, a druga z odpowiadającymi im nazwami w języku docelowym.

Przebieg gry:

- Prowadzący/a układa wszystkie karty, tak że obrazki są zakryte.
- Gdy przyjdzie jego kolej, każdy gracz wybiera dwie karty i próbuje znaleźć prawidłową parę (obrazek-słowo).
- Jeśli mu się to uda, zatrzymuje parę; jeśli nie, odkłada karty z powrotem na miejsce, tak że nadal są zakryte.

Warianty:

- W grę można grać według kategorii (np. tylko słowa związane z zawodami lub kuchnią).
- Aby rozwijać świadomość międzyjęzykową, można używać słów w dwóch językach (na przykład hiszpański-ukraiński lub kombinacje innych języków reprezentowanych w K2).

Uwaga: Gra jest idealna dla osób początkujących mówiących różnymi językami, a także podczas zajęć wymagających wsparcia materiałami wizualnymi.

Gra 2: Słowa tabu

Materiały: karty z obrazkami z K2.

Przebieg gry:

- Jeden z graczy losuje kartę i ma za zadanie spowodować, aby grupa odgadła słowo odpowiadające obrazkowi.
- Gracz trzymający kartę może podawać grupie wskazówki, używając gestów lub synonimów, ale nie może bezpośrednio odnosić się do szukanego słowa.

Warianty:

- W przypadku wyższych poziomów zaawansowania można zwiększyć poziom trudności, określając słowa, których uczący się nie mogą używać podczas opisywania słowa docelowego. Ograniczenia te mogą obejmować synonimy, słowa z tej samej rodziny, pojęcia ogólne lub słowa powiązane semantycznie. Na przykład, jeśli słowem jest „malować” (czasownik), uczący się nie może używać słów „rysować” (synonim), „malarz” (rodzina słów) ani „pędzel” (pole semantyczne).
- W tę grę można grać zespołowo z ograniczeniem czasowym. Można ją również rozgrywać w parach, w których uczący się zmieniają się rolami.

Uwaga: Gra jest przydatna do pracy nad słownictwem z wykorzystaniem komunikacji ustnej. Dodatkowo nie wymaga stosowania skomplikowanych struktur gramatycznych.

Gra 3: Leksykalne bingo

Materiały: karty do gry w bingo z obrazkami; żetony lub znaczniki.

Przebieg gry:

- Każdy uczestnik otrzymuje kartę z różnymi obrazkami z K2.
- Prowadzący/a wypowiada na głos każde słowo (lub zdania zawierające dane słowo).
- Uczący się ćwiczą rozumienie słownictwa w mowie i wizualne skojarzenia. Wygrywa osoba, która jako pierwsza ułoży rząd, kolumnę lub przekątną.

Wariant: Uczestnicy mogą na zmianę „wywoływać” słowa.

Uwaga: Gra jest przydatna do powtórzenia słownictwa z określonych kategorii tematycznych lub jako zabawny sposób na zakończenie zajęć.

Gra 4: Znajdź swojego partnera

Materiały: karty rozdane wśród uczestników (połowa z obrazkami, połowa ze słowami).

Przebieg gry:

- Każdy gracz otrzymuje kartę (z obrazkiem lub słowem).
- Uczestnicy chodzą po sali, zadając pytania innym uczestnikom, aż znajdą swojego partnera (posiadającego pasujące słowo lub obrazek).
- Po utworzeniu par uczestnicy mają za zadanie wypowiedzieć zdanie zawierające dane słowo lub wyjaśnić je grupie.

Wariant: Zamiast pojedynczych słów uczestnicy mogą spróbować dopasować obrazek do zdania.

Uwaga: Gra jest idealna jako ćwiczenie przełamujące pierwsze lody, zachęcające do interakcji i utrwalające słownictwo w przyjaznej atmosferze.

Gra 5: Podwójne słownictwo

Materiały: karty z 4–6 obrazkami z K2 (każda karta ma dokładnie jeden obrazek wspólny z każdą inną kartą).

Przebieg gry:

- Rozdanie kart graczom.
- W każdej rundzie dwóch graczy porównuje swoje karty i musi szybko znaleźć i nazwać obrazek, który jest wspólny dla obu kart.
- Pierwsza osoba, która poprawnie wymówi odpowiednie słowo, wygrywa rundę.

Warianty:

- W grę można grać zarówno obrazkami z różnych kategorii tematycznych, jak i z tej samej dziedziny.
- Zamiast obrazków można używać słów.

Uwaga: Gra jest przydatna do rozwijania sprawności leksykalnej, koncentracji wzrokowej i szybkiego przywoływania słownictwa.

Gra 6: Leksykalna ruletka

Materiały: koło do ruletki (fizyczne lub cyfrowe) z wyrazami lub obrazkami z K2.

Przebieg gry:

- Każdy uczestnik kręci kołem i wykonuje zadanie związane z przedstawionym wyrazem lub obrazkiem (np. wypowiedz zdanie, wykonaj gest, narysuj, przetłumacz itp.).
- Zadania, mające na celu aktywizację słownictwa w zabawny, losowy i angażujący sposób, mogą być ustalone wcześniej lub wybrane losowo.

Warianty:

- Koło można podzielić na kategorie (*transport, jedzenie, zawody* itp.).
- Koło ruletki ze słowami lub obrazkami można połączyć z kołem akcji (np. *powiedz, zagraj, napisz, porównaj* itp.).

Uwaga: Gra jest idealna do powtórzenia słownictwa, rozbudzania motywacji lub zdynamizowania zajęć.

Gra 7: Domino obrazkowe

Materiały: klocki domina z obrazkami lub słowami po dwóch stronach (po jednym na każdym końcu).

Przebieg gry:

- Podobnie jak w klasycznej grze w domino klocki układa się, dopasowując powiązane terminy (według obrazka, kategorii, funkcji itp.).
- Domino może przedstawiać kombinacje obraz-obraz, obraz-słowo lub słowo-słowo, aby wzmocnić skojarzenia leksykalne i kategoryzację semantyczną.

Warianty:

- Zamiast dopasowywać klocki wyłącznie na podstawie obrazka, gracze mogą zostać poproszeni o uzasadnienie, dlaczego dwa obrazy są ze sobą powiązane.
- W grę można grać w grupach lub w parach, współpracując ze sobą.

Uwaga: Gra jest idealna do stymulowania rozumowania leksykalnego, organizacji tematycznej i interakcji między uczestnikami.

4. K2 jako narzędzie wielojęzyczne

Co zamierzamy osiągnąć?

- Zwiększyć przydatność K2 jako źródła informacji dla grup jednorodnych i zróżnicowanych pod względem języka ojczystego.
- W przypadku migrantów wspierać umiejętność mediacji i współpracy, kiedy to uczący się mogą pomagać sobie nawzajem pod względem językowym lub kulturowym.
- Wykorzystać dotychczasową wiedzę uczestników, nawet jeśli nie potrafią oni czytać ani pisać, starając się zachować wzajemny szacunek, rozbudzać ciekawość i świadomość międzykulturową.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Wyrazy podobne

Materiały: obrazki z K2 z odpowiadającymi im słowami w różnych językach; plakat lub pojedyncze kartki z dwiema kolumnami oraz inne materiały do pisania.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się oglądają obrazki ze słowami w języku docelowym i w innych językach reprezentowanych w K2.
- Omawiają słowa, które są „podobne” do innych, które już znają (w języku francuskim, arabskim, rosyjskim itp.).
- Do zapisania słów można wykorzystać plakat lub tabelę z kolumnami.

Uwaga: To ćwiczenie pomaga uczącym się rozpoznać słowa, które zobaczą na znakach informacyjnych, w dokumentach lub usłyszą w codziennych rozmowach (w szpitalu, przez telefon, w supermarkecie itp.), co ułatwi im rozumienie tych przekazów.

Ćwiczenie 2: Uważaj na to słowo!

Materiały: przykłady „fałszywych przyjaciół” między językami (np. ropa ≠ rope w języku angielskim); plakat i materiały do pisania.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się mają za zadanie postępować zgodnie z podanymi wskazówkami, aby zidentyfikować słowa, które mogą powodować nieporozumienia ze względu na ich podobieństwo do innego języka.
- Po przedstawieniu „fałszywych przyjaciół” w różnych językach uczący się dzielą się doświadczeniami z grupą, opowiadając o własnych doświadczeniach z podobnymi przypadkami w życiu codziennym (pomylenie słów w sklepach, podczas wizyt u lekarza itp.).
- Słowa są następnie zapisywane na wspólnej ścianie/plakacie „Uważaj na to słowo!”.

Uwaga: To ćwiczenie, skupiające się na słowach, które mogą powodować trudności ze względu na ich podobieństwo do słów z innego języka, pomaga zapobiegać nieporozumieniom i budować pewność siebie w codziennych sytuacjach.

Ćwiczenie 3: Grupowy słownik

Materiały: obrazki z K2; materiały do pisania (papierowe lub cyfrowe) do opracowania grupowego słownika wielojęzycznego.

Opis ćwiczenia:

- Każdy uczący się wybiera słowa, które uważa za ważne lub przydatne, i przedstawia je w swoim języku oraz w języku kraju przyjmującego.
- Korzystając z obrazków w K2, tworzony jest wspólny wielojęzyczny słownik z ilustracjami, zwrotami i/lub przykładami użycia w życiu codziennym.

Uwaga: Tak opracowany słownik może służyć do osobistego użytku, jako materiał do dzielenia się z innymi lub narzędzie do samodzielnej nauki.

Przejdź do Kite 3

Kite 3.

Brzmienie języka

Wprowadzenie

- Czym jest K3?
- Jaka jest struktura K3?
- Jak korzystać z K3?

Proces uczenia się

- 1. Odkrywanie
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 2. Rozpoznawanie
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 3. Ćwiczenie wymowy
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń

Gry

1. Wprowadzenie

Czym jest K3?

K3 to zestaw materiałów stworzony, aby wspierać pierwszy kontakt z językiem obcym. Pomaga uczącym się zapoznać z dźwiękami, literami, które je reprezentują, oraz sposobem, w jaki dźwięki łączą się w sylaby i słowa. Zawiera także przykłady intonacji w zdaniach.

Dzięki intuicyjnej i przystępnej strukturze K3 umożliwia ćwiczenie rozpoznawania dźwięków poprzez różnorodne nagrania audio, a także ich form graficznych, uzupełnionych przykładami zaczerpniętymi ze słownictwa codziennego użytku.

Jaka jest struktura K3?

Zestaw materiałów jest podzielony na 3 sekcje: *Brzmienie liter*, *Litery dźwięków*, *Grupy dźwięków*.

- Sekcja *Brzmienie liter* ma na celu zaznajomienie uczących się z dźwiękiem, jaki każda litera może reprezentować w języku docelowym. Dla każdej litery alfabetu, zapisanej zarówno w wersji wielkiej, jak i małej, zaprezentowano dźwięki, które może reprezentować, ich transkrypcję fonetyczną oraz przykłady słów (w formie nagrań i zapisu), w których te dźwięki występują.
- Sekcja *Litery dźwięków* ma na celu pokazanie, jak zapisywać konkretne dźwięki w każdym języku docelowym. Dźwięki są przedstawione w transkrypcji fonetycznej wraz z możliwymi sposobami ich zapisu oraz przykładami słów, w których występują.
- Sekcja *Grupy dźwięków* zawiera informacje o: (i) sposobach łączenia dźwięków w języku docelowym; (ii) organizacji sylab; (iii) akcentowaniu wyrazów; (iv) intonacji zdań.

Jak korzystać z K3?

K3 umożliwia pierwszy kontakt z kluczowymi aspektami percepcji i produkcji dźwięków języka docelowego, a także rozpoznawanie dźwięków powiązanych z każdą literą, liter reprezentujących poszczególne dźwięki oraz relacji między dźwiękami a literami w obrębie wyrazów. W oparciu o podejście funkcjonalne, skoncentrowane na codziennej komunikacji, niniejszy zbiór materiałów przedstawia również podstawowe aspekty wzorców intonacyjnych języka docelowego.

K3 to elastyczne narzędzie, które można dostosować do wielu kontekstów i potrzeb edukacyjnych. Dzięki swojej strukturze pozwala pracować nad wymową zarówno w podejściu formalnym, jak i nieformalnym, w środowiskach edukacyjnych, społecznych lub wspólnotowych. Może być wykorzystywane jako punkt wyjścia do przyswajania podstawowych powiązań między literami a dźwiękami, a także jako materiały dydaktyczne wspierające rozwój umiejętności komunikacyjnych, świadomości międzyjęzykowej czy wczesnej alfabetyzacji. Proponowane poniżej ćwiczenia zostały pogrupowane w trzech etapach: wprowadzenie (zapoznanie z literami i dźwiękami);

rozpoznawanie powiązań litera–dźwięk; produkcja (słowa i zdania). Celem tych ćwiczeń jest zaproponowanie praktycznych pomysłów, w pełni wykorzystujących potencjał prezentowanych zasobów K3.

2. Proces uczenia się

Odkrywanie

Co zamierzamy osiągnąć?

- W przypadku osób, które nie znają alfabetu łacińskiego – zapoznanie z literami, rozwijając umiejętność:
  - dopasowywania wielkich i małych liter;
  - rozpoznawania liter występujących w alfabecie języków docelowych;
  - rozpoznawania nazw liter w językach docelowych;
  - rozpoznawania liter z akcentami lub innymi znakami diakrytycznymi.
- Zapoznanie z dźwiękami, rozwijając umiejętność:
  - rozpoznawania ogólnych kategorii dźwięków (samogłoski, spółgłoski, półsamogłoski);
  - rozróżniania kombinacji dźwięków (np. dyftongów i zbitek spółgłoskowych) od pojedynczych dźwięków.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Jaka jest wielka / mała forma tej litery?

Materiały: karty z małymi i wielkimi literami całego alfabetu.

Opis ćwiczenia: Nauczyciel/ka miesza karty i prosi uczących się, aby dobrali każdą wielką literę do odpowiadającej jej małej litery lub odwrotnie (np. A - a / b - B).

Wariant:

- Uczący się otrzymują niepełny alfabet zapisany wielkimi i małymi literami.
- Następnie otrzymują karty z brakującymi literami (zarówno wielkimi, jak i małymi) i mają umieścić je we właściwych miejscach.

Przykłady:

Polski

- Polski alfabet można przedstawić w formie: A, A, B, __, Ć, D, E, __, ... / __, __, b, c, ć, __, __, e, ...

Francuski, Hiszpański, Niemiecki, Portugalski i Włoski

- Alfabet może być przedstawiony w formie: A, B, __, D, E, __, ... / __, b, c, d, __, f, ...

Ćwiczenie 2: Które litery należą do alfabetu języka docelowego?

Materiały: karty z grupami 4–5 liter.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka daje uczącym się kartę z grupą czterech lub pięciu symboli, z których jeden nie jest literą alfabetu języka docelowego.
- Nauczyciel/ka prosi uczących się o wskazanie „intruza”.

Wariant:

- Nauczyciel/ka prezentuje mieszankę kart, wśród których znajduje się „intruz”. Niektóre karty przedstawiają litery wielkie, a inne małe.
- Następnie nauczyciel/ka prosi uczących się o: (i) identyfikację „intruza”; (ii) oddzielenie liter wielkich od małych.

Przykłady:

Polski

- Karty mogą zawierać grupy pięciu symboli, na przykład: a d F İ L/ A ą P Ć Ú/ é m N ó S/ R W o j Â/ Ś Ê H G A/ y ò t l d/

Francuski

- Karty mogą zawierać grupy pięciu symboli, na przykład: a Á F İ L/ A g P Ì Û/ é m N Ñ S/ R W ò j Â/ Ś Ê H G A/ y è t θ d/

Niemiecki

- Karty mogą zawierać grupy pięciu symboli, na przykład: a d F İ L/ Ö g P Ú y/ e m N ä ÿ / Â R W o j / Ó ß H G A/ y ë t l d/

Ćwiczenie 3: Jak nazywają się litery alfabetu języka docelowego?

Materiały: karta pracy z dwiema kolumnami.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka przygotowuje kartę pracy z listą liter w jednej kolumnie oraz wymieszaną listą nazw liter w drugiej kolumnie.
- Nauczyciel/ka prosi uczących się, aby dopasowali każdą literę do jej zapisu słownego.

Wariant:

- Nauczyciel/ka daje każdemu uczniowi dwie karty: jedną z literą (karta 1) i drugą z nazwą litery (karta 2).
- Każdy uczący się wypowiada nazwę litery z karty 1.
- Pozostałe osoby uczące się sprawdzają swoje karty 2, aż znajdą odpowiednie dopasowanie.

Ćwiczenie 4: Które litery łączą się z akcentami i innymi znakami diakrytycznymi?

Materiały: elementy układanki; część z literami, część ze znakami diakrytycznymi.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka daje uczącym się elementy układanki zawierające wszystkie litery alfabetu języka docelowego oraz wszystkie znaki diakrytyczne, które mogą występować z niektórymi z tych liter.
- Następnie nauczyciel/ka prosi ich o wykonanie wszystkich możliwych połączeń.

Wariant: Nauczyciel/ka daje uczącym się listę kombinacji litera-znak diakrytyczny i prosi ich o wskazanie, które połączenia są możliwe, a które nie.

Przykłady:

Polski

- Stosowane znaki diakrytyczne to: (´ , , i `). Możliwe kombinacje obejmują: *ą, ć, dź, dż, ę, ń, ó, ś, ź, ż*. Każda inna kombinacja jest niemożliwa (na przykład: *á, ý, ç*).

Francuski

- Możliwe kombinacje to: *à, é, è, ù, â, ô, û, î, ê*. Niemożliwe kombinacje to m.in. *á, í, ó, ú, ò, ì, ö, ä*.

Hiszpański

- Możliwe kombinacje obejmują *á, é, í, ó, ú* (każda samogłoska może mieć akcent ostry) oraz *ü*. Niemożliwe są na przykład kombinacje jakiegokolwiek litery z akcentem grawis (np. *à* lub *ò*) lub dowolna litera inna niż *u* z umlautem (¨) (możliwe jest *ü*, natomiast *ö* – nie). Nie można również łączyć akcentów ze spółgłoskami. Jedyny wyjątek stanowi spółgłoska [ɲ], zapisywana jako *ñ*, która ma własny klawisz na hiszpańskich klawiaturach.

Portugalski

- Możliwe kombinacje obejmują *à, á, é, í, ó, ú, â, ê, ô, ã, õ*, natomiast niemożliwe – na przykład *û* oraz *ì*. Niemożliwe jest także łączenie spółgłosek z akcentami (´, ^ and `). Tylko jedna litera oznaczająca dźwięk [s] może występować ze znakiem diakrytycznym: *ç* (które ma osobny klawisz na portugalskich klawiaturach).

Włoski

- Możliwe kombinacje to: *à, é, è, ó, ò, ì, ù* (w języku włoskim można użyć akcentu grawis na każdej samogłosce), natomiast łączenie liter oznaczających spółgłoski z akcentami (´ i `) jest niemożliwe. W języku włoskim akcent ostry (´) i akcent grawis (˘) na samogłoskach *o* i *e* wskazują na różnicę w wymowie. Z tego powodu, zwłaszcza podczas pisania na komputerze, ważne jest, by je rozróżniać. Na przykład: *caffè* [ɛ] z akcentem grawis oraz *perché* [e] z akcentem ostrym.

Ćwiczenie 5: Samogłoska czy spółgłoska?

Materiały: nagrania słów z listy K3; karty w różnych kolorach (np. czerwone dla samogłosek, zielone dla spółgłosek).

Opis ćwiczenia: Uczący się słucha nagrania słowa, a następnie podnosi kartę w odpowiednim kolorze: czerwoną – jeśli słowo zaczyna się/kończy na samogłoskę oraz zieloną – jeśli słowo zaczyna się/kończy na spółgłoskę.

Przykłady: Polski

- Przykładowe słowa zaczynające się od spółgłoski: *słowo, tata, zupa, góra, fala*
- Przykładowe słowa zaczynające się od samogłoski: *orzech, igła, ucho, aparat, echo*
- Przykładowe słowa kończące się na spółgłoskę: *nos, koniec, helikopter, rower, dźwig*
- Przykładowe słowa kończące się na samogłoskę: *ławka, mleko, pole, mały, cegła*

Francuski

- Przykładowe słowa zaczynające się od spółgłoski: *bar, cinema, musée, loi*
- Przykładowe słowa zaczynające się od samogłoski: *arbre, estomac, oeil, enceinte*
- Przykładowe słowa kończące się na spółgłoskę: *hôpital, bus, douleur, soif*
- Przykładowe słowa kończące się na samogłoskę: *marché, librairie, bateau, moto*
- Przykładowe słowa kończące się na spółgłoskę, która nie jest wymawiana: *danser, banc, arrêt, estomac*
- Przykładowe słowa kończące się na samogłoskę, która nie jest wymawiana: *ville, fontaine, balle, gorge*

Hiszpański

- Przykładowe słowa zaczynające się od spółgłoski: *casa, bola, chocolate, folio, gato*
- Przykładowe słowa zaczynające się od samogłoski: *águila, avión, azúcar*
- Przykładowe słowa kończące się na spółgłoskę: *mil, tres, jamón, mar, álbum*
- Przykładowe słowa kończące się na samogłoskę: *café, guitarra, hombre, kilo, queso*

Portugalski

- Przykładowe słowa zaczynające się od spółgłoski: *bola, doze, faca, lua, pato*
- Przykładowe słowa zaczynające się od samogłoski: *água, açúcar, elevador, ombro, onze*
- Przykładowe słowa kończące się na spółgłoskę: *dois, dez, mar, papel*
- Przykładowe słowa kończące się na samogłoskę: *casa, exame, livro, maçã, taxi*

Ćwiczenie 6. Pojedynczy dźwięk czy grupa dźwięków?

Materiały: nagrania słów z listy K3.

Opis ćwiczenia: Uczący się słuchają krótkiej listy słów i uzupełniają dwukolumnową tabelę, wskazując, czy dane słowo zaczyna się lub kończy pojedynczym dźwiękiem (samogłoską lub spółgłoską), czy też grupą dźwięków (dyftongiem lub zbitką spółgłoskową), umieszczając je w odpowiedniej kolumnie.

Przykłady:**Francuski**

- *Posłuchaj słów i zaznacz w tabeli, czy kończą się pojedynczym dźwiękiem (samogłoską), czy grupą dźwięków (dyftongiem):*

- a) *avion* - pojedynczy dźwięk (samogłoska)
- b) *bleu* - pojedynczy dźwięk (samogłoska)
- c) *banque* - pojedynczy dźwięk (samogłoska)
- d) *travail* - grupa dźwięków (dyftong)
- e) *accueil* - grupa dźwięków (dyftong)

- *Posłuchaj słów i zaznacz w tabeli, czy zaczynają się pojedynczym dźwiękiem (spółgłoską), czy grupą dźwięków (zbitką spółgłoskową):*

- a) *travail* - grupa dźwięków (zbitka spółgłoskowa)
- b) *journaliste* - pojedynczy dźwięk (spółgłoska)
- c) *brûlure* - grupa dźwięków (zbitka spółgłoskowa)
- d) *bar* - pojedynczy dźwięk (spółgłoska)

Hiszpański

- *Posłuchaj słów i zaznacz w tabeli, czy kończą się pojedynczym dźwiękiem (samogłoską), czy grupą dźwięków (dyftongiem):*

- a) *rey* - grupa dźwięków (dyftong)
- b) *café* - pojedynczy dźwięk (samogłoska)
- c) *agua* - grupa dźwięków (dyftong)
- d) *casa* - pojedynczy dźwięk (samogłoska)

- *Posłuchaj słów i zaznacz w tabeli, czy zaczynają się pojedynczym dźwiękiem (spółgłoską), czy grupą dźwięków (zbitką spółgłoskową):*

- a) *prisa* - grupa dźwięków (zbitka spółgłoskowa)
- b) *queso* - pojedynczy dźwięk (spółgłoska)
- c) *clavo* - grupa dźwięków (zbitka spółgłoskowa)
- d) *psicólogo* - pojedynczy dźwięk (spółgłoska)

Niemiecki**Warianty:**

- Dla spółgłosek: Można zacząć od dwuspółgłoskowych zbitek (*bl, kr, pf*, etc.), a później wprowadzić trzyspółgłoskowe (*pfl, str*), aby zwiększyć stopień trudności.
- To samo można zastosować na początku do dyftongów (*Au, Ei, Eu*, etc.) lub zbitek spółgłoskowych (*mpf*).
- *Posłuchaj słów i zaznacz w tabeli, czy kończą się pojedynczym dźwiękiem (długą samogłoską), czy grupą dźwięków (dyftongiem):*

- a) *Tee* - pojedynczy dźwięk (długa samogłoska)
- b) *frei* - grupa dźwięków (dyftong)
- c) *blau* - grupa dźwięków (dyftong)
- d) *Kuh* - pojedynczy dźwięk (długa samogłoska)

- *Posłuchaj słów i zaznacz w tabeli, czy zaczynają się pojedynczym dźwiękiem (spółgłoską), czy grupą dźwięków (zbitką złożoną z dwóch lub trzech spółgłosek):*

- a) *Blume* - grupa dźwięków (zbitka dwóch spółgłosek)
- b) *Straße* - grupa dźwięków (zbitka trzech spółgłosek)
- c) *Tor* - pojedynczy dźwięk (spółgłoska)
- d) *Karte* - pojedynczy dźwięk (spółgłoska)

Portugalski

- *Posłuchaj słów i zaznacz w tabeli, czy kończą się pojedynczym dźwiękiem (samogłoską), czy grupą dźwięków (dyftongiem):*

- a) *pai* - grupa dźwięków (dyftong)
- b) *pé* - pojedynczy dźwięk (samogłoska)
- c) *lei* - grupa dźwięków (dyftong)
- d) *chá* - pojedynczy dźwięk (samogłoska)

- *Posłuchaj słów i zaznacz w tabeli, czy zaczynają się pojedynczym dźwiękiem (spółgłoską), czy grupą dźwięków (zbitką spółgłoskową):*

- a) *praça* - grupa dźwięków (zbitka spółgłoskowa)
- b) *chapéu* - pojedynczy dźwięk (spółgłoska)
- c) *flor* - grupa dźwięków (zbitka spółgłoskowa)
- d) *sofá* - pojedynczy dźwięk (spółgłoska)

Włoski

- *Posłuchaj słów i zaznacz w tabeli, czy kończą się pojedynczym dźwiękiem (samogłoską), czy grupą dźwięków (dyftongiem):*

- a) *occhio* - grupa dźwięków (dyftong)
- b) *casa* - pojedynczy dźwięk (samogłoska)
- c) *dei* - grupa dźwięków (dyftong)
- d) *guai* - grupa dźwięków (tryftong)

- *Posłuchaj słów i zaznacz w tabeli, czy zaczynają się pojedynczym dźwiękiem (spółgłoską), czy grupą dźwięków (zbitką spółgłoskową):*

- a) *platea* - grupa dźwięków (zbitka spółgłoskowa)
- b) *cucina* - pojedynczy dźwięk (spółgłoska)
- c) *strada* - grupa dźwięków (zbitka spółgłoskowa)
- d) *verdura* - pojedynczy dźwięk (spółgłoska)

Ćwiczenie 7. Który to dźwięk?

Materiały: karta pracy z kolumnami. W pierwszej kolumnie znajduje się zapisane słowo. W pozostałych kolumnach podane są możliwe alternatywne dźwięki dla każdego słowa.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się słuchają listy słów (z nagrań K3 lub czytanych przez nauczyciela), po jednym słowie.
- Dla każdego słowa (zapisanego w pierwszej kolumnie karty pracy) uczący się muszą wybrać właściwy dźwięk, zgodnie z instrukcjami przedstawionymi w poniższych przykładach dla różnych języków.

Przykłady: Polski

- *Posłuchaj słów i wybierz w tabeli brzmienie spółgłoski, od której zaczynają się słowa.*

- a) *fala* - [v] czy [f]?
- b) *zupa* - [z] czy [s]?
- c) *tata* - [t] czy [d]?

- d) **p**ole - [p] czy [b]?
- e) **b**ajka - [p] czy [b]?

- *Postuchaj słów i wybierz w tabeli brzmienie spółgłoski, na którą kończą się te słowa.*

- a) **ch**leb - [p] czy [b]?
- b) **st**óg - [k] czy [g]?
- c) **pieni**ądz - [dź] czy [tś]?
- d) **nied**źwiedź - [tś] czy [dź]?
- e) **w**óz - [z] czy [s]?
- f) **pił**karz - [j] czy [ʒ]?

Francuski

- *Postuchaj słów i wybierz w tabeli brzmienie spółgłoski, od której zaczynają się słowa.*

- a) **b**ouche - [p] czy [b]?
- b) **ch**aise - [s] czy [ʃ]?
- c) **bal**ai - [b] czy [p]

- *Postuchaj słów i wybierz w tabeli właściwą wymowę liter wyróżnionych **pogrubieniem**.*

- a) **po**ignet - [n] czy [ɲ]?
- b) **mar**ché - [s] czy [ʃ]?
- c) **con**gés - [ʒ] czy [g]?

- *Postuchaj słów i wybierz w tabeli brzmienie spółgłoski, którą kończą się słowa.*

- a) **cou**de - [d] czy [t]?
- b) **vil**le - [l] czy [j]?
- c) **tant**e - [d] czy [t]?

Hiszpański

- *Postuchaj słów i wybierz w tabeli brzmienie spółgłoski, od której zaczynają się słowa.*

- a) **p**ata - [p] czy [b]?
- b) **v**aca - [p] czy [b]?
- c) **ce**bra - [θ] czy [s]?
- d) **sá**bado - [θ] czy [s]?
- e) **c**asa - [k] czy [g]?
- f) **g**ato - [k] czy [g]?

Niemiecki

- *Postuchaj samogłosek w każdym z poniższych słów. Wybierz w tabeli właściwą samogłoskę (krótką czy długą?) dla każdego słowa.*

- a) **B**ett - krótka czy długa samogłoska?
- b) **B**eet - krótka czy długa samogłoska?
- c) **R**atte - krótka czy długa samogłoska?
- d) **R**at - krótka czy długa samogłoska?

- *Postuchaj umlautów w każdym z poniższych słów. Wybierz w tabeli właściwy umlaut (krótki czy długi?) dla każdego słowa.*

- a) **Kü**he - krótki czy długi umlaut?
- b) **mü**ssen - krótki czy długi umlaut?
- c) **Kö**nig - krótki czy długi umlaut?
- d) **kö**nnen - krótki czy długi umlaut?

Portugalski

- *Posłuchaj słów i wybierz w tabeli brzmienie spółgłoski, od której zaczynają się słowa.*

- a) **pata** - [p] czy [b]?
- b) **vaca** - [f] czy [v]?
- c) **casa** - [k] czy [g]?
- d) **gato** - [k] czy [g]?

- *Posłuchaj słów i wybierz w tabeli brzmienie samogłoski w pierwszej sylabie.*

- a) **treze** - [e] czy [ɛ]?
- b) **nove** - [o] czy [ɔ]?
- c) **casa** - [a] czy [e]?

- *Posłuchaj słów i wybierz w tabeli brzmienie samogłoski, którą kończą się słowa.*

- a) **treze** - [ɨ] czy [e]?
- b) **novo** - [o] czy [u]?
- c) **casa** - [a] czy [e]?

Rozpoznawanie**Co zamierzamy osiągnąć?**

- Rozwijać umiejętność uczących się w zakresie:
  - rozpoznawania konkretnych dźwięków;
  - rozpoznawania sposobów zapisu słów, w których dany dźwięk może mieć różne możliwe reprezentacje graficzne;
  - rozpoznawania poprawnej wymowy słów, w których litery mogą odpowiadać różnym dźwiękom;
  - rozumienia znaczenia wzorców intonacyjnych;
  - identyfikowania sylab w wyrazie;
  - rozpoznawania akcentowanej sylaby w wyrazie;
  - manipulowania dźwiękami w sekwencji (np. przez pomijanie/ usuwanie).

Propozycje ćwiczeń**Ćwiczenie 1: W którym słowie występuje ten dźwięk?**

Materiały: nagrania słów z sekcji *Brzmienie liter* lub *Litery dźwięków* albo słowa czytane przez nauczyciela.

Opis ćwiczenia:

- Dla każdego dźwięku uczący się otrzymują co najmniej 2 słowa i muszą wybrać to, w którym pojawia się dany dźwięk. Należy zauważyć, że uczący się będą mieć do dyspozycji jedynie nagrania lub odczyt słów, a nie ich transkrypcje fonetyczne.
- Nauczyciel/ka czyta każde słowo lub odtwarza nagranie po symbolu audio (🔊) w przykładach poniżej.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *W którym słowie słyszysz dźwięk [docelowy dźwięk]?*

Przykłady: Francuski

• [ɛ]

- a) g[œ]nou
- b) t[ɛ]te
- c) [e]paule

Hiszpański

• [i]

- a) fr[i]o
- b) t[ea]tro
- c) r[ej]

Niemiecki

• [ɛ]

- a) B[ɛ]tt
- b) W[ɪ]nd
- c) W[e:]g

Portugalski

• [e]

- a) tr[e]ze
- b) d[ɛ]z
- c) s[e]jis

Włoski

• [ɔ]

- a) [ɔ]tto
- b) m[o]glie
- c) b[o]tte

Ćwiczenie 2: Jaki jest poprawny zapis każdego słowa?

Materiały: lista słów zawierających dźwięki z więcej niż jedną możliwą formą zapisu, zgodnie z sekcją *Litery dźwięków*.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się otrzymują słowa zawierające dźwięki o różnych możliwych zapisach – są one prezentowane jedno po drugim. Nauczyciel/ka czyta każde słowo lub odtwarza nagranie po symbolu audio (🔊) w przykładach poniżej.
- Do każdego słowa uczący się otrzymują co najmniej dwie możliwe formy zapisu i muszą wybrać poprawną.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *Wybierz poprawny zapis słowa, które słyszysz.*

Przykłady: Polski

- 🔊 **łaf[ɸ]ka**

- a) ławka
- b) łafka

- 🔊 **ry[ʃ]**

- a) rysz
- b) ryż

Francuski

- 🔊 **consulta[s]ion**

- a) consultassion
- b) consultation
- c) consultasion

Hiszpański

- 🔊 **[k]asa**

- a) kasa
- b) casa
- c) qasa

Niemiecki

- 🔊 **[f]ater**

- a) Vater
- b) Fater

- 🔊 **De[k]e**

- a) Decke
- b) Deke

Portugalski

- 🔊 **e[z]ame**

- a) ezame
- b) exame
- c) esame

Włoski

- 🔊 **[tʃ]ena**

- a) ciena
- b) cena
- c) chena

Ćwiczenie 3: Jaka jest poprawna wymowa każdego słowa?

Materiały: lista słów zawierających litery, które mogą odpowiadać różnym dźwiękom, zgodnie z sekcją *Brzmienie liter*.

Opis ćwiczenia:

- Słowa zawierające litery o kilku możliwych wymowach są prezentowane uczącym się w formie pisemnej, jedno po drugim.
- Dla każdego słowa uczący się otrzymują co najmniej dwie możliwe wymowy i muszą wybrać właściwą. Nauczyciel/ka czyta słowo lub odtwarza nagranie po symbolu audio (🔊) w przykładach poniżej.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *Wybierz poprawną wymowę każdego słowa.*

Przykłady:

Polski

- **ławka**

- a) 🔊 ła[f]ka
- b) 🔊 ła[v]ka

- **liczba**

- a) 🔊 li[ɕ]ba
- b) 🔊 li[tʃ]ba

Francuski

- **examen**

- a) 🔊 e[s]amen
- b) 🔊 e[ks]amen
- c) 🔊 e[gz]amen

Hiszpański

- **taxi**

- a) 🔊 ta[x]i
- b) 🔊 ta[s]i
- c) 🔊 ta[ks]i

Niemiecki

- **Buch**

- a) 🔊 Bu[x]
- b) 🔊 Bu[ç]
- c) 🔊 Bu[ʃ]

Portugalski

- **exame**

- a) 🔊 e[ʃ]ame
- b) 🔊 e[ks]ame
- c) 🔊 e[z]ame

Włoski

- cena

- a) [k]ena
- b) [tj]ena
- c) [j]ena

Ćwiczenie 4: Jaki rodzaj zdania słyszysz?

Materiały: lista zdań z różnymi możliwymi wzorcami intonacyjnymi, zgodnie z przykładami w sekcji *Intonacja zdań*.

Opis ćwiczenia:

- Zdania z różnymi możliwymi intonacjami są prezentowane ustnie uczącym się, jedno po drugim. Nauczyciel/ka czyta każde zdanie lub odtwarza nagranie po symbolu audio () w przykładach poniżej.
- Do każdego zdania uczący się otrzymują co najmniej dwa możliwe typy zdań i muszą wybrać ten, który odpowiada usłyszanemu wzorcowi intonacyjnemu.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *Czy zdanie, które słyszysz, to pytanie, wykrzyknienie czy zdanie oznajmujące?*

Przykłady: Polski

- **Idziemy do kina.**

- a) pytanie
- b) wykrzyknienie
- c) zdanie twierdzące

Francuski

- **Nous allons manger?**

- a) pytanie
- b) wykrzyknienie
- c) zdanie twierdzące

Hiszpański

- **¿Vamos a comer?**

- a) pytanie
- b) wykrzyknienie
- c) zdanie twierdzące

Niemiecki

- **Essen wir!**

- a) pytanie
- b) wykrzyknienie
- c) zdanie twierdzące

Portugalski

- **Vamos comer?**

- a) pytanie
- b) wykrzyknienie
- c) zdanie twierdzące

Włoski

- **Andiamo a mangiare?**

- a) pytanie
- b) wykrzyknienie
- c) zdanie twierdzące

Ćwiczenie 5: Ile sylab ma każde słowo?

Materiały: lista słów z sekcji *Sylaby* lub *Słowa i zdania*.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka rozdaje uczącym się karty z liczbami (1, 2, 3 oraz 4).
- Następnie nauczyciel/ka zadaje pytanie: *Ile sylab ma słowo [docelowe słowo]?*
- Uczący się muszą pokazać kartę z liczbą sylab odpowiadającą danemu słowu.
- Słowa mogą być prezentowane uczącym się ustnie lub w formie pisemnej.

Przykłady: Polski

- **motocykl**

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4

Francuski

- **fatigué**

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4

Hiszpański

- **japonés**

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4

Niemiecki• **Wohnung**

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4

Portugalski• **livro**

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4

Włoski• **gelato**

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4

Ćwiczenie 6: Która sylaba jest akcentowana w danym słowie?

Materiały: lista słów z sekcji *Sylaby* lub *Słowa i zdania*.

Opis ćwiczenia:

- Dla każdego słowa docelowego podane są jego poszczególne sylaby. Uczący się muszą wybrać właściwą, czyli tę, która jest akcentowana.
- Słowo docelowe może być przedstawione uczącym się ustnie lub w formie pisemnej.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *Która sylaba jest akcentowana w słowie [docelowe słowo]?*

Przykłady: Polski• **obywatel**

- a) o
- b) by
- c) wa
- d) tel

Hiszpański• **música**

- a) mú
- b) si
- c) ca

Niemiecki• ***einschalten***

- a) ein
- b) schal
- c) ten

• ***beraten***

- a) be
- b) ra
- c) ten

Uwaga: Należy sprawdzić sekcję dotyczącą akcentu wyrazowego w **niemieckiej wersji K3** w przypadku czasowników rozdzielnie złożonych.

Portugalski• ***pêssego***

- a) pê
- b) sse
- c) go

Włoski• ***sapone***

- a) sa
- b) po
- c) ne

Ćwiczenie 7: Jaka jest poprawna wymowa litery na końcu sylaby w każdej sekwencji?

Materiały: nagrania słów lub sekwencji słów reprezentujących dźwięki na końcu sylab, zgodnie z sekcją *Sylaby*.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się otrzymują listy słów lub sekwencje słów dostępne w sekcji *Sylaby*.
- W każdej sekwencji jedna litera jest podkreślona.
- Uczący się muszą wskazać poprawną wymowę podkreślonej litery.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *Jaka jest poprawna wymowa podkreślonej litery?*

Przykłady: Hiszpański• ***postgrado***

- a) [st]
- b) [t]
- c) [s]

Portugalski• **dez animais**

- a) [ʃ]
- b) [ʒ]
- c) [z]

Włoski• **buon amico**

- a) [n]
- b) [m]
- c) [ŋ]

Ćwiczenie wymowy

Co zamierzamy osiągnąć?

- Rozwijać umiejętność uczących się w zakresie:
  - powtarzania słów (z poprawnymi głoskami i akcentem);
  - czytania słów na głos;
  - literowania słowa na podstawie bodźca dźwiękowego;
  - czytania zdań z poprawną intonacją.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Czy potrafisz powtórzyć to słowo?

Materiały: nagrania słów ze wszystkich sekcji K3.

Opis ćwiczenia:

- Wybrane słowa są prezentowane ustnie uczącym się, jedno po drugim. Nauczyciel/ka czyta słowo lub odtwarza nagranie po symbolu audio () w przykładach poniżej.
- Uczący się powtarzają słowo, a nauczyciel/ka udziela informacji zwrotnej, podkreślając sylabę akcentowaną i/lub zwracając uwagę na konkretne relacje między literami a dźwiękami.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *Posłuchaj słowa i powtórz je.*

Przykłady: Polski

- tramwaj

Francuski

- automne

Hiszpański

- doce

Niemiecki

- Küche

Uwaga: Trudne dźwięki w języku niemieckim, które należy powtarzać i ćwiczyć, to: *ch* (ç and x), ä, ö, ü oraz zbitki spółgłoskowe (np. *spr* - *Sprache*).

Portugalski

- *dinheiro*

Włoski

- *finestra*

Ćwiczenie 2: Jaka jest poprawna wymowa tego słowa?

Materiały: lista słów dostępnych we wszystkich sekcjach K3.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka przedstawia uczącym się zapisane słowo.
- Uczący się czytają słowo na głos.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *Przeczytaj to słowo na głos.*

Przykłady: Polski

- *niebo*

Francuski

- *immeuble*

Hiszpański

- *jamón*

Niemiecki

- *Sprache*

Portugalski

- *maçã*

Włoski

- *occhio*

Ćwiczenie 3: Jaka jest poprawna wymowa tych słów w parze?

Materiały: lista słów dostępnych we wszystkich sekcjach *Kite* lub innych.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka przedstawia uczącym się parę zapisanych słów; słowa muszą tworzyć parę minimalną, tzn. różnić się tylko jednym dźwiękiem.

- Uczący się czytają oba słowa kolejno, a następnie muszą zidentyfikować różniące je dźwięki.
- Ważne, aby informacja zwrotna udzielana przez prowadzącego skłaniała uczących się do refleksji nad relacją między literami a dźwiękami.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *Przeczytaj następujące pary słów. Następnie wyodrębnij i powtórz dźwięki, którymi się różnią.*

Przykłady: Polski

a)	b)	c)
<i>noc</i>	<i>bajka</i>	<i>tom</i>
<i>moc</i>	<i>fajka</i>	<i>dom</i>

Francuski

a)	b)	c)
<i>coude</i>	<i>gants</i>	<i>toux</i>
<i>coût</i>	<i>gens</i>	<i>tu</i>

Hiszpański

a)	b)
<i>pato</i>	<i>caro</i>
<i>gato</i>	<i>carro</i>

Niemiecki

a)	b)	c)
<i>Bett</i>	<i>Ofen</i>	<i>Wind</i>
<i>Beet</i>	<i>Offen</i>	<i>Kind</i>

Wariant:

- Nauczyciel/ka podaje uczącym się formę pojedynczą i mnogą. Ich zadaniem jest wyodrębnić różnicę między końcową spółgłoską w liczbie pojedynczej (bezdźwięczną), a jej dźwięcznym odpowiednikiem w liczbie mnogiej (często z umlautem).
- Oznaczają: **twardy dźwięk** [t], [k], [p] vs. **miękki dźwięk** [d], [g], [b].

Przykłady:

- *Tag* (twardy dźwięk) vs. *Tage* (miękki dźwięk)
- *Rad* (twardy dźwięk) vs. *Räder* (miękki dźwięk oraz umlaut)

Portugalski

a)	b)	c)
<i>avó</i>	<i>pato</i>	<i>pato</i>
<i>avô</i>	<i>gato</i>	<i>rato</i>

Włoski

a)	b)	c)
<i>cane</i>	<i>gatto</i>	<i>pane</i>
<i>canne</i>	<i>fatto</i>	<i>cane</i>

Ćwiczenie 4: Jaki jest zapis tego słowa?

Materiały: nagrania słów z sekcji *Litery dźwięków* lub *Sylaby*.

Opis ćwiczenia:

- Grupy dwóch lub trzech słów są prezentowane ustnie uczącym się. Nauczyciel/ka czyta każde słowo lub odtwarza nagranie po symbolu audio (🔊) w przykładach poniżej. Nauczyciel/ka może wybrać słowa, w których jeden konkretny dźwięk może być zapisany na różne sposoby.
- Uczący się literują każde słowo, a nauczyciel/ka podaje poprawny zapis, powtarzając również słowo.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *Przeliteruj słowa, które za chwilę usłyszysz.*

Przykłady: Polski

- a) 🔊 *źrebak*
- b) 🔊 *zima*
- c) 🔊 *prośba*

Francuski

- a) 🔊 *accueil*
- b) 🔊 *rose*
- c) 🔊 *matin*

Hiszpański

- a) 🔊 *cebra*
- b) 🔊 *casa*
- c) 🔊 *trece*

Niemiecki

- a) 🔊 *Vogel*
- b) 🔊 *Spiel*
- c) 🔊 *Pferd*

Portugalski

- a) zebra
- b) casa
- c) exame

Włoski

- a) mare
- b) ragno
- c) rosa

Ćwiczenie 5: Jaka jest poprawna intonacja tego zdania?

Materiały: lista zdań z różnymi możliwymi wzorcami intonacyjnymi, zgodnie z przykładami w sekcji *Intonacja zdań*, a także lista zdań z sekcji *Poczuj język*.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka przedstawia uczącym się jedno zapisane zdanie. Zdania powinny być krótkie. Interpunkcja jest bardzo ważna.
- Uczący się czytają zdania z poprawną intonacją.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *Przeczytaj każde zdanie z poprawną intonacją.*

Przykłady: Polski

- a) *Idziemy do kina?*
- b) *Idziemy do kina.*
- c) *Chodźmy do kina!*

Francuski

- a) *Allons-nous manger?*
- b) *Est-ce que nous allons manger?*
- c) *Nous allons manger?*

Hiszpański

- a) *¿Vamos a comer?*
- b) *Va a llover.*
- c) *¡Vayamos al cine!*

Niemiecki

- a) *Gehen wir?*
- b) *Wir gehen.*
- c) *Wir gehen!*

Portugalski

- a) *Vamos comer?*
- b) *Está a chover.*
- c) *Vamos a uma festa!*

Włoski

- a) *Come stai?*
- b) *Sto bene, grazie.*
- c) *Andiamo al concerto!*

Ćwiczenie 6: Jaka jest poprawna intonacja tego zdania?

Materiały: lista zdań z różnymi możliwymi wzorcami intonacyjnymi, zgodnie z przykładami w sekcji *Intonacja zdań*, a także lista zdań z sekcji *Poczuj język*.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka przedstawia uczącym się dwa zapisane zdania. Zdania powinny być krótkie i podobne do siebie, różniące się jedynie wzorcem intonacyjnym. Interpunkcja jest istotna i powinna wyraźnie odzwierciedlać intonację.
- Ogólne polecenie dla uczących się brzmi: *Przeczytaj te zdania z poprawną intonacją.*

Przykłady:

Polski

Idziemy do kina?

Idziemy do kina.

Francuski

Nous allons manger?

Nous allons manger.

Hiszpański:

¿Vamos a comer?

Vamos a comer.

Niemiecki

Du gehst ins Theater?

Du gehst ins Theater.

Portugalski

Vamos comer?

Vamos comer.

Włoski

Andiamo a mangiare?

Andiamo a mangiare.

3. Gry

Gra 1: Litery, dźwięki, słowa

Materiały: karty, na których znajduje się po jednej literze.

Przebieg:

- Na każdą rundę losuje się karty.
- Nauczyciel/ka pokazuje kartę i pyta: *Jakie słowa zaczynają się / mają w środku / kończą się tą literą? Macie 30 sekund!*
- Każdy uczący się podaje ustnie słowa zawierające dźwięki odpowiadające wskazanej literze, na podanej pozycji.
- Rundę wygrywa ten uczący się, który w 30 sekund poda najwięcej poprawnych słów.

Przykłady:

Polski

- Nauczyciel/ka pokazuje kartę z literą A i pyta: *Jakie słowa kończą się na tę literę? Macie 30 sekund!*

Przykłady: *bajka, cegła, ręka, ławka, igła, noga, fala, bańka, szkoła, góra, woda, zupa, zima, żaba*

Niemiecki

- Nauczyciel/ka pokazuje kartę z literą E (**Wariant:** albo kończy się *e-Schwa* lub *a-Schwa*) i pyta: *Jakie słowa kończą się na tę literę? Macie 30 sekund!*

Przykłady: *Schule, Küche, Sonne, Tasse, Jacke, Lampe*

Gra 2: Układanie liter w słowa

Materiały: litery alfabetu języka docelowego.

Opis ćwiczenia:

- Osoby uczące się siedzą w kole.
- W każdej rundzie nauczyciel/ka przydziela każdej osobie uczącej się jedną literę. Nie wszystkie przydzielone litery będą potrzebne.
- Uczący się słyszą słowo zawierające część z przydzielonych liter. Nauczyciel/ka wypowiada słowo lub odtwarza nagranie po symbolu audio (🔊) w przykładach poniżej.
- Uczący się reprezentujący litery użyte w danym słowie wstają i ustawiają się w odpowiedniej kolejności, tak aby utworzyć to słowo.

Przykłady: Polski

- *woda*

w – Uczestnik 4
o – Uczestnik 2
d – Uczestnik 8
a – Uczestnik 5

Francuski

- *ongle*

o – Uczestnik 5
n – Uczestnik 1
g – Uczestnik 7
l – Uczestnik 3
e – Uczestnik 2

Hiszpański

- *pato*

p – Uczestnik 5
a – Uczestnik 1
t – Uczestnik 7
o – Uczestnik 3

Niemiecki

- *Buch*

b – Uczestnik 2
u – Uczestnik 1
c – Uczestnik 5
h – Uczestnik 8

Portugalski

- *casa*

c – Uczestnik 5
a – Uczestnik 1
s – Uczestnik 7
a – Uczestnik 3

Włoski

- *casa*

c – Uczestnik 4
a – Uczestnik 1
s – Uczestnik 7
a – Uczestnik 3

Gra 3: Pamięć fonograficzna

Materiały: karty z literami oraz liczbami oznaczającymi punkty.

Przebieg:

- Wszystkie karty są ułożone literami do dołu.
- W każdej turze nauczyciel/ka wypowiada słowo. Jeden z uczących się odkrywa dwie karty i sprawdza, czy znajdujące się na nich litery odpowiadają dźwiękom w usłyszanym słowie.
- Jeśli odpowiedź jest poprawna, osoba ucząca się dodaje punkty zapisane na obu kartach; jeśli nie – odkłada karty z powrotem, zakryte.
- Wygrywa osoba ucząca się, która zdobędzie najwięcej punktów.

Przykład po polsku:

- 1 punkt: A, E, I, N, O, R, S, W, Z
- 2 punkty: C, D, K, L, M, P, T, Y
- 3 punkty: B, G, H, J, Ł, U
- 5 punktów: Ą, ě, F, Ó, Ś, Ź
- 6 punktów: Ć
- 7 punktów: Ń
- 9 punktów: Ź

Nauczyciel/ka wypowiada słowo **woda**. Jeden z uczących się odkrywa dwie karty: W i O. Trafia poprawnie i zdobywa 2 punkty.

Gra 4: Bingo dźwiękowe

Materiały: karty ze słowami lub krótkimi wypowiedziami, w których każda litera znajduje się w osobnym polu. Słowa lub wypowiedzi na każdej karcie powinny zawierać tę samą liczbę dźwięków (nawet jeśli nie tę samą liczbę liter).

Przebieg:

- Każdy uczący się otrzymuje kartę ze słowem lub wypowiedzią.
- Nauczyciel/ka losowo wymawia dźwięki (samogłoski i spółgłoski).
- Wygrywa osoba ucząca się, która jako pierwsza uzupełni swoje słowo lub zdanie wszystkimi brakującymi dźwiękami.

Przykłady:

Polski

m	l	e	k	o
---	---	---	---	---

s	ł	o	w	o
---	---	---	---	---

r	o	w	e	r
---	---	---	---	---

Francuski

b o n   v o y a g e

m e d é c i n

t r a v a i l

Hiszpański

M é x i c o

g u i t a r r a

i n g l é s

Niemiecki

G e r ä t

M u s i k

V o g e l

Portugalski

B o a   t a r d e

t r a b a l h a r

e l e v a d o r

Włoski

a n d i a m o

f o r b i c i

c o r t i l e

Przejdź do Kite 4

Kite 4. Interakcje komunikacyjne

Wprowadzenie

- Czym jest K4?
- Jaka jest struktura K4?
- Jak korzystać z K4?

Proces uczenia się

- 1. Odkrywanie
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 2. Rozpoznawanie
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 3. Tworzenie wypowiedzi
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 4. Wychodząc poza K4
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń

Gry

1. Wprowadzenie

Czym jest K4?

K4 to zestaw materiałów umożliwiających osobom uczącym się poznanie podstawowych wzorów codziennych interakcji i zasad grzeczności w języku docelowym. Obejmuje typowe sytuacje komunikacyjne, takie jak powitanie, umówienie spotkania, prośba o pomoc, propozycja i odmowa, zaproszenie oraz podziękowanie.

Dzięki konkretnym przykładom i przydatnym zwrotom K4 przybliża uczącym się rutynowe zachowania grzecznościowe, dostarczając jednocześnie wiedzy kulturowej na temat dystansu między rozmówcami, mowy ciała i form zwracania się do innych. Szczególną uwagę poświęcono w prezentowanych materiałach kwestii unikania nieporozumień i konfliktów, zamieszczając wskazówki, jak się zachować i komunikować w różnych sytuacjach społecznych.

Jaka jest struktura K4?

K4 składa się z sześciu sekcji odpowiadających typowym codziennym sytuacjom komunikacyjnym:

- Powitanie i pożegnanie
- Umawianie spotkania
- Prośba o coś
- Propozycja/odmowa
- Zaproszenie/odmowa
- Podziękowanie

W każdej sekcji został podany kontekst sytuacyjny, przydatne zwroty, wskazówki, jak unikać nieporozumień i konfliktów, oraz dodatkowe informacje dotyczące reguł grzecznościowych.

Jak korzystać z K4?

K4 umożliwia osobom uczącym się opanowanie niezbędnych zasad codziennej komunikacji w kulturze docelowej, prezentując charakterystyczne dla niej zwroty językowe i strategie grzecznościowe. Jest elastycznym narzędziem, które można dostosowywać do różnych kontekstów i potrzeb edukacyjnych. Jego modułowa struktura sprawia, że może być wykorzystywany jako materiał do ćwiczeń zarówno w warunkach edukacji formalnej, jak i nieformalnej. Może stanowić punkt wyjścia do doskonalenia kompetencji kulturowych i grzecznościowych w codziennej komunikacji, jak również wspierać rozwój kompetencji pragmatycznych i międzykulturowych.

Przedstawione poniżej propozycje ćwiczeń są zbudowane wokół autentycznych sytuacji, zaznajamiając uczących się z przydatnymi zwrotami językowymi, wiedzą kulturową oraz strategiami uprzejmej i skutecznej komunikacji. Ich celem jest dostarczenie praktycznych pomysłów na jak najlepsze wykorzystanie zasobów K4.

2. Proces uczenia się

Odkrywanie

Co zamierzamy osiągnąć?

Zapoznanie uczących się z typowymi zachowaniami grzecznościowymi i komunikacyjnymi, rozwijanie umiejętności w zakresie:

- rozpoznawania odpowiednich i przydatnych zwrotów w sytuacjach formalnych i nieformalnych;
- rozumienia kulturowej roli powitań, podziękowań, przeprosin, odmowy i zaproszeń w codziennych interakcjach.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Wypada / Nie wypada – odkryj reguły

Materiały: strona K4 (np. sekcje dotyczące powitania, umawiania spotkania, prośby, podziękowania); materiały do przygotowania plakatu (czysty plakat, długopisy).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się otrzymują w grupach lub parach jedną z 6 sytuacji komunikacyjnych przedstawionych w K4.
- Przeglądają zawartość odpowiedniej sekcji na stronie K4 i notują:
  - zwrot grzecznościowy.
  - strategię unikania konfliktu.
  - informację kulturową, która może być przydatna w danej sytuacji (np. dystans między rozmówcami, kontakt wzrokowy itp.).
- Przygotowują miniplakat lub slajd na podstawie znalezionych informacji.
- Następnie prezentują plakaty/opracowane przez siebie informacje na forum klasy.

Warianty:

- „Spacer po galerii”: uczestnicy rozwieszają plakaty w sali i spacerują między nimi, dodając samoprzylepne karteczki z komentarzami/pytaniem.

- „Top 3 językowej sztuki przetrwania”: każda grupa prezentuje opracowane przez siebie informacje w formie przewodnika zawierającego 3 wskazówki, jak grzecznie i skutecznie komunikować się w kraju przyjmującym.

Przykład: Plakat albo szablon slajdu może wyglądać następująco:

Sytuacja: _____ _____ _____	
1) Zwrot grzecznościowy: _____	
2) Strategia unikania konfliktu: _____	
3) Informacja kulturowa: _____	
Wypada / Nie wypada	
 Wypada	 Nie wypada
_____ _____ _____	_____ _____ _____

Ćwiczenie 2: Grzecznościowa układanka – połącz w pary i zapamiętaj

Materiały: karty z opisem prostych sytuacji komunikacyjnych przedstawionych w K4 (np. *Ktoś częstuje cię jedzeniem, a ty odmawiasz*); karty z przykładowymi reakcjami werbalnymi (np. *Nie, bardzo dziękuję*).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się odczytują karty z sytuacjami i łączą je w pary z właściwymi (najbardziej odpowiednimi) kartami z reakcjami.
- Należy połączyć wszystkie sytuacje z właściwymi (najbardziej odpowiednimi) reakcjami.

Wariant:

- Prowadzący/a przygotowuje grę pamięciową typu „Memory”: rozkłada na stole karty z sytuacjami i reakcjami treścią do dołu. Uczestnicy odwracają karty i starają się połączyć je w pary sytuacja - reakcja.
- Można dodać rysunki (dostępne na stronie K4), aby ułatwić zrozumienie sytuacji.
- Można dodać zwroty niepasujące do sytuacji, aby podnieść poziom trudności.

Przykłady dla sytuacji: Żegnasz się z kolegą/koleżanką po spotkaniu na kawie.

Polski

- Przykładowe karty z reakcjami: *Dzień dobry. / Do widzenia. / Cześć.*
- Właściwa odpowiedź: *Cześć.*

Francuski

- Przykładowe karty z reakcjami: *Adieu. / Bonjour. / Bonne nuit. / À bientôt.*
- Właściwa odpowiedź: *À bientôt.*

Hiszpański

- Przykładowe karty z reakcjami: *Bueno, me voy. / Venga, hasta luego. / Nos vemos.*
- Właściwa odpowiedź: *Nos vemos.*

Niemiecki

- Przykładowe karty z reakcjami: *Tschüss. / Guten Abend. / Kannst du mir helfen?*
- Właściwa odpowiedź: *Tschüss.*

Portugalski

- Przykładowe karty z reakcjami: *Bom dia. / Chau. / Olá.*
- Właściwa odpowiedź: *Chau.*

Włoski

- Przykładowe karty z reakcjami: *Arrivederci. / Buongiorno. / Ciao.*
- Właściwa odpowiedź: *Ciao.*

Ćwiczenie 3: Powitanie/pożegnanie a pora dnia

Materiały: karty lub karteczki z różnymi zwrotami powitania; karty z różnymi porami dnia (np. 7:30, 11:00, 15:00, 20:00, 23:30); duża tablica lub stół do układania kart.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się otrzymują w grupach zestaw kart ze zwrotami powitania oraz z porami dnia.
- Dopasowują zwroty powitania do pór dnia.
- Grupy porównują wyniki na forum klasy i omawiają różnice kulturowe (np. w niektórych kulturach używa się zwrotu *Dobranoc* także jako powitania wieczorem, ale nie w języku polskim czy niemieckim).

Przykłady:

Polski

- *Dzień dobry* - o każdej porze dnia
- *Dobry wieczór* - 17:00 zimą; latem, kiedy jest ciemno
- *Cześć* - o każdej porze dnia
- *Dobranoc* - zwrot nieodpowiedni jako powitanie, używany na pożegnanie od 21:00 lub gdy kładziemy się spać

Francuski

- *Bonjour* - 7:30
- *Bonsoir* - 18:00
- *Bonsoir* - 20:00
- *Salut* - o każdej porze dnia, do kolegi/koleżanki
- *Bonne soirée* - zwrot nieodpowiedni jako powitanie, używany na pożegnanie od 17:00
- *Bonne nuit* - zwrot nieodpowiedni jako powitanie, używany na pożegnanie, gdy kładziemy się spać

Hiszpański

- *Buenos días* - przed lunchem
- *Buenas tardes* - po lunchu
- *Buenas noches* - po 21:00
- *Hola* - o każdej porze dnia

Niemiecki

- *Guten Morgen* - 7:30
- *Guten Tag* - o każdej porze dnia
- *Guten Abend* - 20:00
- *Hallo* - o każdej porze dnia
- *Hi* - o każdej porze dnia
- *Gute Nacht* - zwrot nieodpowiedni jako powitanie, używany na pożegnanie wieczorem, gdy kładziemy się spać

Portugalski

- *Bom dia* - 7:30
- *Boa tarde* - 16:00
- *Boa noite* - 21:00
- *Olá* - o każdej porze dnia
- *Boa manhã* - zwrot nieodpowiedni

Włoski

- *Buongiorno* - 7:30
- *Buonasera* - 15:00
- *Salve* - o każdej porze dnia
- *Ciao* - o każdej porze dnia

- *Buonanotte* - zwrot nieodpowiedni jako powitanie, używany na pożegnanie, gdy kładziemy się spać

Warianty

- Uczący się decydują, czy zwrot powitania lub pożegnania jest formalny, nieformalny czy też może być użyty w obu kontekstach.
- Uczący się przygotowują plakat przedstawiający rozkład dnia i umieszczają na nim odpowiednie zwroty powitania.

Przykłady dla wariantu 2:

Polski

- 8:00 - *Dzień dobry / Do widzenia / Cześć*
- 15:00 - *Dzień dobry / Do widzenia / Cześć*
- 18:00 (kiedy jest ciemno) - *Dobry wieczór / Cześć*
- 22:00 - *Dobranoc / Do widzenia / Cześć / Do zobaczenia*

Francuski

- 7:30 - *Bonjour / Salut* (tylko do kolegów i koleżanek)
- 15:00 - *Bon après-midi / Salut* (tylko do kolegów i koleżanek)
- 18:00 - *Bonne soirée*
- 23:00 (kładąc się spać) - *Bonne nuit*

Hiszpański

- 7:30 - *Buenos días / Hola*
- 15:00 - *Buenas tardes / Hola*
- 21:00 - *Buenas noches / Hola*
  - W języku hiszpańskim zwrot *Buenas noches* jest używany od około 21:00. Często, kładąc się spać, mówi się *Hasta mañana*.

Niemiecki

- 7:30 - *Guten Morgen*
- 15:00 - *Guten Tag / Hallo / Hi*
- 20:00 - *Guten Abend*

Portugalski

- 7:30 - *Bom dia / Olá*
- 15:00 - *Boa tarde / Olá*
- 21:00 - *Boa noite / Olá*
- 23:00 (kładąc się spać) - *Boa noite*

Włoski

- 7:30 - *Buongiorno / Ciao*
- 15:00 - *Buon pomeriggio / Buonasera / Ciao*
- 21:00 - *Buonasera / Ciao*
- 23:00 (kładąc się spać) - *Buonanotte*

Rozpoznawanie

Co zamierzamy osiągnąć?

Rozpoznawanie właściwych zwrotów językowych, rozwijanie umiejętności uczących się w zakresie:

- rozróżniania grzecznych i niegrzecznych odpowiedzi w dialogach;
- identyfikowania odpowiednich form adresatywnych (sposobów zwracania się do innych) oraz zwrotów grzecznościowych w różnych kontekstach;
- rozumienia strategii unikania konfliktów i sposobów ich realizacji za pomocą środków językowych.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Wskaż grzeczną odpowiedź

Materiały: krótkie dialogi z wieloma możliwymi odpowiedziami (zarówno grzecznymi, jak i niegrzeczными).

Opis ćwiczenia:

- Prowadzący/a czyta lub odtwarza nagrania krótkich dialogów (np. ktoś kogoś częstuje jedzeniem, prosi o pomoc, zaprasza).
- Uczący się wskazują, która odpowiedź jest grzeczna/odpowiednia w kulturze docelowej.

Przykłady:

Polski

- A: *Chcesz coś zjeść ?*
  - B1: *Nie.*
  - B2: *Nie, dziękuję. Już jadłam.*
  - B3: *Nie, dziękuję. Nie jestem głodna.*

Francuski

- A: *Tu veux un biscuit ?*
  - B1: *Oui, merci !*
  - B2: *Non !*
  - B3: *Non, merci.*
  - B4: *Pas maintenant !*
  - B5: *Non, merci, pas maintenant.*
  - B6: *Non, merci, je viens de déjeuner.*

Hiszpański

- A: *¿Quieres un bombón?*
  - B1: *No.*
  - B2: *No, gracias. Justo acabo de comer uno.*
  - B3: *No me apetece, ¡pero gracias!*
  - B4: *Ni hablar.*

Niemiecki

- A: *Möchten Sie meine Kekse probieren?*
- B1: *Nein.*
- B2: *Nein, danke.*
- B3: *Auf keinen Fall.*

Portugalski

- A: *Quer um biscoito?*
- B1: *Não.*
- B2: *Não, obrigado. Comi um agora.*
- B3: *Não tenho fome, mas obrigado!*
- B4: *Nem pensar!*

Włoski

- A: *Vuoi un pezzo di pizza?*
- B1: *No.*
- B2: *No, grazie. Ho mangiato la pizza già ieri sera.*
- B3: *No, grazie mille.*
- B4: *Neanche per idea.*

Warianty:

- Uczący się podkreślają zwroty grzecznościowe w transkrypcji dialogu.
- Prowadzący/a proponuje dodatkowe zadania dotyczące strategii unikania konfliktów (np. *Popraw odpowiedź, która mogłaby zostać odebrana jako niegrzeczna*).
- Uczący się wyjaśniają, dlaczego dana odpowiedź mogłaby zostać odebrana jako niegrzeczna.

Ćwiczenie 2: Ułóż e-mail we właściwej kolejności

Materiały: paski papieru albo karty w formie elektronicznej ze zdaniami/fragmentami tekstu grzecznego e-maila (np. formuła powitalna, powód kontaktu, prośba/umówienie spotkania, podziękowanie, formuła pożegnalna); wersja e-maila z przestawioną kolejnością zdań.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się otrzymują wersję e-maila z przestawioną kolejnością zdań.
- Indywidualnie lub w parach układają fragmenty e-maila we właściwej kolejności.
- Po uzgodnieniu treści odczytują e-mail na głos i sprawdzają wspólnie z całą grupą/osobą prowadzącą.

Przykłady:**Polski****Wersja w przestawionej kolejności:**

- *chciałbym umówić się na spotkanie w celu dostarczenia dokumentów.*
- *Z poważaniem,*
- *Szanowni Państwo,*
- *Z góry dziękuję za odpowiedź.*

Właściwa kolejność:

- Szanowni Państwo,
- chciałbym umówić się na spotkanie w celu dostarczenia dokumentów.
- Z góry dziękuję za odpowiedź.
- Z poważaniem,

Francuski**Wersja w przestawionej kolejności:**

- *Je vous remercie par avance pour votre réponse.*
- *Je vous écris car je voudrais prendre un rendez-vous pour déposer mes documents.*
- *Cordialement,*
- *Madame, Monsieur,*

Właściwa kolejność:

- *Madame, Monsieur,*
- *Je vous écris car je voudrais prendre un rendez-vous pour déposer mes documents.*
- *Je vous remercie par avance pour votre réponse.*
- *Cordialement,*

Hiszpański**Wersja w przestawionej kolejności:**

- *Les escribo porque me gustaría solicitar una cita para recoger la documentación.*
- *Un saludo cordial,*
- *Estimados señores:*
- *Muchas gracias de antemano.*

Właściwa kolejność:

- *Estimados señores:*
- *Les escribo porque me gustaría solicitar una cita para recoger la documentación.*
- *Muchas gracias de antemano.*
- *Un saludo cordial,*

Niemiecki**Wersja w przestawionej kolejności:**

- *Mit freundlichen Grüßen*
- *Sehr geehrte Damen und Herren,*
- *Vielen Dank im Voraus für Ihre Antwort.*
- *Ich schreibe Ihnen, weil ich einen Termin brauche, um meine Dokumente abzugeben.*

Właściwa kolejność:

- *Sehr geehrte Damen und Herren,*
- *Ich schreibe Ihnen, weil ich einen Termin brauche, um meine Dokumente abzugeben.*
- *Vielen Dank im Voraus für Ihre Antwort.*
- *Mit freundlichen Grüßen*

Portugalski**Wersja w przestawionej kolejności:**

- *Venho solicitar um agendamento para a entrega dos meus documentos.*
- *Cordialmente,*
- *Exmos. Senhores,*

- *Agradeço antecipadamente a resposta.*

Właściwa kolejność:

- *Exmos. Senhores,*
- *Venho solicitar um agendamento para a entrega dos meus documentos.*
- *Agradeço antecipadamente a resposta.*
- *Cordialmente,*

Włoski

Wersja w przestawionej kolejności:

- *vi scrivo perché avrei bisogno di prendere un appuntamento per consegnare i documenti che mi avete richiesto.*
- *Gentili signori,*
- *Cordiali saluti,*
- *Vi ringrazio anticipatamente.*

Właściwa kolejność:

- *Gentili signori,*
- *vi scrivo perché avrei bisogno di prendere un appuntamento per consegnare i documenti che mi avete richiesto.*
- *Vi ringrazio anticipatamente,*
- *Cordiali saluti,*

Warianty:

- Uczący się mogą najpierw zapoznać się z wzorem e-maila dostępnym na stronie K4 w sekcji „Umawianie spotkania”.
- Prowadzący/a może przygotować dwa e-maile w przestawionej kolejności: jeden formalny (np. do lekarza/instytucji), drugi nieformalny (np. do kolegi/koleżanki z grupy). Uczący się porównują różnice.
- Można też dodać zdania, które nie pasują do grzecznego e-maila. Uczący się muszą zdecydować, które zdania zachować, a które usunąć, zanim ułożą tekst we właściwej kolejności.

Ćwiczenie 3: Dopasuj kontekst

Materiały: karty lub slajdy z krótkimi zdaniami lub bardzo krótkimi dialogami w różnych odmianach i rejestrach językowych (rejestr formalny/nieformalny, dialekt – jeśli to możliwe z regionu, w którym mieszkają uczący się – opcjonalnie: ironia dla poziomu zaawansowanego).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się korzystają z „Przeglądu form grzecznościowych” (PDF na stronie K4), aby się przygotować.
- Czytają krótki dialog lub zdanie (albo słuchają nagrania) i przypisują wypowiedzi do właściwego kontekstu: **sytuacja formalna / sytuacja nieformalna / dialekt / (opcjonalnie) ironia.**
- Uzasadniają krótko, dlaczego dialog lub zdanie należą do wybranej przez nich kategorii.

Przykłady: Polski

- *Czy mogłaby mi Pani pomóc?* - Sytuacja formalna
- *Proszę o pomoc.* - Sytuacja formalna
- *Czy mógłbyś mi pomóc?* - Sytuacja nieformalna
- *Pomóż mi, proszę.* - Sytuacja nieformalna

Francuski

- *Pourriez-vous m'aider, s'il vous plaît ?* - Sytuacja formalna
- *Tu peux m'aider ?* - Sytuacja nieformalna
- *Tu peux me donner un coup de main ?* - Sytuacja nieformalna (rejestr potoczny)

Hiszpański

- *¿Le importaría ayudarme, por favor?* - Sytuacja formalna
- *¿Me ayudas, porfa?* - Sytuacja nieformalna
- *¿Me echas una mano?* - Sytuacja nieformalna (rejestr potoczny)

Niemiecki

- *Können Sie mir helfen?* - Sytuacja formalna
- *Hilf mir mal bitte.* - Sytuacja nieformalna
- *Isch brauch en Ticket.* - Dialekt (heski)

Portugalski

- *Podia ajudar-me, por favor?* - Sytuacja formalna
- *Ajudas-me aqui?* - Sytuacja nieformalna
- *Desculpe, posso pedir a sua ajuda?* - Sytuacja formalna

Włoski

- *Potrebbe aiutarmi, per favore?* - Sytuacja formalna
- *Mi aiuti?* - Sytuacja nieformalna
- *Scusi, può aiutarmi?* - Sytuacja formalna

Wariant: Poziom zaawansowany: można dodać „podchwytliwe” przykłady z elementami ironii/humoru (np. *Dobra robota!* gdy ktoś popełni błąd).

Tworzenie wypowiedzi

Co zamierzamy osiągnąć?

Tworzenie interakcji zgodnych z zasadami grzeczności i dostosowanych do kontekstu, rozwijanie umiejętności uczących się w zakresie:

- użycia form powitań, podziękowań, prośb, odmów i zaproszeń w odgrywanych dialogach;
- dostosowania strategii grzecznościowych do sytuacji formalnych i nieformalnych oraz różnych kontekstów społecznych.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Odgrywanie ról

Materiały: karty ze scenariuszami sytuacji komunikacyjnych (np.: prośba o pomoc na ulicy, nieprzyjęcie zaproszenia, umówienie spotkania).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się pracują w parach. Każda osoba otrzymuje kartę z opisem swojej roli (np.: *Spóźniłeś/aś się na spotkanie – zadzwoń z przeprosinami*).
- Pary odgrywają role, używając zwrotów grzecznościowych, zwracając uwagę na formy powitania/ pożegnania i dystans między rozmówcami oraz starając się uniknąć konfliktu.

Przykład kart z opisem ról dla sytuacji: *Spóźniłeś/aś się do lekarza*.

Rola A:

- Pracujesz w recepcji przychodni.
- Zapytaj grzecznie, dlaczego druga osoba się spóźniła.
- Zaproponuj inny termin, jeśli okaże się to konieczne.

Rola B:

- Jesteś pacjentem/pacjentką.
- Przeprasz grzecznie za spóźnienie.
- Podaj powód spóźnienia (np.: *Spóźnił się autobus*).
- Zapytaj, czy możesz jeszcze umówić się dziś do lekarza.

Warianty:

- Prowadzący/a przeznacza dodatkowy czas na napisanie krótkich dialogów albo wyznacza limit czasu na spontaniczne wypowiedzi.
- Prowadzący/a nagrywa dialogi i omawia wspólnie z uczącymi się użycie zwrotów grzecznościowych.
- Można także umieścić na kartach wskazówki i przydatne zwroty.

Wskazówki dostępne na stronie K4:

- Informacje na temat grzecznych form powitania i pożegnania znajdują się w sekcji *Powitanie i pożegnanie*.
- Informacje na temat zwrotów przydatnych przy umawianiu się i przeproszaniu znajdują się w sekcji *Umawianie spotkania*.

Ćwiczenie 2: Redagowanie formalnych i nieformalnych e-maili

Materiały: krótkie scenariusze (wydrukowane lub w formie elektronicznej) formalnych i/lub nieformalnych sytuacji, np.:

- *Musisz odwołać wizytę u lekarza.*
- *Chcesz poprosić nauczyciela/nauczycielkę o pomoc przy pracy domowej.*
- *Chciał(a)byś zaprosić kolegę/koleżankę na kawę.*

Opis ćwiczenia:

- Uczący się wybierają scenariusz i redagują krótki, grzeczny e-mail (5-6 zdań), zawierający formułę powitalną, powód kontaktu, prośbę/odmowę, podziękowanie i formułę pożegnalną.
- Po zakończeniu pracy osoby siedzące obok siebie wymieniają się tekstami i sprawdzają, czy e-mail partnera/partnerki zawiera wszystkie formy grzecznościowe.
- Chętni mogą przeczytać swój e-mail na głos na forum klasy.

Przykłady dla sytuacji: Odwołanie spotkania Polski

Szanowni Państwo,

bardzo przepraszam, ale z przyczyn zdrowotnych nie będę mógł uczestniczyć w jutrzejszym spotkaniu. W związku z tym proszę o zmianę terminu.

Dziękuję za zrozumienie.

Z poważaniem,

Francuski

Madame, Monsieur,

Malheureusement, je ne pourrai pas assister au rendez-vous prévu le 10 octobre, car je suis malade. Je souhaiterais donc convenir d'une nouvelle date. Je vous remercie de votre compréhension.

Cordialement,

Hiszpański

Estimado/estimada...:

Sintiéndolo mucho no voy a poder acudir a la cita que teníamos mañana porque estoy enfermo. Si no es molestia, me gustaría pedirle una nueva hora.

Un saludo cordial,

Niemiecki

Sehr geehrte Damen und Herren,

leider kann ich meinen Termin am 10. Oktober nicht wahrnehmen, da ich krank bin. Ich möchte Sie um einen neuen Termin bitten.

Vielen Dank für Ihr Verständnis.

Mit freundlichen Grüßen ...

Portugalski

Exmos. Senhores,

Infelizmente não vou poder comparecer à reunião agendada para amanhã, por motivos de saúde. Venho, assim, solicitar a marcação de uma nova data.

Agradeço a compreensão.

Atenciosamente,

Włoski

Gentili Signori,

purtroppo non posso partecipare alla riunione di domani per problemi di salute. Vorrei, quindi, chiedervi se è possibile fissare una nuova data.

Vi ringrazio della comprensione.

Cordiali saluti

Warianty:

- Partnerzy odpowiadają wzajemnie na swoje e-maile.
- Uczący się porównują e-maile w wersji formalnej i nieformalnej tego samego scenariusza.

Ćwiczenie 3: Ta sama sytuacja komunikacyjna – różne konteksty

Materiały: karty z opisem codziennych sytuacji komunikacyjnych (np. *prośba o pomoc, powitanie, umawianie spotkania, zaproszenie*). Każda karta określa również kontekst interakcji (miasto/wieś, osoby młode/starsze, sytuacja formalna/niefORMALNA (zob. PDF „Przegląd form grzecznościowych” dla danego kraju na stronie K4).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się pracują w parach lub małych grupach.
- Każda grupa wybiera kartę z opisem sytuacji i odgrywa **co najmniej dwa minidialogi** dotyczące **tej samej sytuacji komunikacyjnej**, ale dostosowanej do **różnych kontekstów społecznych**.
- Po odegraniu scenek pary/grupy prezentują dialogi na forum klasy.

Warianty:

- Uczący się otrzymują tylko sytuację (np. *pytanie o drogę*). Prowadzący/a podaje następnie każdej grupie kontekst (np. *rozmowa ze starszą osobą w sytuacji formalnej w mieście vs. rozmowa z kolegą/koleżanką w sytuacji nieformalnej na wsi*), a grupa ma za zadanie spontanicznie dostosować dialog do kontekstu.
- Poziom zaawansowany: można dodać opcje wymagające użycia **dialektu** lub **humoru/ironii**.
- Uczący się mogą także skorzystać z pomocy AI, zwłaszcza w przypadku opcji wymagających użycia dialektu lub humoru/ironii.

Przykłady dla sytuacji: *Pytanie o drogę na dworzec kolejowy.*

Polski

Sytuacja formalna (starsza osoba, której nie znasz):

Przepraszam bardzo, gdzie jest dworzec kolejowy?

Sytuacja nieformalna (kolega/koleżanka, osoba w podobnym wieku):

Przepraszam, nie wiesz gdzie jest dworzec kolejowy?

Francuski

Sytuacja formalna (starsza osoba, której nie znasz):

Excusez-moi, pourriez-vous me dire où se trouve la gare, s'il vous plaît ?

Sytuacja nieformalna (kolega/koleżanka, osoba w podobnym wieku):

Excuse-moi, tu sais où est la gare ?

Hiszpański

Sytuacja formalna (starsza osoba, której nie znasz):

Disculpe, ¿me podría decir dónde está la estación de tren?

Sytuacja nieformalna (kolega/koleżanka, osoba w podobnym wieku):

Oye, ¿tú sabes dónde queda la estación de tren?

Niemiecki

Sytuacja formalna (starsza osoba, której nie znasz):

Entschuldigen Sie, können Sie mir bitte sagen, wo der Bahnhof ist?

Sytuacja nieformalna (kolega/koleżanka, osoba w podobnym wieku):

Hey, weißt du, wo der Bahnhof ist?

Portugalski

Sytuacja formalna (starsza osoba, której nie znasz):

Desculpe, pode dizer-me onde fica a estação de comboios?

Sytuacja nieformalna (kolega/koleżanka, osoba w podobnym wieku):

Olha, sabes onde fica a estação de comboios?

Włoski

Sytuacja formalna (starsza osoba, której nie znasz):

Scusi, può dirmi dov'è la stazione dei treni?

Sytuacja nieformalna (kolega/koleżanka, osoba w podobnym wieku):

Ciao, sai dov'è la stazione dei treni?

Wychodząc poza K4

Co zamierzamy osiągnąć?

Wsparcie uczących się w zakresie:

- wykorzystywania wiedzy na temat reguł grzecznościowych i strategii unikania konfliktów w sytuacjach i kontekstach, które wykraczają poza codzienną komunikację i informacje zawarte w K4;
- nabywania pewności siebie w swobodnym tworzeniu wypowiedzi oraz umiejętności refleksji nad strategiami grzecznościowymi w języku docelowym w porównaniu z własnym językiem i kulturą.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Grzeczność cyfrowa – na czacie i w mediach społecznościowych

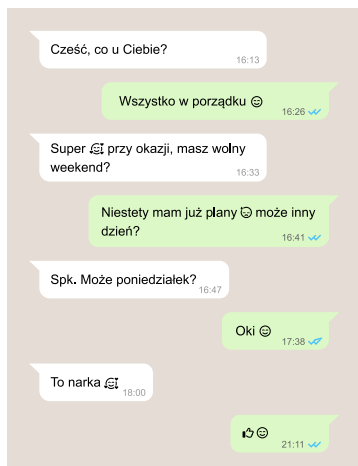
Materiały: zrzuty z ekranu lub fikcyjne przykłady rozmów na *WhatsAppie* albo w mediach społecznościowych, reprezentujące zarówno grzeczne, jak i mniej grzeczne style wypowiedzi; przykłady powinny zawierać skróty, aby były realistyczne (*IMO, rel, lol*), emoji lub ekspresywne wydłużenie zapisu głosek (*Heeej!*).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się czytają krótkie fragmenty rozmów na czacie i starają się wyszukać:
  - skróty;
  - użycia języka angielskiego – tłumacząc je na język docelowy;
  - niestandardowe konstrukcje gramatyczne, niestandardową pisownię i interpunkcję itp.
- W parach przepisują rozmowę, nadając jej bardziej „poprawną” i „grzeczną” formę, co pozwala sprawdzić, czy rzeczywiście zrozumieli wypowiedź.
- W grupach omawiają różnice między grzecznością cyfrową w języku docelowym i ich własnym języku/kulturze (np. użycie emoji, skrótów, wyrażen slangowych, form powitalnych).

Przykłady: Polski

Niemiecki

Francuski

Portugalski

Hiszpański

Włoski

Warianty:

- Uczący się tworzą dwie wersje tej samej wiadomości: formalną (np. e-mail do nauczyciela/nauczycielki) i nieformalną (np. wiadomość na *WhatsApp* do kolegi/koleżanki).
- Prowadzący/a sporządza listę popularnych skrótów lub wyrażeń ze slangu młodzieżowego używanych w języku docelowym. Prosi uczących się, aby przećwiczyli ich użycie i określili sytuację, w których **nie należy** ich stosować!

Ćwiczenie 2: Porozmawiaj z chatbotem

Materiały: dostęp do chatbota (np. *ChatGPT*, *DeepL Write* lub inny asystent AI); lista krótkich zadań wymagających sformułowania polecenia (promptu) dla chatbota (np. *wyjaśnij słowo, przetłumacz zdanie, wskaż drogę*).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się formułują to samo polecenie (prompt) w różnych rejestrach językowych:
  - rejestr bezpośredni - *Przetłumacz to.*
  - rejestr uprzejmy - *Czy mógłbyś to przetłumaczyć? Dziękuję.*
  - slang/rejestr nieformalny - *Ogarnij tłumaczenie.*
- Dla każdego rejestru językowego należy rozpocząć nową konwersację.
- Uczący się obserwują reakcje chatbota: *Czy użycie zwrotów grzecznościowych wpływa na uzyskaną odpowiedź? Czy slang działa?*
- Następnie zastanawiają się grupach: *Jak strategie grzecznościowe różnią się w zależności od tego, czy rozmawiamy z człowiekiem czy z maszyną?*

Przykłady:

Polski

Mógłbyś wyjaśnić, co znaczy „wynajmować”? vs. Wyjaśnij, co znaczy „wynajmować”?

Francuski

Est-ce que tu peux m'expliquer ce que signifie « location » ? vs. Explique-moi ce que signifie « location ».

Hiszpański

¿Me puedes explicar lo que significa “alquiler”? vs. Perdona, ¿qué significa “alquiler”?

Niemiecki

Könntest du mir bitte erklären, was „Rendite“ bedeutet? vs. Erklär mir mal „Rendite“, Digga.

Portugalski

Podes explicar-me o que significa “arrendamento”? vs. Explica o que quer dizer “arrendamento”.

Włoski

Mi puoi spiegare cos'è un “permesso di soggiorno”, per favore? vs. Cos'è un “permesso di soggiorno”?

Warianty:

- Prowadzący/a porównuje wspólnie z uczącymi się strategie grzecznościowe stosowane w interakcjach ze sztuczną inteligencją w różnych językach (język docelowy vs. język L1 uczniów).
- Prowadzący/a porównuje wspólnie z uczącymi się strategie grzecznościowe używane w dialektach języka docelowego i w odmianie standardowej.

3. Gry

Gra 1: Grzecznie czy niegrzecznie?

Materiały: karty z jednym zwrotem językowym (grzecznym lub niegrzecznym).

Przebieg gry:

- Prowadzący/a odczytuje na głos uczestnikom kartę ze zwrotem językowym (np. *A: Chcę bilet!*). W razie potrzeby można doprecyzować kontekst/sytuację (np. *Rozmawiasz z kierowcą autobusu*).
- Uczestnicy (indywidualnie lub w zespołach) muszą szybko zdecydować, czy zwrot jest grzeczny czy niegrzeczny (np. podnoszą w górę tabliczkę albo wstają, gdy zwrot jest grzeczny).
- Jeśli zwrot jest niegrzeczny, osoba ucząca się/zespół ma 20 sekund na przeformułowanie go zgodnie z zasadami grzeczności (np. *Dzień dobry, poproszę bilet na dworzec kolejowy*).
- Punkty przyznaje się za prawidłową odpowiedź i prawidłowo przeformułowany zwrot.

Gra 2: Quiz „Co wiesz o grzeczności?” (online)

Materiały: Kahoot (albo inna platforma quizowa) z pytaniami wielokrotnego wyboru. Każde pytanie zawiera opis sytuacji i 3-4 możliwe odpowiedzi.

Przebieg gry:

- Prowadzący/a układa quiz (Kahoot) dotyczący takich sytuacji jak: *Przychodzisz spóźniony/a na spotkanie* lub *Ktoś proponuje ci kawę*.
- Uczestnicy zaznaczają najbardziej uprzejmą/odpowiednią odpowiedź na smartfonach.
- Po każdej rundzie grupa dyskutuje, dlaczego poprawna odpowiedź jest bardziej uprzejma (np. ze względu na dodanie zwrotu *please* w języku angielskim, użycie właściwej formy czasownika: *Konjunktiv II* w języku niemieckim, *Pretérito imperfecto do indicativo* w języku portugalskim, *Condizionale* w języku włoskim, podanie wyjaśnienia, podziękowanie itp.).

Przykłady (pytania do Kahoota) dla sytuacji: *Odwołujesz spotkanie.*

Polski

Dzwonisz do przychodni, żeby odwołać wizytę u lekarza i mówisz:

A: *Sorry, dzisiaj nie dam rady przyjść!*

B: *Przepraszam, muszę odwołać wizytę, nie zdążę przyjść.*

C: *Powiedz dr Izabeli, że nie przyjdę dzisiaj na wizytę.*

Francuski

Vous appelez le centre de santé pour annuler un rendez-vous médical et vous dites :

A : *Je peux pas venir.*

B : *Finalemnt, je ne peux pas venir aujourd'hui !*

C : *Je suis désolé(e), mais je ne pourrai malheureusement pas venir au rendez-vous.*

D : *Dites au Dr Isabel que je ne viendrai pas au rendez-vous aujourd'hui.*

Hiszpański

Llamas al centro de salud para cancelar una cita y dices:

A: *Al final, no voy a poder.*

B: *Lo siento mucho, pero me ha surgido un imprevisto y no voy a poder acudir a la cita.*

C: *Dile al médico que hoy no pienso ir a la consulta.*

Niemiecki

Sie sagen einen Termin beim Bürgeramt ab. Sie sagen:

A: *Ich kann nicht.*

B: *Es tut mir leid, ich kann leider nicht kommen.*

C: *Sorry!*

D: *Guten Morgen, Herr Dr. Schmitt.*

Portugalski

Telefona para o Centro de Saúde para cancelar uma consulta médica e diz:

A: *Afinal, não dá para ir aí hoje.*

B: *Peço desculpa, mas tive um imprevisto e hoje não vou conseguir ir à consulta.*

C: *Diga à Dra. Isabel que hoje vou faltar à consulta.*

Włoski

Chiami per spostare un appuntamento in Questura per il rinnovo del permesso di soggiorno e dici:

A: *Devo lavorare. Trovatemi un altro giorno.*

B: *Scusate, ma ho avuto un imprevisto. Sarebbe possibile spostare l'appuntamento?*

C: *Non sono più libero quel giorno: quando posso venire?*

Gra 3: Grzecznościowy speed dating

Materiały: karty ze scenariuszami codziennych sytuacji grzecznościowych (powitanie, umawianie spotkania, prośba o pomoc, nieprzyjęcie zaproszenia, podziękowanie itp.); timer lub dzwonek.

Przebieg gry:

- Uczestnicy tworzą dwa kręgi (wewnętrzny i zewnętrzny), siadając naprzeciwko siebie w parach.
- Każda para otrzymuje kartę ze scenariuszem scenki do odegrania.
- Para odczytuje scenariusz (jedna osoba czyta scenariusz na głos), a następnie odgrywa scenkę przez 1-2 minuty.
- Kiedy zadzwoni timer:
  - Uczestnicy tworzący krąg wewnętrzny przesiadają się o jedno miejsce w prawo, siadając naprzeciwko nowej osoby.
  - Równocześnie uczestnicy tworzący krąg zewnętrzny przekazują kartę ze scenariuszem osobie obok zgodnie z ruchem wskazówek zegara.
- Tworzą się nowe pary, które odgrywają nową scenkę z nowym partnerem.
- Gra trwa tak długo, aż wszyscy uczestnicy odegrają scenki z wieloma partnerami i każdy przynajmniej raz odegra wszystkie scenariusze.

Przykłady dla sytuacji: Zaproponuj drugiej osobie kawałek ciasta. Twój rozmówca / twoja rozmówczyni grzecznie odmawia. Polski

- Prowadzący/a informuje uczestników, że należy użyć grzecznościowych form adresatywnych *pan/pani*.
- Dialog:
  - *Czy ma pani ochotę na kawałek ciasta?*
  - *Nie, dziękuję, jestem najedzona. Może za chwilę.*

Francuski

- Prowadzący/a informuje uczestników, że należy użyć grzecznościowej formy adresatywnej *vous*.
- Dialog:
  - *Voulez-vous un morceau de gâteau?*
  - *Non, merci, je n'ai plus faim pour le moment. Peut-être un peu plus tard.*

Hiszpański

- Prowadzący/a informuje uczestników, że należy użyć grzecznościowych form adresatywnych.
- Dialog:
  - *¿Le apetece un trozo de tarta?*
  - *No, gracias, justo acabo de comer. Quizá un poco más tarde.*

Niemiecki

- Prowadzący/a informuje uczestników, że należy użyć grzecznościowej formy adresatywnej *Sie*.
- Dialog:
  - *Möchten Sie ein Stück Kuchen?*
  - *Nein, danke, vielleicht später.*

Portugalski

- Prowadzący/a informuje uczestników, że należy użyć grzecznościowych form adresatywnych.
- Dialog:
  - *Queria uma fatia de bolo?*
  - *Não, obrigado/a, agora estou cheio. Talvez mais logo.*

Włoski

- Prowadzący/a informuje uczestników, że należy użyć grzecznościowych form adresatywnych.
- Dialog:
  - *Desidera una fetta di torta?*
  - *No, grazie, ora sono sazio. Forse tra poco.*

Przejdź do Kite 5

Kite 5.

Komunikacja niewerbalna

Wprowadzenie

- Czym jest K5?
- Jaka jest struktura K5?
- Jak korzystać z K5?

Proces uczenia się

- 1. Odkrywanie
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 2. Uczenie się; rozpoznawanie i zapamiętywanie
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 3. Tworzenie wypowiedzi
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń

Gry

1. Wprowadzenie

Czym jest K5?

K5 to część pakietu KITE, która skupia się na wybranych aspektach komunikacji niewerbalnej, czyli wszystkich tych komunikatach, które są wysyłane w interakcji z innymi poprzez język ciała i nasze zachowanie. Celem tego rozdziału jest zapoznanie uczących się z wybranymi elementami komunikacji niewerbalnej, takimi jak gesty, przestrzeń osobista i zarządzanie czasem. Każdy z tematów zawiera część wyjaśniającą oraz część z praktycznymi przykładami. K5 ma również na celu wskazanie niektórych różnic międzykulturowych i pomoc w uniknięciu nieporozumień spowodowanych niewłaściwym stosowaniem komunikacji niewerbalnej.

Jaka jest struktura K5?

Materiały podzielone są na trzy części: *gesty*, *dystans interpersonalny* i *zarządzanie czasem*.

- Sekcja poświęcona *gestom* ma na celu prezentację gestów najczęściej używanych w codziennej komunikacji w kraju przyjmującym. Rozróżnia gesty niebudzące zastrzeżeń od gestów problematycznych (obraźliwych lub wulgarnych). Oba rodzaje gestów są przedstawione w klipach wideo, a ich znaczenie wyjaśniają krótkie podpisy.
- Sekcja dotycząca *dystansu interpersonalnego* zawiera informacje na temat przestrzeni, jaką ludzie zazwyczaj zachowują między sobą, w zależności od różnych sytuacji, w zależności od kultury kraju, w którym mieszkają.
- Sekcja dotycząca *zarządzania czasem* zawiera szczegółowe informacje na temat typowego rozkładu dnia w kraju przyjmującym, postrzegania punktualności oraz kolejności zabierania głosu.

Jak korzystać z K5?

K5 został zaprojektowany w celu rozwijania kompetencji pragmatycznych oraz ćwiczenia umiejętności mediacyjnych. Komunikacja niewerbalna jest bowiem silnie związana z kontekstem kulturowym, na który składają się m. in. interpretacja gestów, dystans interpersonalny i zarządzanie czasem. Brak świadomości różnic kulturowych może łatwo prowadzić do nieporozumień. Dlatego celem K5 jest wyjaśnienie, które zachowania mogą być problematyczne w zależności od różnic międzykulturowych oraz kontekstów komunikacyjnych.

Jeśli chodzi o gesty, K5 pokazuje uczącym się nie tylko, jak ich użycie może się różnić w zależności od sytuacji komunikacyjnej, ale też jak można je wykonywać na różne sposoby. Mogą one całkowicie zastępować komunikację werbalną lub uzupełniać ją w sposób mniej lub bardziej świadomy. Za pomocą komunikacji niewerbalnej można także wyrażać pojęcia abstrakcyjne, naśladując kształt, ruch itp. Komunikacja niewerbalna pomaga również w wyrażaniu emocji.

K5 opiera się na podejściu komunikacyjnym i dlatego jest zaprojektowany tak, aby bezpośrednio odpowiadać na rzeczywiste potrzeby uczących się w codziennych sytuacjach (praca, szkoła itp.). K5 jest narzędziem elastycznym: można je wykorzystywać w różnorodnych kontekstach edukacyjnych (stowarzyszenia kulturalne, szkoły językowe, ośrodki kształcenia dorosłych itp.) oraz w grupach uczących się o różnych potrzebach.

Biorąc pod uwagę powyższe kwestie niniejszy rozdział zawiera szereg ćwiczeń, które stanowią praktyczne działania wspierające proces uczenia się. Są one podzielone na trzy etapy: odkrywanie, rozpoznawanie i tworzenie wypowiedzi, rozumiane jako świadome wykorzystanie przez osobę uczącą się opanowanej wiedzy i umiejętności. Na końcu znajdują się różnorodne ćwiczenia w formie gier dotyczących tematów poruszonych w K5.

2. Proces uczenia się

Odkrywanie

Co zamierzamy osiągnąć?

- Ułatwić uczniom świadome odkrywanie komunikacji niewerbalnej w języku docelowym.
- Promować porównania międzykulturowe, wykorzystując wcześniejsze doświadczenia uczących się z językiem docelowym.
- Zapoznać uczących się z gestami, aby:
  - rozpoznawali gesty najczęściej używane w codziennej komunikacji;
  - zrozumieli, że istnieją różne rodzaje gestów;
  - odkryli różnorodność kontekstów, w których gesty są używane.
- Zapoznać uczących się z pojęciami dystansu interpersonalnego i zarządzania czasem, aby:
  - zrozumieli, że odległość między rozmówcami może się różnić w zależności od kontekstu i stopnia zażyłości z drugą osobą;
  - poznali typowy rozkład dnia w kraju przyjmującym oraz znaczenie punktualności w danej kulturze;
  - uświadomili sobie, w jaki sposób ustalana jest kolejność zabierania głosu podczas rozmowy.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Jakie gesty już widzieliście?

Materiały: filmy K5; projektor; tablica lub plakat do zapisywania odpowiedzi uczących się.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się zostają podzieleni na grupy.
- Nauczyciel/ka pokazuje filmy K5 bez ujawniania opisów (dlatego zaleca się otwarcie każdego filmu na pełnym ekranie w osobnych zakładkach).
- Po każdym filmie następuje krótka, kilkuminutowa przerwa, aby każda grupa mogła omówić gest – czy go rozpoznaje i jakie może mieć znaczenie. Następnie nauczyciel/ka zapisuje propozycje każdej grupy na tablicy w następujący przykładowy sposób:
  - **Pierwszy film:** *Wygraliśmy! Udało się! / O Jezu!!! O matko! Mam już dość!!!*
- Odpowiedzi te można zachować do wykorzystania w późniejszym zadaniu (patrz ćwiczenie1, sekcja *Rozpoznawanie*), na przykład robiąc zdjęcie tablicy lub innego nośnika, na którym zostały zapisane.

- Na koniec nauczyciel/ka zachęca do dyskusji, zadając pytania dotyczące doświadczeń uczących się, na przykład: *Gdzie po raz pierwszy widzieliście ten gest? Czy w waszej kulturze istnieje podobny gest?*

Warianty:

- To samo ćwiczenie można również przeprowadzić z całą klasą, jeśli grupa jest niewielka. Praca w mniejszych grupach jest korzystna zarówno w celu zmniejszenia niepokoju związanego z mówieniem w obecności innych, jak i w celu bardziej efektywnego zarządzania ćwiczeniem w dużych grupach.
- Filmy K5 można przeplatać fragmentami filmów lub treściami z mediów społecznościowych wybranymi wcześniej przez nauczyciela/kę.

Ćwiczenie 2: Jak bardzo gestykulujesz?

Materiały: kartki papieru; długopisy; zegar lub stoper.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka uprzedza grupę, że za chwilę dokona krótkiej prezentacji na swój temat i prosi uczących się, aby zwracali uwagę na jego/jej gesty i liczyli je podczas gdy będzie mówił/a.
- Następnie nauczyciel/ka opowiada klasie – przez około 3 minuty – co robił/a przed zajęciami.
- Uczący się zapisują na małych karteczkach, ile gestów wykonał/a nauczyciel/ka podczas tej krótkiej prezentacji.
- Na koniec ćwiczenia nauczyciel/ka zbiera kartki i zwraca uwagę na występowanie różnic w postrzeganiu liczby gestów. Następnie wyjaśnia tę różnicę, podkreślając fakt, że nie wszyscy interpretują pojęcie gestu w ten sam sposób.
- Następnie nauczyciel/ka zadaje pytania: *Czy zauważyliście gesty, których sami używacie? Co one oznaczają? Jakie emocje przekazałem/am / przekazał/a wasz/a kolega/koleżanka z grupy?*

Warianty:

- Chętni mogą wykonać zadanie, które nauczyciel/ka zaprezentował/a na początku zajęć.
- Nauczyciel/ka może nagrać ich prezentację i pokazać ją klasie zamiast przeprowadzać ją na żywo. Temat prezentacji ustnej jest dowolny, ale powinien być przystępny i umożliwiać wykorzystanie różnych rodzajów gestów.

Ćwiczenie 3: Kwestia odległości

Materiały: zestaw zdjęć przedstawiających ludzi w sytuacjach komunikacyjnych, w których zachowują różne odległości między sobą: ludzie bardzo blisko siebie (na przykład obejmujący się), ludzie w średniej odległości (rozmowa między przyjaciółmi), dwie osoby bardziej od siebie oddalone (formalna rozmowa kwalifikacyjna), grupa w bardzo dużej odległości (przemówienie publiczne, wykład uniwersytecki itp.); projektor.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka pokazuje zdjęcia jedno po drugim i prosi klasę o odgadnięcie relacji między przedstawionymi osobami, zadając pytania:
  - Czy uważacie, że osoby na zdjęciach są przyjaciółmi? Czy jedna z nich pełni inną rolę niż druga (nauczyciel/ka vs. uczeń, lekarz vs. pacjent)?
  - Dlaczego tak uważacie? Czy wynika to z odległości pomiędzy rozmówcami, ich ubioru, miejsca, w którym się znajdują?
  - Jakie miejsce zajęlibyście, rozmawiając z przyjacielem/współpracownikiem/szefem? Stalibyście blisko czy daleko od tej osoby?
- Pod koniec dyskusji nauczyciel/ka pokazuje obrazek z K5, który przedstawia dystans interpersonalny w kulturze docelowej, i krótko omawia go z klasą.

Wariant:

- Jeśli uczący się już się znają i nie mają problemów z bezpośrednią interakcją, można zaproponować inną wersję ćwiczenia, angażującą bezpośrednio całą klasę.
- Należy odsunąć pod ścianę stoliki i krzeselka tak, aby powstała wolna przestrzeń. Uczący się są proszeni o ustawienie się w małych grupach w sposób, który jest dla nich najwygodniejszy. Nauczyciel/ka może dołączyć do uczących się i poruszać się między grupami, aby sprawdzić, jak uczący się zmieniają swoje ustawienie.
- Na koniec nauczyciel/ka zadaje serię pytań, aby zachęcić uczących się do porównań międzykulturowych. Może im pokazać obrazek K5 przedstawiający dystans interpersonalny w kulturze docelowej.

Ćwiczenie 4: Mój czas, moje zajęcia i zajęcia innych osób

Materiały: tabela z harmonogramem dnia z K5; tablica lub plakat.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka pyta uczących się, o której godzinie zwykle wstają, kiedy jedzą śniadanie, kiedy się uczą i kiedy mają wolne.
- Następnie nauczyciel/ka zapisuje imiona uczących się obok odpowiednich pól czasowych w tabeli podobnej do tej z K5, która pokazuje zarówno godziny, jak i rodzaje zajęć. Na przykład:

Godzina	Czynność		
6:00	Śniadanie		
7:00	Imię 1 Imię 2 Imię 3 Imię 4 Imię 5...		
8:00			
9:00		Czas wolny	Nauka
10:00		Imię 2 Imię 4...	Imię 1 Imię 5 Imię 4 Imię 2 Imię 3...
11:00	Obiad		
12:00	Imię 3 Imię 4...		

- W ten sposób można zapisać orientacyjne godziny poszczególnych czynności dla wszystkich uczących się. Celem jest uświadomienie uczniom różnorodności codziennych rozkładów dnia na podstawie ich własnych doświadczeń.
- Następnie nauczyciel/ka zachęca uczących się do refleksji na temat punktualności, zadając następujące pytania:
  - *Na ile czasu przed rozpoczęciem lekcji w szkole zaczynasz się przygotowywać do wyjścia?*
  - *Co się dzieje, jeśli się spóźnisz?*
- Po zakończeniu tego ćwiczenia można dokonać porównania z harmonogramem K5, podkreślając kulturowe uwarunkowania różnic w postrzeganiu punktualności i osobistych nawyków. Celem jest podkreślenie podobieństw i różnic między własnymi przyzwyczajeniami a zwyczajami powszechnymi w kraju przyjmującym.

Wariant: W przypadku bardzo dużych grup ćwiczenie to może stać się zbyt długie i trudne do wykonania. Przydatne może być wydrukowanie tabeli podobnej do przykładowej i rozdanie jej małym grupom uczestników, aby mogli porównać swoje zwyczaje i wpisać imiona w tabeli.

Ćwiczenie 5: Kiedy mówisz, słucham... może!

Materiały: projektor; krótkie klipy wideo (lub nagrania audio) z autentycznymi lub symulowanymi rozmowami w różnych językach (kilkadziesiąt sekund, podobnie jak klipy w mediach społecznościowych). Ważne jest, aby uwzględnić różnorodne sytuacje komunikacyjne, takie jak debata telewizyjna, nagrana lekcja, kłótnia itp.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka pokazuje klip określonego typu (np. debatę telewizyjną) i pyta grupę: *Kto mówi najwięcej? Czy przerwy w mówieniu są długie czy krótkie? Czy ktoś przerywa? Skąd rozmówcy wiedzą, że przyszła ich kolej na wypowiedź?*
- Po pierwszym klipie pokazywany jest drugi klip tego samego typu, ale z innego kontekstu kulturowego. Następnie nauczyciel/ka zadaje pytania: *Jakie są różnice? Czy więcej wypowiedzi się na siebie nakłada? Czy jest więcej przerw? Czy obserwujecie sygnały, które pozwalają rozmówcom zabrać głos?*

Uczenie się: rozpoznawanie i zapamiętywanie

Co zamierzamy osiągnąć?

Przygotowanie do ponownego wykorzystania materiałów K5 poprzez analizę komunikacji niewerbalnej.

- Rozwijanie umiejętności uczących się w zakresie: rozpoznawania głównych gestów w kulturze docelowej i ich znaczenia;
- rozpoznawania problematycznych gestów oraz ich unikania;
- rozpoznawania standardów punktualności i harmonogramu typowego dnia w kulturze docelowej;
- rozpoznawania zwrotów konwersacyjnych w zależności od kontekstu komunikacyjnego.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Podwójne dopasowywanie

Materiały: filmy K5; projektor; materiały informacyjne z trzema wydrukowanymi kolumnami.

Opis ćwiczenia: Celem jest zachęcenie uczących się do prawidłowego rozpoznawania gestów, ich znaczenia i kontekstu użycia.

- Nauczyciel/ka pokazuje grupie filmy K5, nie ujawniając jeszcze opisów (dlatego zaleca się otwarcie każdego filmu na pełnym ekranie w osobnych zakładkach).
- Następnie nauczyciel/ka ponownie wyciąga tabelę z hipotezami dotyczącymi znaczenia gestów (ćwiczenia zrealizowane w czasie etapu „Odkrywanie”) i wyjaśnia wszelkie niejasności.
- Uczący się zostają podzieleni na grupy, a następnie każda z nich otrzymuje arkusz z trzema kolumnami: pierwsza jest już wypełniona zrzutem ekranu z gestem z filmu, druga i trzecia zawierają, odpowiednio, znaczenia gestów i konteksty ich użycia w przypadkowej kolejności.

Przykładowe polecenia: *Spójrzcie na zdjęcia gestów. Każdy gest ma swoje znaczenie i kontekst. Znaczenia i konteksty są pomieszane. Połączcie każdy gest strzałką z prawidłowym znaczeniem i kontekstem.*

<u>Opis</u>	<u>Znaczenie</u>	<u>Kontekst</u>
Film 1. (zrzut ekranu)	On jest pijany/ Chodź na jednego!	Z moimi przyjaciółmi
Film 2. (zrzut ekranu)	Daj pomyśleć.	W pracy z szefem
...	...	...

- Po zakończeniu pracy w grupach odpowiedzi są omawiane z całą klasą. Nauczyciel/ka podkreśla, że niektóre gesty – często używane w sytuacjach nieformalnych – mogą być uznane za niegrzeczne.

Wariant: jeżeli uczący się mają dostęp do komputera czy smartfona z możliwością skorzystania z Internetu, tabela może być interaktywna (np. aplikacja *Wordwall*), natomiast do prowadzenia dyskusji w klasie można wykorzystać wirtualne tablice, takie jak *Padlet* lub *Miro*.

Ćwiczenie 2: Zielona czy czerwona flaga?

Materiały: zielone i czerwone kartki papieru.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka naśladuje gest z K5, a uczący się podnoszą czerwoną kartkę, jeśli uważają, że gest jest obraźliwy, lub zieloną kartkę, jeśli uważają, że nie jest.
- Informacja zwrotna jest natychmiastowa: po każdym geście nauczyciel/ka ujawnia prawidłową odpowiedź.
- Uczący się mogą również zaproponować inne gesty ze swojego repertuaru lub z kultury docelowej.

Wariant: Po ćwiczeniu można przeprowadzić drugą część zadania, w której tworzy się tablicę ogłoszeń (fizyczną lub wirtualną) z rysunkami, obrazkami lub zdjęciami gestów, które się pojawiły. Uczący się wraz z nauczycielem/ką decydują, czy dane gesty mogą być problematyczne. Wskazują również na ich pochodzenie geograficzne.

Ćwiczenie 3: Prawda czy fałsz?

Materiały: plakat lub wirtualna tablica.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się zostają podzieleni na dwie grupy.
- Członkowie pierwszej grupy zgadują, jak wygląda zarządzanie czasem w kraju przyjmującym, np. „W kraju X ludzie zazwyczaj pracują tylko rano” lub „Mieszkańcy kraju X zawsze pomijają śniadanie”.
- Druga grupa musi zdecydować, czy dane stwierdzenie jest prawdziwe, czy fałszywe.
- Nauczyciel/ka włącza się do dyskusji, aby poprawić i ewentualnie udzielić dodatkowych informacji na ten temat.
- Nauczyciel/ka zapisuje również pomysły uczących się na tablicy (lub innym nośniku), aby można było do nich wrócić później.

Wariant: Na niższych poziomach edukacyjnych ćwiczenie można przeprowadzić przy użyciu przygotowanych przez nauczyciela kart z obrazkami lub porami dnia.

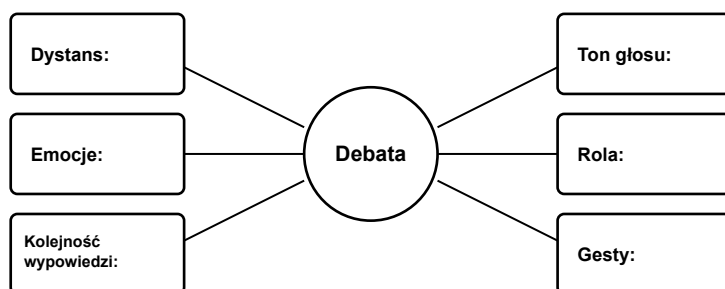
Ćwiczenie 4: Odpowiedni moment na rozmowę

Materiały: krótkie klipy wideo z autentycznymi lub symulowanymi rozmowami w języku docelowym (o długości 15–20 sekund, podobne do klipów w mediach społecznościowych; ważne jest, aby uwzględnić różne sytuacje komunikacyjne, takie jak debata telewizyjna, nagrany wykład, kłótnia itp.); wiele komputerów, tabletów lub smartfonów; gotowa tabela do rozdania.

Opis ćwiczenia:

- To ćwiczenie opiera się na ćwiczeniu 5 zrealizowanym w czasie etapu „Odkrywanie” i ma na celu ułatwienie prawidłowego rozpoznawania zwrotów konwersacyjnych w zależności od kontekstu.
- Uczący się zostają podzieleni na grupy. Każda grupa ogląda klip określonego typu (np. debatę telewizyjną) i wypełnia schemat taki, jak poniżej:

- Na koniec odpowiedzi wszystkich grup są porównywane w dyskusji z udziałem całej klasy, a nauczyciel/ka wyjaśnia, jakich konwencji należy przestrzegać w każdym z przedstawionych kontekstów.

Warianty:

- W grupach o mniej zaawansowanej znajomości języka tabela może zawierać listę sugerowanych słów do wyboru.
- Ćwiczenie można również przeorganizować tak, aby używać tylko jednego urządzenia.

Tworzenie wypowiedzi

Co zamierzamy osiągnąć?

- Pogłębienie rozumienia treści K5 i ułatwienie ich produktywnego wykorzystania przez uczących się.
- Rozwinięcie umiejętności uczących się w zakresie:
  - odpowiedniego używania gestów;
  - zarządzania dystansem interpersonalnym w zależności od kontekstu;
  - postępowania zgodnie z typowymi harmonogramami przyjętymi w kulturze docelowej w zakresie spotkań i zobowiązań;
  - przestrzeganie kolejności wypowiedzi w rozmowie.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: *Kolaż narracyjny*

Materiały: czasopisma, gazety; nożyczki; klej; duże arkusze papieru.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się zostają podzieleni na grupy.
- Każda grupa otrzymuje duży arkusz papieru, kilka czasopism i kilka par nożyczek.
- Zadaniem uczących się jest stworzenie krótkiej historyjki przy użyciu wyłącznie obrazków wyciętych z czasopism. Nie należy używać słów, więc obrazy powinny opierać się na proksemice (relacjach przestrzennych) i gestach. Celem jest zachęcenie uczących się do świadomego ponownego wykorzystania niektórych aspektów komunikacji niewerbalnej.

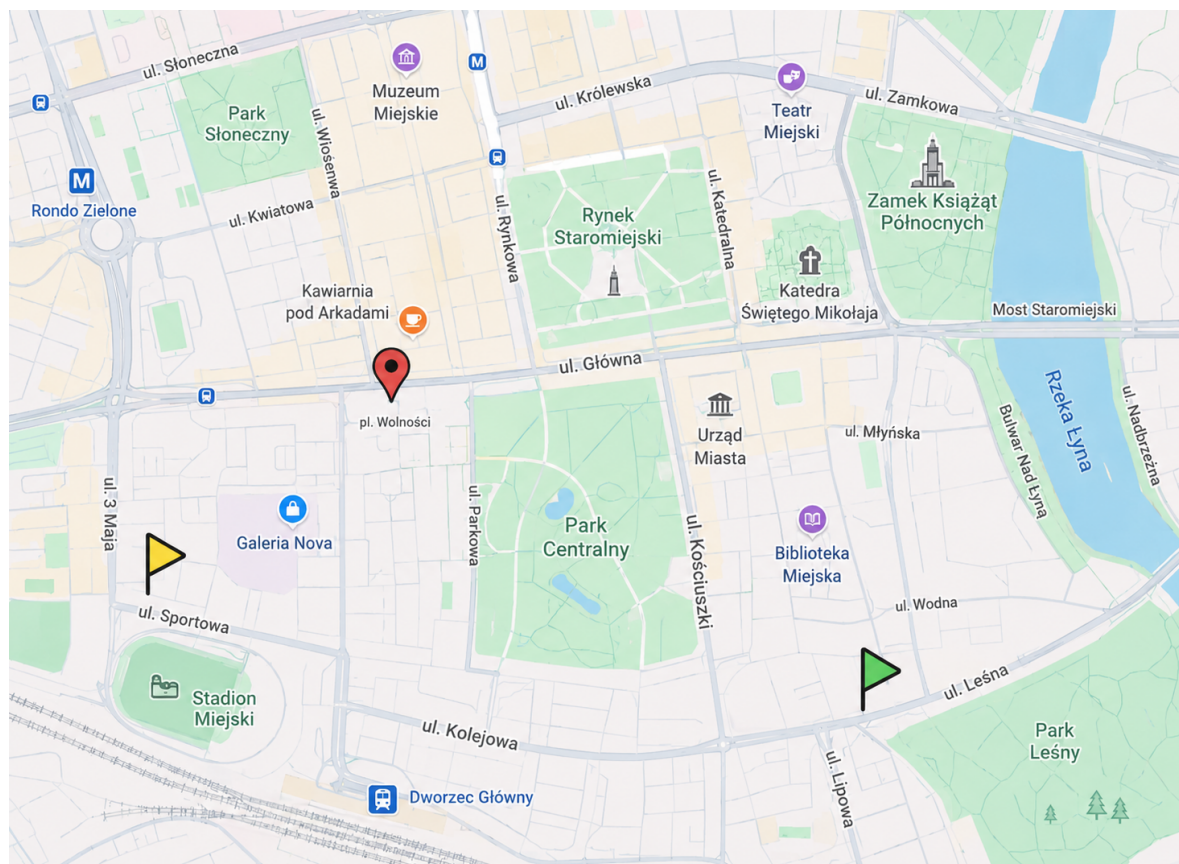
Wariant: Ćwiczenie można zorganizować, wykorzystując szczegółowy plan, który pomoże w tworzeniu opowiadania.

Ćwiczenie 2: Zadanie z mapą

Materiały: fizyczna lub cyfrowa mapa miasta, w którym się znajdujesz.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka przygotowuje mapę miasta z punktem początkowym (w poniższym przykładzie czerwony znacznik) i jednym lub kilkoma punktami docelowymi (w przykładzie żółta i zielona flaga).

Obraz wygenerowany przez AI (*ChatGPT*, 2026).

- Pracując w parach, uczący się udzielają sobie nawzajem wskazówek, jak dotrzeć do miejsca docelowego (miejsc docelowych). Celem jest ćwiczenie kolejności wypowiedzi i używania gestów w rzeczywistej sytuacji.

3. Gry

Gra 1: Nieprawdopodobne rozmowy

Materiały: karteczki z pytaniami przewodnimi; materiały informacyjne z gestami K5 ponumerowanymi od 1 do 12; kości do gry; minutnik.

Opis ćwiczenia:

- Grupa zostaje podzielona na dwie drużyny.
- Uczestnik z jednej drużyny przeprowadza wywiad z osobą z drugiej drużyny. W tym celu osoba przeprowadzająca wywiad korzysta z pytań przewodnich przygotowanych wcześniej przez nauczyciela/kę i zapisanych na kartce papieru.
- Każda kartka powinna zawierać cztery pytania, które zachęcają rozmówcę do wybrania imienia, emocji, miejsca i roli, tak jak w poniższym przykładzie:
  - *Jak miał na imię twój dziadek?*
  - *Jak się teraz czujesz (szczęśliwy/przestraszony/zły)?*
  - *Gdzie chciałbyś mieszkać?*
  - *Wolałbyś pójść do mechanika czy do dentysty?*
- Respondent zapisuje swoje odpowiedzi (np. *Tomek, zestresowany, na plaży, mechanik*). Będą one stanowić podstawę do wystąpienia w roli, którą będzie musiał odegrać w dalszej części rozmowy. Osoba przeprowadzająca wywiad może natomiast używać swojego prawdziwego imienia, ale musi wybrać rolę pasującą do roli respondenta (np. w tym przypadku *kierowca z zepsutym samochodem*).
- Następnie obaj rzucają kostką: każdy musi użyć w rozmowie gestu odpowiadającego wyrzuconej liczbie (np. *Odejdź, odsuń się + środkowy palec*).
- Uczestnicy mają dwie minuty na zdecydowanie, jakiego rodzaju rozmowę będą prowadzić, i dwie minuty na jej odegranie.

Gra 2: Gra pamięciowa typu „Memory” z gestami

Materiały: karty z obrazkami gestów (dwie dla każdego gestu lub jedna z obrazkiem i jedna ze znaczeniem).

Przebieg gry:

- Uczący się zostają podzieleni na dwie lub więcej grup.
- Każda grupa po kolei odwraca dwie karty: jeśli znajdzie pasującą parę (gest-gest lub gest-znaczenie), zatrzymuje ją i zdobywa punkt. Jeśli nie, karty są ponownie odwracane i kolejka przechodzi na następną grupę.
- Za każdym razem, gdy zostanie znaleziona para, uczący się mają również za zadanie odegrać gest i wyjaśnić jego znaczenie.
- Grupa, która na koniec zdobędzie najwięcej par, wygrywa.

Wariant: W grę można również grać w wersji elektronicznej, co ułatwia ponowne wykorzystanie kart.

Gra 3: Gra "Tabu" z przedmiotami

Materiały: zdjęcia przedmiotów codziennego użytku ułożone tak, aby imitowały gesty rąk w kraju przyjmującym (na przykład cztery gumki z ołówkiem pośrodku, aby naśladować środkowy palec), inspirowane zdjęciami widelców zaprojektowanych przez włoskiego artystę Bruno Munariego (pobrane z internetu).¹

¹ Chodzi o *Forchette parlanti* - serię innowacyjnych widelców zaprojektowanych przez włoskiego artystę i projektanta Bruno Munariego dla firmy Danese w 1958 roku, gdzie zęby widelców są zgięte w gesty dłoni, nadając zwykłemu przedmiotowi osobowość, humor i możliwość opowiadania historii (np. gest "chodź, chodź", "zwycięstwo", "szukanie pozwolenia"), co jest charakterystyczne dla podejścia Munariego, łączącego funkcję z zabawą i wyobraźnią.

Przebieg gry:

- Przed rozpoczęciem gry nauczyciel/ka przygotowuje, w miarę możliwości wspólnie z uczącymi się, zestaw zdjęć przedstawiających przedmioty imitujące rzeczywiste gesty rąk, dodając listę słów tabu dla każdego przedmiotu. Wybierając gesty, które mają być przedstawione na zdjęciach, można naśladować pomysły Bruno Munariego.
- Grupa zostaje podzielona na dwie drużyny.
- Gracz losuje zdjęcie i musi sprawić, aby jego drużyna odgadła znaczenie gestu. Może opisać go słowami lub odegrać, ale nie może używać słów tabu.
- Drużyna ma określony czas (np. 1 minutę) na odgadnięcie znaczenia. Jeśli drużyna odgadnie prawidłowo, zdobywa punkt. Jeśli gracz użyje słowa tabu, punkt trafia do drugiej drużyny.

Gra 4: Gra w łańcuchową opowieść

Materiały: arkusze papieru podzielone na sekcje; długopisy/ołówki.

Przebieg gry:

- Nauczyciel/ka przygotowuje wcześniej karty podzielone na sekcje. Na przykład:

<u>Kto</u>
<u>Co robi</u>
<u>Gdzie</u>
<u>Gesty</u>

- Uczący się zostają podzieleni na małe grupy. Uczestnicy każdej grupy na zmianę korzystają z tego samego arkusza papieru.

- Pierwsza osoba wpisuje imię postaci w sekcji „Kto”. Po zakończeniu zagina kartkę tak, aby ukryć swoją odpowiedź, i przekazuje ją następnemu graczowi, który robi to samo w sekcji „Co robi”. Czynność ta jest powtarzana, aż kartka zostanie wypełniona.
- Na koniec grupa odczytuje na głos wszystkie odpowiedzi i pod kierunkiem nauczyciela/ki omawia powstałe kombinacje (często zabawne ze względu na ich absurdalny charakter).

Gra 5: Odgadnij gest

Materiały: kartki papieru z wydrukowanymi gestami; arkusz lub tabela zawierająca wszystkie gesty używane w grze.

Przebieg gry:

- Uczący się zostają podzieleni na grupy liczące po trzech uczestników.
- W każdej rundzie dwóch uczestników losuje kartkę z jednym gestem i musi wspólnie go opisać tak, aby trzeci uczestnik mógł go poprawnie odgadnąć.
- Dwóch graczy opisujących gesty musi wykonywać to zadanie na zmianę, wypowiadając po jednym słowie naraz, aby stworzyć opis. Na przykład:
  - Uczestnik 1: *Ja*
  - Uczestnik 2: *jestem*
  - Uczestnik 1: *pijany*
- Uczestnik, który musi odgadnąć gest, wskazuje prawidłowy obrazek na arkuszu/w tabeli zawierającej wszystkie gesty używane w grze.
  - Za każde prawidłowe odgadnięcie drużyna otrzymuje punkt.
  - Dwóch opisujących nie może używać innych gestów ani bezpośrednich tłumaczeń gestu docelowego; jeśli tak się stanie, odejmowany jest jeden punkt.
  - Nauczyciel/ka czuwa nad przestrzeganiem zasad.
  - Zwycięża drużyna z najwyższą liczbą punktów.
  - Można również rozgrywać grę na wyższych poziomach edukacyjnych, na przykład dodając limit czasowy na odgadnięcie i stosując minutnik.

Przejdź do Kite 6

Kite 6. Doświadczenia interkulturowe

Wprowadzenie

- Czym jest K6?
- Jaka jest struktura K6?
- Jak korzystać z K6?

Proces uczenia się

- 1. Ja i języki, którymi mówię
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 2. Ja i moja kultura
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń
- 3. Ja i inne kultury
  - Co zamierzamy osiągnąć?
  - Propozycje ćwiczeń

Gry

1. Wprowadzenie

Czym jest K6?

K6 oddaje głos osobom, które migrowały z różnych powodów. Znajdują się tu świadectwa migrantów, którzy opowiadają o swoim życiu zarówno w kraju przyjmującym, jak i w kraju pochodzenia. Dzielą się doświadczeniami związanymi z nauką języka kraju przyjmującego, swoimi trudnościami, obawami oraz sukcesami. Dzięki filmom z napisami w ich języku ojczystym oraz w języku angielskim można poznać ich osobiste historie oraz plany na przyszłość. Prezentują oni także jedno słowo lub wyrażenie, przedmiot albo zwyczaj ze swojego kraju pochodzenia, aby przybliżyć innym własną kulturę.

Jaka jest struktura K6?

Rozdział jest podzielony na trzy części, z których każda zawiera zadania o rosnącym stopniu trudności – od poziomu początkującego (lub fałszywego początkującego) do zaawansowanego: *Ja i języki, którymi mówię*; *Ja i moja kultura*; *Ja i inne kultury*.

- *Ja i języki, którymi mówię* – celem tej części jest skłonienie uczących się do refleksji nad wielością języków i kultur, które mogą współistnieć w jednej osobie. Doświadczenia życiowe bywają bogate, różnorodne i elastyczne, dlatego uczący się mogą mieć bardzo odmienne przeżycia wpływające na sposób postrzegania relacji z innymi.
- *Ja i moja kultura* – ta część pomaga uczącym się eksplorować własną tożsamość kulturową. Zachęca ich do refleksji nad elementami, które mogą wydawać się interesujące lub zaskakujące osobom z innych środowisk, oraz do identyfikowania cech wspólnych z członkami własnej społeczności.
- *Ja i inne kultury* – ta część zachęca do refleksji nad innymi kulturami, kulturą kraju przyjmującego, a także kulturami osób z otoczenia uczących się. Uczestnicy starają się zrozumieć inne kultury, obserwując jednocześnie własne spojrzenie, stereotypy i wyobrażenia.

Jak korzystać z K6?

K6 stanowi wprowadzenie do doświadczeń migrantów uczących się języka lub języków kraju przyjmującego. Poprzez różnorodne ćwiczenia oparte na filmach oraz relacjach migrantów, materiał ten zachęca uczących się do eksplorowania własnych emocji, wyjaśniania sposobu postrzegania rzeczywistości oraz wyrażania stereotypów, a jednocześnie do przybliżania innym własnej kultury. Osobiste poznawanie odmiennej kultury poprzez dzielenie się doświadczeniami oraz uczenie się o zachowaniach innych sprzyja rozwijaniu wzajemnej empatii i pogłębia wzajemne zrozumienie.

K6 jest narzędziem elastycznym, które można dostosować do różnych kontekstów i potrzeb edukacyjnych. Umożliwia ono pracę nad wszystkimi wspomnianymi wyżej aspektami zarówno z osobami początkującymi lub fałszywie początkującymi, przy wykorzystaniu

innych zasobów dostępnych w ramach platformy KITE, jak i z osobami bardziej zaawansowanymi, które potrafią wyrazić własnymi słowami doświadczenia związane z kontaktem z nowym językiem i kulturą, daleko od kraju pochodzenia.

2. Proces uczenia się

Ja i języki, którymi mówię

Co zamierzamy osiągnąć?

- Rozwijanie świadomości językowej uczących się.
- Rozwijanie świadomości kulturowej uczących się.
- Wyposażenie uczących się w narzędzia umożliwiające identyfikowanie, porównywanie oraz refleksję nad językami, w których mówią.
- Wspieranie wyrażania własnych emocji.
- Kształtowanie postawy doceniania własnego pochodzenia oraz kultury.
- Rozwijanie umiejętności mówienia o własnym języku i jego cechach charakterystycznych.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Słowa, które lubię w innych językach (wspólny zeszyt ulubionych słów)

Materiały: pojedyncze kartki papieru lub karty; ołówki / flamastry; tablica, papierowy blok flipchart lub zeszyt, który posłuży jako wspólny zeszyt.

Poziom: początkujący, średniozaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka prosi każdą osobę uczącą się o wybranie jednego słowa w innym języku, które szczególnie jej się podoba.
- Uczący się zapisują wybrane słowo na kartce lub karcie oraz wskazują, z jakiego języka ono pochodzi.
- Następnie zapisują lub rysują jego znaczenie.
- Na końcu wyjaśniają, dlaczego lubią to słowo (np. ponieważ kojarzy im się z jakąś osobą, podoba im się jego brzmienie lub przywołuje osobiste wspomnienie).
- Aby ułatwić uczącym się formułowanie wypowiedzi, nauczyciel/ka podaje początki zdań:

- **Poziom początkujący:**
  - *Moje słowo to...*
  - *Pochodzi z [języka]*
  - *Oznacza...*
  - *Lubię to słowo, ponieważ...*
- **Poziom średniozaawansowany**
  - *Lubię to słowo, ponieważ nauczyłem(-am) się go podczas podróży.*
  - *To słowo przypomina mi piosenkę lub wyjątkowe wspomnienie.*
- Następnie nauczyciel/ka zaprasza osoby uczące się do zaprezentowania wybranych słów na forum klasy lub w małych grupach.
- Wszystkie karty są zbierane przez nauczyciela/kę w celu stworzenia wspólnego zeszytu lub plakatu ściennego z ulubionymi słowami.
- Na zakończenie nauczyciel/ka prowadzi krótką dyskusję, zadając pytania, np.: czy któreś słowa powtarzają się, jakie języki są reprezentowane oraz które słowa łączą się z podobnymi emocjami.

Ćwiczenie 2: Dlaczego warto uczyć się innego języka?

Materiały: nagrania wideo z wypowiedziami migrantów udostępnionymi w K6; tablica do zapisywania głównych pomysłów; karta z przykładowymi zdaniami dla poziomu początkującego.

Poziom: początkujący, średnio zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka zadaje pytanie: *Dlaczego uczymy się języka obcego?*
- Osoby uczące się proponują różne odpowiedzi (np. *aby podróżować, pracować, poznawać ludzi, rozumieć kulturę, zintegrować się w nowym kraju itp.*).
- Nauczyciel/ka zapisuje słowa kluczowe na tablicy.
- Następnie uczący się słuchają serii wypowiedzi K6, w których migranci wyjaśniają, dlaczego nauczyli się innego języka. Ich zadaniem jest zapisanie jednego lub dwóch powodów podanych przez każdą osobę w filmach, a następnie odniesienie się do własnych doświadczeń poprzez odpowiedź na pytanie: *Dlaczego uczysz się innego języka?*
- Aby ułatwić uczącym się formułowanie wypowiedzi, nauczyciel/ka podaje początki zdań:
  - **Poziom początkujący**
    - *Chcę nauczyć się języka..., np. do pracy / żeby móc rozmawiać z przyjaciółmi.*
  - **Poziom średnio zaawansowany**
    - *Uczę się języka francuskiego, ponieważ jest to ważne..., np. dla moich studiów.*
    - *Lubię uczyć się języka angielskiego, ponieważ..., np. mogę rozumieć filmy i piosenki.*
- Po wysłuchaniu nagrań i przygotowaniu wypowiedzi uczący się prezentują jeden powód, który usłyszeli w świadectwach, a następnie opowiadają o własnym doświadczeniu.

- Nauczyciel/ka prowadzi krótką dyskusję, zachęcając uczących się do wskazywania podobieństw i różnic między podanymi powodami, zadając pytania takie jak:
  - *Czy są powody, które są wspólne dla Ciebie i osób występujących w nagraniach?*
  - *Jakie różnice zauważasz?*
- Na zakończenie nauczyciel/ka moderuje dyskusję podsumowującą, zadając pytania:
  - *Czy istnieją „dobre” lub „złe” powody uczenia się języka?*
  - *Czy łatwiej uczyć się języka, gdy ma się osobistą motywację?*

Ćwiczenie 3: Rysowanie języków, którymi mówię

Materiały: białe kartki papieru; kolorowe kredki, flamastry; tablica do zapisywania przydatnego słownictwa; dostęp do materiałów K2 w celu obejrzenia przykładów ilustracji (np. rysunków ust, drzewa lub symbolu kulturowego).

Poziom: początkujący, średniozaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka zapisuje na tablicy zdanie: *Mówię w języku/ach...* i zaprasza uczestników do wymienienia języków, którymi się posługują.
- Następnie zadaje pytanie: *Gdyby Twój język był obrazem, symbolem lub kolorem, jak byś go przedstawił(-a)?*
- Aby ułatwić uczącym się formułowanie wypowiedzi, nauczyciel/ka może podać przykład: *język francuski jest czerwony – pełen energii i pasji* oraz zapisać na tablicy listę przydatnych przymiotników (np. *duży/mali, kolorowy/smutny, łatwy/trudny*).
- Nauczyciel/ka prosi osoby uczące się o zapoznanie się ze słownictwem zawartym w materiałach K2.
- Następnie uczący się rysują przedstawienia języków, którymi się posługują, wyrażając sposób, w jaki postrzegają każdy z nich, za pomocą symboli, przedmiotów lub kolorów. Mogą dodać krótkie słowa lub zdania uzupełniające rysunki.
  - **Poziom początkujący:** Uczący się wykonują proste rysunki (np. *usta, kwiat, słońce*) oraz tworzą krótkie zdania, takie jak: *Mówię w języku...* lub *Ten język jest (kolor / przedmiot)*.
  - **Poziom średniozaawansowany:** Uczący się podają krótkie uzasadnienia swoich wyborów, np.:
    - *Rysuję język angielski na niebiesko, ponieważ jest to język międzynarodowy.*
    - *Mój język ojczysty to drzewo z korzeniami, ponieważ symbolizuje moją tożsamość.*
- Po zakończeniu pracy każda osoba ucząca się prezentuje swój rysunek grupie.
- Prace są eksponowane w sali w celu stworzenia wspólnego muralu przedstawiającego języki używane w klasie.
- Następnie nauczyciel/ka prowadzi dyskusję, wykorzystując pytania naprowadzające, takie jak:
  - *Które języki pojawiają się najczęściej?*
  - *Czy występują wśród nich wspólne symbole (kolory, przedmioty)?*
  - *Jakie są główne różnice między waszymi przedstawieniami?*

- Na zakończenie odbywa się dyskusja podsumowująca, skoncentrowana na tożsamości i postrzeganiu języków:
  - *Dlaczego wybrałeś(-aś) ten kolor lub przedmiot dla swojego języka?*
  - *Czy wszystkie Twoje języki są dla Ciebie równie ważne?*
  - *Co Twoje rysunki mówią o Twojej osobistej relacji z językami?*

Ja i moja kultura

Co zamierzamy osiągnąć?

- Rozwijanie świadomości kulturowej poprzez identyfikowanie elementów reprezentatywnych lub symbolicznych dla własnego zaplecza kulturowego.
- Zdystansowanie się wobec własnych wyobrażeń na temat innej kultury oraz refleksja nad stereotypami.
- Wzmacnianie poczucia własnej wartości poprzez docenianie własnej tożsamości kulturowej.
- Rozwijanie empatii oraz umiejętności wczuwania się w sytuację drugiego człowieka.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Jakiego przedmiotu mi brakuje?

Materiały: papier i kolorowe kredki do narysowania przedmiotu; tablica do zapisywania słownictwa; zdjęcia przedmiotów codziennego użytku (np. przybory kuchenne, elementy garderoby, instrumenty muzyczne, zabawki itp.) pobudzające wyobraźnię.

Poziom: początkujący, średniozaawansowany, zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka pokazuje zestaw zdjęć przedstawiających przedmioty codziennego użytku i zadaje pytanie: *Gdy jesteś daleko od swojego kraju, jakiego przedmiotu brakuje Ci najbardziej? Dlaczego?*
- Osoby uczące się podają kilka prostych przykładów, a nauczyciel/ka zapisuje na tablicy przydatne słownictwo związane m.in. ze wspomnieniami, rodziną, domem, muzyką, jedzeniem itp.
- Następnie uczący się wybierają przedmiot ze swojego kraju, którego im brakuje. Rysują go lub zapisują jego nazwę, wyjaśniają, do czego służy, oraz opisują, dlaczego jest dla nich ważny.
- Aby ułatwić uczącym się formułowanie wypowiedzi, nauczyciel/ka podaje początki zdań dla poziomu początkującego i średnio zaawansowanego:
  - **Poziom początkujący:**
    - *Mój przedmiot to...*
    - *Jest ważny, ponieważ...*
    - *Brakuje mi go, ponieważ...*

- **Poziom średniozaawansowany:**

- *Moim przedmiotem jest zdjęcie mojej rodziny. Jest ważne, ponieważ... (np. przypomina mi dom i bliskich).*
- *Tym, czego mi brakuje, jest instrument muzyczny, ponieważ... (np. reprezentuje moją kulturę i tradycje).*
- Po ukończeniu zdań lub rysunków każdy uczący się prezentuje swój przedmiot na forum grupy.
- Nauczyciel/ka organizuje niewielką wystawę lub ekspozycję rysunków bądź zapisanych nazw, tworząc wspólną prezentację wizualną przedmiotów, które mają znaczenie dla grupy.
- Następnie nauczyciel/ka prowadzi dyskusję klasową, wykorzystując pytania naprowadzające, takie jak:
  - *Czy są przedmioty, które pojawiają się szczególnie często?*
  - *Które przedmioty są związane z rodziną, kulturą lub codziennym życiem?*
- Kolejnym etapem jest krótka dyskusja (deбата), skoncentrowana na osobistych i symbolicznych znaczeniach, prowadzona przy użyciu pytań takich jak:
  - *Czy jest to przedmiot wyłącznie materialny, czy ma również znaczenie symboliczne?*
  - *Czy istnieją inne niematerialne elementy (np. zapach, muzyka, krajobraz), za którymi również mógłbyś / mogłabyś tęsknić?*

Ćwiczenie 2: Które zwierzę mogłoby reprezentować moją kulturę?

Materiały: obrazy przedstawiające zwierzęta (zdjęcia, piktogramy lub ilustracje – do wyświetlenia lub rozdania w formie kart); ilustrowany glosariusz przymiotników opisowych (np. *silny, sprytny, szybki, odważny, lojalny itp.*); tablica do zapisywania propozycji uczących się.

Dla poziomu zaawansowanego: przykłady zwierząt o znaczeniu symbolicznym w wybranych kulturach (np. *kogut we Francji, smok w Chinach, kondor w Ameryce Południowej*).

Poziom: początkujący, średnio zaawansowany, zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka wyświetla lub rozdaje obrazy przedstawiające różne zwierzęta – rzeczywiste lub symboliczne, takie jak kogut, orzeł czy wąż – i zadaje pytania:
  - *Które zwierzę lubisz najbardziej?*
  - *Które zwierzę mogłoby reprezentować Twój kraj? Dlaczego?*
  - *Jakich przymiotników możesz użyć, aby je opisać?*
- Uczący się proponują przymiotniki oraz proste zdania, a nauczyciel/ka zapisuje na tablicy przydatne słownictwo, takie jak: *silny, szybki, inteligentny, odważny, lojalny*, a także podstawowe struktury zdaniowe, np.: *To jest kogut..., Jest..., W moim kraju symbolizuje....*
- Następnie osoby uczące się wybierają zwierzę, które ich zdaniem reprezentuje ich kulturę lub jej część. Wyjaśniają swój wybór, opisując wygląd i cechy zwierzęcia oraz tłumacząc, dlaczego odpowiada ono ich kulturze, wartościom, zwyczajom lub symbolom. Mogą również wspomnieć, czy dane zwierzę ma szczególne znaczenie w ich kraju, np. w bajce, legendzie, herbie lub tradycji. Uczący się mogą wcześniej zapisać kilka pomysłów w formie listy, schematu lub mapy myśli.

- Po przygotowaniu opisów każdy uczący się prezentuje wybrane zwierzę i uzasadnia swój wybór przed grupą.
- Następnie nauczyciel/ka prowadzi dyskusję, wykorzystując pytania naprowadzające, takie jak:
  - *Które zwierzęta pojawiają się najczęściej?*
  - *Czy są zwierzęta, które symbolizują więcej niż jedną kulturę?*

Ćwiczenie 3: Jak postrzegamy innych w mojej kulturze?

Materiały: tablica; obrazy przedstawiające różne osoby i grupy (rodziny, współpracowników, sąsiadów, turystów, cudzoziemców itp.); kartki papieru oraz długopisy/ołówki.

Poziom: początkujący, średniozaawansowany, zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka pokazuje obrazy przedstawiające różne osoby w różnych sytuacjach, np. sąsiada, turystę, zagranicznego przyjaciela lub współpracownika, i zadaje pytanie: *Jak w Twojej kulturze postrzega się cudzoziemców? Sąsiadów? Przyjaciół z innych krajów?*
- Osoby uczące się proponują przymiotniki, takie jak: *życzliwy, zdystansowany, pełen szacunku, gościnnie, podejrzliwy*, a nauczyciel/ka zapisuje je na tablicy.
- Następnie uczący się są proszeni o podanie przykładu cudzoziemca lub osoby postrzeganej jako „inna” (kogoś, kogo znają osobiście, np. sąsiada, współpracownika lub przyjaciela, albo osoby często przywoływanej w ich kulturze, np. turysty). Opisują, w jaki sposób dana osoba jest postrzegana w ich kulturze, koncentrując się na używanych określeniach, postawach i stereotypach. Uczący się są zachęceni do włączenia krótkiej historii lub anegdoty ilustrującej ich punkt widzenia.
- W celu ułatwienia formułowania wypowiedzi nauczyciel/ka podaje początki zdań oraz przykłady dla poziomu początkującego i średnio zaawansowanego:
  - **Poziom początkujący:**
    - *W moim kraju mówi się, że cudzoziemcy są...*
    - *Sąsiedzi są...*
    - *Turyści są...*
  - **Poziom średniozaawansowany:**
    - *W mojej kulturze często mówi się, że cudzoziemcy są bardzo pracowici, ale czasami uważa się ich za „innych”.*
    - *Postrzegamy sąsiadów jak rodzinę, ale czasami także jako osoby wścibskie.*
- Po przygotowaniu wypowiedzi każdy uczący się prezentuje swoją odpowiedź na forum grupy.
- Nauczyciel/ka zachęca do porównywania i refleksji, zadając pytania takie jak:
  - *Które przedstawienia mają wydźwięk pozytywny?*
  - *Które z nich są negatywne?*
  - *Czy pojawiają się wspólne stereotypy?*

- Na zakończenie odbywa się dyskusja podsumowująca, prowadzona przez nauczyciela/kę, skoncentrowana na postawach osobistych oraz postrzeganiu kulturowym, ukierunkowana pytaniami takimi jak:
  - *Czy te obrazy są prawdziwe dla wszystkich osób w Twojej kulturze?*
  - *Czy zgadzasz się z tymi stereotypami?*
  - *Jak mogą czuć się osoby, które są w ten sposób opisywane?*

Ćwiczenie 4: Dlaczego ktoś miałby uczyć się mojego języka?

Materiały: tablica do zapisywania pomysłów uczących się. Dla poziomu średnio zaawansowanego: przykładowe zdania służące do formułowania argumentów (np. *Jest to przydatne do...*, *Jest to ważne, ponieważ...*).

Poziom: początkujący, średnio zaawansowany, zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka zadaje grupie pytanie: *Dlaczego uczyliśmy się języków obcych?*
- Osoby uczące się podają proste powody (np. *podróże, praca, poznawanie ludzi, oglądanie filmów itp.*).
- Nauczyciel/ka zapisuje pomysły na tablicy, a następnie wprowadza kolejne pytanie: *A gdyby ktoś chciał nauczyć się Twojego języka, dlaczego byłoby to interesujące lub przydatne?*
- Uczący się mają za zadanie wyobrazić sobie, że cudzoziemiec chce nauczyć się ich języka, i podać co najmniej jeden powód, dla którego byłoby to ważne, przydatne lub ciekawe.
- W celu ułatwienia formułowania wypowiedzi nauczyciel/ka podaje początki zdań oraz przykłady dla poziomu początkującego i średnio zaawansowanego:
  - **Poziom początkujący:**
    - *Powinieneś / Powinnaś nauczyć się mojego języka, ponieważ...*
    - *Mój język jest przydatny do...*
    - *W moim kraju używa się mojego języka, aby...*
  - **Poziom średniozaawansowany:**
    - *Cudzoziemiec powinien nauczyć się mojego języka, aby zrozumieć naszą kulturę i tradycję.*
    - *Jest to ważne, ponieważ wiele osób na całym świecie posługuje się moim językiem.*
    - *Pomaga to nawiązywać znajomości i ułatwia podróżowanie.*
- Po przygotowaniu wypowiedzi każdy uczący się przedstawia swój argument na forum grupy.
- Nauczyciel/ka zachęca do porównywania podanych powodów, wskazując, czy mają one charakter kulturowy, praktyczny, emocjonalny czy symboliczny, i zapisuje je na tablicy w formie listy lub mapy myśli z kategoriami takimi jak: *kultura, praca, podróże, relacje*.
- Na zakończenie odbywa się dyskusja podsumowująca, prowadzona przez nauczyciela/kę, ukierunkowana pytaniami takimi jak:
  - *Czy wszystkie języki są równie wartościowe i/lub interesujące dla cudzoziemca do nauki?*
  - *Dlaczego decydujemy się uczyć jednych języków, a nie innych?*
  - *Gdybyś miał(a) przekonać przyjaciela, aby nauczył się Twojego języka, co byś powiedział(a)?*

Ja i inne kultury

Co zamierzamy osiągnąć?

- Kształtowanie postawy szacunku i ciekawości wobec języków oraz kultur innych ludzi.
- Rozumienie i poszanowanie różnic oraz podobieństw między kulturami.
- Rozwijanie otwartości i empatii wobec obcych zwyczajów i stylów życia.
- Pogłębianie świadomości własnej kultury i obyczajów.
- Rozwijanie umiejętności identyfikowania podobieństw i różnic między własną kulturą a kulturą innych.
- Rozwijanie umiejętności wyrażania oraz słuchania osobistych historii związanych z językami.

Propozycje ćwiczeń

Ćwiczenie 1: Zdjęcie przedstawiające kulturę kraju przyjmującego

Materiały: telefon komórkowy; *Padlet*.

Poziom: początkujący, średniozaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka tworzy stronę na platformie *Padlet*, na której uczący się będą mogli zamieszczać swoje zdjęcia.
- Osoby uczące się spacerują po mieście i za pomocą telefonów komórkowych wykonują zdjęcie przedmiotu lub miejsca, które kojarzą im się z kulturą kraju przyjmującego.
- Następnie publikują swoje fotografie na stronie *Padlet* utworzonej przez nauczyciela/kę.
- **Poziom początkujący:**
  - Uczestnicy dołączają do zdjęcia krótki opis nagrany za pomocą telefonu komórkowego. Powinni bardzo zwięźle wyjaśnić, dlaczego ich zdaniem fotografia przedstawia kulturę kraju przyjmującego.
  - Grupa głosuje, wybierając zdjęcie, które najlepiej reprezentuje kulturę kraju przyjmującego.
- **Poziom średniozaawansowany:**
  - Uczestnicy dołączają do zdjęcia tekst pisemny, w którym odpowiadają na pytanie: Jak się czuję, gdy widzę ten przedmiot lub to miejsce?
  - Następnie pozostali uczący się zapoznają się ze wszystkimi zdjęciami i tekstami, wybierają jedno z nich i dzielą się refleksją, czy odczuwają podobne emocje.

Ćwiczenie 2: Pisanie symboli jako form artystycznych

Materiały: tablica; kolorowe markery; przykład kaligrafii arabskiej.

Poziom: początkujący, średniozaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka prezentuje na tablicy przykład kaligrafii arabskiej.
- Osoby uczące się zapisują na tablicy alfabet / symbole systemu pisma, którego używają w swoim języku.
- Każdy uczący się wybiera jedną literę / symbol z jednego z tych systemów pisma i tworzy rysunek, który odzwierciedla jego kulturę.
- **Poziom początkujący:**
  - Każdy uczący się łączy swój rysunek z jednym słowem.
  - Uczący się wypowiadają słowa, które przychodzą im na myśl, gdy patrzą na rysunek, np.: Ψ - Posejdon, Neptun, morze; Д - drzwi, okno, wakacje itp.
- **Poziom średniozaawansowany:**
  - Każdy uczący się wymyśla krótką historię opisującą wykonany przez siebie rysunek.
  - Następnie zapisuje trzy słowa kluczowe, które mają pomóc pozostałym uczącym się odgadnąć i opowiedzieć tę historię.

Ćwiczenie 3: Zamykam oczy i pozwalam się przenieść

Materiały: komputer; czyste kartki papieru; kolorowe markery.

Poziom: początkujący, średniozaawansowany i zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Osoby uczące się odwracają się tyłem do tablicy.
- Nauczyciel/ka wybiera przedmioty związane z różnymi kulturami, a następnie odtwarza nagranie wideo z udziałem uczestnika K6 (część międzykulturowa), którego języka uczący się nie znają.
- Uczący się formułują przypuszczenia dotyczące pochodzenia osoby mówiącej.
- **Poziom początkujący:**
  - Uczący się rysują na kartce przedmiot, który – ich zdaniem – jest związany z kulturą osoby występującej w nagraniu wideo.
  - Następnie wieszają swoje rysunki i opisują przedstawiony przedmiot.
- **Poziom średnio zaawansowany:**
  - Uczący się wybierają przedmiot, który – ich zdaniem – jest związany z kulturą osoby występującej w nagraniu wideo.
  - Pokazują wybrany przedmiot pozostałym uczestnikom i wyjaśniają, dlaczego skojarzyli go z tą osobą.

- Następnie ponownie oglądają nagranie i decydują, czy dany przedmiot rzeczywiście jest związany z kulturą osoby mówiącej, czy też nie.

- **Poziom zaawansowany:**

- Uczący się próbują odgadnąć zwyczaj kulturowy opisywany przez osobę występującą w nagraniu i wyjaśniają, na jakiej podstawie sformułowali swoje przypuszczenia.

Ćwiczenie 4: Moje odczucia wobec wybranego zwyczaju w kraju przyjmującym

Materiały: karty z obrazami przedstawiającymi codzienne sytuacje (np. *posiłki, pracę, transport, szkołę* itp.).

Poziom: średniozaawansowany, zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka przygotowuje i rozdaje karty z obrazami przedstawiającymi codzienne sytuacje.
- Każdy uczeń się losuje jedną kartę i opisuje to, co na niej widzi, wyrażając swoje przemyślenia na temat przedstawionej sytuacji.
- Osoby uczące się zastanawiają się, czy podobna sytuacja występuje w ich kraju pochodzenia lub w innym kraju, który znają, oraz omawiają możliwe przyczyny tych podobieństw lub różnic.

Ćwiczenie 5: Moje doświadczenia w nauce języka na tle doświadczeń innych migrantów

Materiały: połączenie z Internetem; nagrania wideo dostępne w K6.

Poziom: średniozaawansowany, zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka tworzy tablicę na platformie *Padlet*, na której osoby uczące się mogą udostępniać swoje prace.
- Każdy uczeń się wybiera jedną z prezentacji dostępnych w K6 i wysłuchuje opowieści osoby mówiącej, zwracając szczególną uwagę na wspomniane przez nią trudności językowe.
- Następnie nauczyciel/ka dobiera uczących się w pary; w parach dzielą się oni własnymi doświadczeniami związanymi z nauką języka oraz trudnościami, z jakimi się spotkali.
- Każda para przedstawia całej grupie krótkie podsumowanie omawianych treści.

Warianty:

- Uczący się wcielają się w rolę dziennikarzy.
- Kontaktują się z bliską sobie osobą i, korzystając z telefonu komórkowego, pytają ją o doświadczenia związane z nauką języka oraz napotkane trudności.
- Powstałe nagranie wideo zostaje opublikowane na stronie *Padlet*.

- Następnie uczestnicy oglądają wzajemnie swoje prezentacje i sporządzają listę wymienionych trudności, wskazując te, które pojawiają się najczęściej.

Ćwiczenie 6: Pytanie znajomych o ich doświadczenia związane z nauką języka

Materiały: tablica; karty lub kartki z pytaniami (np. *Jaki był pierwszy język, którego się nauczyłeś(-aś)?, Który język był najłatwiejszy / najtrudniejszy?, Czy masz jakieś zabawne historie związane z nauką języka?*).

Poziom: średnio zaawansowany, zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Każdy uczący się losuje kartę z pytaniem i zadaje je innej osobie w grupie.
- Druga osoba odpowiada w kilku zdaniach.
- Pozostali uczestnicy mogą reagować i/lub podzielić się podobnym doświadczeniem.

Wariant:

- Uczący się wybierają kartę z pytaniem: *Czy masz zabawną historię związaną z nauką języka?*
- Jedna osoba rozpoczyna opowieść, wypowiadając jedno zdanie. Następna osoba kontynuuje historię, po czym przejmuje ją kolejny uczestnik.

3. Gry

Gra 1: Piktogramy stereotypów

Materiały: karty z obrazami przedstawiającymi postaci lub sytuacje (np. *turysta, student, policjant, matka, sportowiec itp.*); tablica.

Poziom: początkujący, średnio zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Osoby uczące się zostają podzielone na zespoły.
- Każdy zespół losuje kartę z obrazem i prezentuje ją podczas swojej kolejki.
- Pozostałe zespoły wypisują jak najwięcej stereotypów związanych z danym obrazem, zdobywając jeden punkt za każdą oryginalną propozycję. W dodatkowej rundzie zespoły te mogą dodać nowy, wcześniej niewymieniony stereotyp, aby zdobyć punkt bonusowy.
- Na zakończenie gry nauczyciel/ka prowadzi dyskusję na temat prawdziwości lub przesady w przedstawionych stereotypach, zachęcając do refleksji nad ich pochodzeniem i wpływem.

Gra 2: Piktogram mojej kultury

Materiały: białe kartki papieru oraz ołówki.

Poziom: średniozaawansowany, zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka prosi każdego uczącego się o wybranie obrazu, który reprezentuje jego kulturę, np. przedmiotu, potrawy, zabytku lub zwierzęcia.
- Osoby uczące się rysują prosty piktogram ilustrujący wybrany element.
- Nauczyciel/ka zbiera wszystkie rysunki i prezentuje je w losowej kolejności.
- Pracując w zespołach, uczący się próbują odgadnąć, jaką kulturę przedstawia każdy piktogram. Za każdą poprawną odpowiedź przyznawany jest jeden punkt.
- Po rundzie zgadywania autor/ka każdego piktogramu wyjaśnia swój wybór oraz krótko opisuje znaczenie lub symbolikę przedstawionego elementu.

Gra 3: Odgadywanie emocji

Materiały: karty z ilustracjami przedstawiającymi emocje (np. *radość, smutek, złość, strach, zaskoczenie itp.*).

Poziom: początkujący, średniozaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka przygotowuje karty, z których każda przedstawia jedną emocję.
- Jedna osoba losuje kartę i – nie używając słów – odgrywa lub pokazuje mimiką emocję zapisaną na karcie.
- Pozostali uczący się próbują odgadnąć, jaka emocja jest przedstawiana. Osoba, która odgadnie poprawnie, zdobywa jeden punkt.
- Następnie kolejka przechodzi na innego uczącego się, a gra trwa do momentu, aż wszystkie emocje zostaną zaprezentowane.

Gra 4: Wakacje, o jakich nikt by nie marzył

Materiały: komputer do pobierania zdjęć i tworzenia planu podróży; czasopisma oraz broszury turystyczne do wycinania i przyklejania.

Poziom: średniozaawansowany, zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Osoby uczące się mają za zadanie wykorzystać wszystkie stereotypy, które ich zdaniem charakteryzują turystów z ich kraju. Pracując w małych grupach, wymyślają plan wakacyjny wypełniony tymi stereotypami (np. *zawsze jedzenie tego samego, odwiedzanie tylko określonych miejsc, robienie zdjęć na każdym kroku, noszenie tradycyjnych strojów itp.*).
- Każda grupa przygotowuje swój plan podróży w formie plakatu lub prezentacji zatytułowanej: *Wakacje, o jakich nikt by nie marzył.*
- Po zakończeniu pracy każda grupa prezentuje swój plan pozostałym uczącym się.
- Pozostałe grupy są zapraszane do wskazania przedstawionych stereotypów oraz do ich omówienia, zastanawiając się nad tym, w jaki sposób takie klisze wpływają na wizerunek turystów i postrzeganie kultur.

Gra 5: Nauczanie mojego języka

Materiały: tablica.

Poziom: średniozaawansowany, zaawansowany.

Opis ćwiczenia:

- Każda osoba ucząca się wybiera jedno lub dwa słowa bądź wyrażenia ze swojego języka ojczystego (np. *formę powitania, nazwę przedmiotu codziennego użytku, liczbę, kolor itp.*).
- Następnie, kolejno, każdy uczący się wciela się w rolę „nauczyciela/ki” i uczy grupę wybranych słów lub wyrażień, wyjaśniając ich wymowę, znaczenie oraz zapis.
- Pozostali uczący się powtarzają słowa i starają się je zapamiętać.

- Aby sprawdzić zrozumienie, osoba pełniąca rolę „nauczyciela/ki” zadaje pozostałym uczestnikom krótkie pytania.
- Osoba, która udzieli poprawnej odpowiedzi, zdobywa jeden punkt.
- Gra trwa do momentu, aż każdy uczący się będzie miał możliwość nauczenia grupy co najmniej jednego słowa.

Łączne wykorzystanie zasobów KITE

Wprowadzenie

Łączenie K1 z K2
Łączenie K1 z K3
Łączenie K1 z K4
Łączenie K1 z K5
Łączenie K1 z K6
Łączenie K2 z K3
Łączenie K2 z K4
Łączenie K2 z K5
Łączenie K2 z K6
Łączenie K3 z K4
Łączenie K3 z K5
Łączenie K3 z K6
Łączenie K4 z K5
Łączenie K4 z K6
Łączenie K5 z K6

Wprowadzenie

W rozdziale zaprezentowano zestaw ćwiczeń opartych na różnorodnych, wzajemnie uzupełniających się materiałach dostępnych w poszczególnych sekcjach platformy KITE.

Celem proponowanych ćwiczeń jest rozwijanie umiejętności rozumienia, mówienia oraz skutecznego komunikowania się w autentycznych sytuacjach społecznych i administracyjnych. Efekt ten uzyskuje się dzięki twórczemu łączeniu treści i zasobów pochodzących z różnych części platformy KITE, na przykład:

- **K1 + K2:** *Przyjeżdżając do Polski* × *Słownik obrazkowy*
- **K1 + K3:** *Przyjeżdżając do Polski* × *Brzmienie języka*
- **K1 + K4:** *Przyjeżdżając do Polski* × *Interakcje komunikacyjne*
- **K1 + K5:** *Przyjeżdżając do Polski* × *Komunikacja niewerbalna*
- **K1 + K6:** *Przyjeżdżając do Polski* × *Doświadczenia interkulturowe*
- **K2 + K3:** *Słownik obrazkowy* × *Brzmienie języka*
- **K2 + K4:** *Słownik obrazkowy* × *Interakcje komunikacyjne*
- **K2 + K5:** *Słownik obrazkowy* × *Komunikacja niewerbalna*
- **K2 + K6:** *Słownik obrazkowy* × *Doświadczenia interkulturowe*
- **K3 + K4:** *Brzmienie języka* × *Interakcje komunikacyjne*
- **K3 + K5:** *Brzmienie języka* × *Komunikacja niewerbalna*
- **K3 + K6:** *Brzmienie języka* × *Doświadczenia interkulturowe*
- **K4 + K5:** *Interakcje komunikacyjne* × *Komunikacja niewerbalna*
- **K4 + K6:** *Interakcje komunikacyjne* × *Doświadczenia interkulturowe*
- **K5 + K6:** *Komunikacja niewerbalna* × *Doświadczenia interkulturowe*

Łączenie K1 z K2

Ćwiczenie 1: Dopasowywanie obrazków do słów

Materiały: lista słówek z wybranej sekcji K2 (np. *szpital*, *dom*); obrazki z K2 ilustrujące wybrane słowa.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się otrzymują zestaw ilustracji oraz listę słówek w języku kraju przyjmującego.
- Analizują oba zestawy materiałów i przyporządkowują każdej ilustracji odpowiednie słowo.

Ćwiczenie 2: Gra pamięciowa

Materiały: talia kart z ilustracjami (K2) przedstawiającymi zagadnienia związane z mieszkaniem, usługami zdrowotnymi, transportem lub innymi obszarami obejmowanymi przez K1; oraz druga talia kart zawierająca odpowiadające im słowa w języku kraju przyjmującego.

Przebieg gry:

- Wszystkie karty — zarówno obrazkowe, jak i słownikowe — są zakryte.
- Uczący się pracują indywidualnie lub w małych grupach, rozgrywając grę polegającą na dopasowywaniu par.
- Uczący się kolejno odkrywają po dwie karty, próbując odnaleźć właściwe połączenie: obrazek i odpowiadające mu słowo.
- Po odnalezieniu pasującej pary uczący się zatrzymuje ją i wypowiada dane słowo na głos.
- Gra trwa do momentu, gdy wszystkie pary zostaną poprawnie dopasowane.

Ćwiczenie 3: Surfowanie po platformie KITE z przewodnikiem

Materiały: wybrana sekcja K1 zarówno w języku preferowanym przez uczniów, jak i w języku kraju przyjmującego.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się pracują w parach lub w małych grupach.
- Każda grupa przegląda na stronie wybraną sekcję K1 najpierw w preferowanym języku, a następnie w języku kraju przyjmującego.
- Uczestnicy wybierają od trzech do pięciu kluczowych słów, które rozpoznają lub uznają za szczególnie ważne — *na przykład szpital, adres czy paszport*.

Ćwiczenie 4: Nazywanie i oznaczanie miejsc

Materiały: prosty rysunek, np. mapa, oraz słownictwo pochodzące z odpowiedniej sekcji K2 (np. sekcja *Miasto i wieś*).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się otrzymują prosty rysunek, np. mapę miasta lub wsi, wraz ze słownictwem z odpowiedniej sekcji K2.
- Na podstawie podanych słów oznaczają na projekcie kluczowe miejsca.
- Nauczyciel/ka monitoruje ich pracę, udzielając w razie potrzeby wsparcia w zakresie wymowy oraz w przypadku nieznanymi słów.
- Po zakończeniu zadania uczący się porównują swoje rysunki, utrwalając znajomość słownictwa związanego z przestrzenią oraz wyrażeniami dotyczącymi lokalizacji miejsc.

Ćwiczenie 5: Utrwalanie słownictwa dotyczącego procedur

Materiały: ilustracje K2 z sekcji *Organy władzy i administracja publiczna* oraz zasoby K1.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się wykorzystują ilustracje K2 z sekcji *Organy władzy i administracja publiczna*, aby rozpoznać powiązane elementy w K1, takie jak urzędy, dokumenty czy formy wsparcia i pomocy.
- Dokładnie analizują ilustracje i dopasowują je do odpowiednich informacji lub słownictwa w K1.
- Nauczyciel/ka wspiera uczniów w zadaniu polegającym na łączeniu ilustracji z terminologią urzędową, ułatwiając zrozumienie zasad funkcjonowania instytucji publicznych oraz sposobów załatwiania spraw urzędowych w kraju przyjmującym.

Ćwiczenie 6: Przygotowanie do czytania K1

Materiały: słownictwo z K2 pojawiające się w opisach K1 (np. *dokument, policja, szpital, adres*).

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka przedstawia i objaśnia wybrane słowa z K2, które występują również w tekstach K1 — na przykład *dokument, policja, szpital* czy *adres*.
- Uczący się poznają znaczenie i wymowę tych wyrażeń jeszcze przed rozpoczęciem czytania tekstów K1, tak aby mogli je łatwo rozpoznać i poprawnie zrozumieć w kontekście.

Ćwiczenie 7: Odgrywanie ról

Materiały: karty K2 zawierające kluczowe słowa i wyrażenia związane z codziennymi sprawami urzędowymi.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się korzystają z kart ze słownictwem K2 zawierających kluczowe słowa i wyrażenia związane z codziennymi sprawami urzędowymi.
- Pracując w parach lub małych grupach, odgrywają krótkie scenki, takie jak umawianie spotkania, wypełnianie formularza lub wyjaśnianie problemu w urzędzie.
- Nauczyciel/ka obserwuje wzajemne interakcje, w razie potrzeby pomagając uczniom w wymowie i formułowaniu zdań.

Ćwiczenie 8: Indywidualny słownik „procedur”

Materiały: zeszyt lub szablony cyfrowe do stworzenia własnego słownika „procedur”; słownictwo z K2 związane z oficjalnymi dokumentami i usługami, o których mowa w K1.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się tworzą spersonalizowany słownik „procedur”, wykorzystując słownictwo z K2 związane z dokumentami urzędowymi oraz usługami wymienionymi w K1.
- Nauczyciel/ka krok po kroku prowadzi uczniów przez ten proces, pomagając im porządkować hasła tematycznie (np. *dokumenty tożsamości, rejestracja, usługi ochrony zdrowia*).
- Do każdego hasła uczący się dodają tłumaczenia, krótkie definicje lub przykładowe zdania, które wyjaśniają jego znaczenie i sposób użycia.
- Słownik może być prowadzony w zeszycie lub w formie elektronicznej, co umożliwia jego systematyczne uzupełnianie wraz z pojawianiem się nowych terminów.

Łączenie K1 z K3

Ćwiczenie 1: Ćwiczenia wymowy poprzez czytanie na głos

Materiały: krótki akapit z K1 w języku kraju przyjmującego wraz z równoległym tłumaczeniem na język angielski lub ukraiński; dostęp do nagrań audio K3 ilustrujących docelowe dźwięki i elementy.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka czyta na głos krótki akapit w języku kraju przyjmującego.
- Uczący się słuchają nagrania i jednocześnie śledzą angielską lub ukraińską wersję tekstu.
- Następnie nauczyciel/ka odczytuje tekst zdanie po zdaniu, a uczący się powtarzają każde zdanie chórem.
- Wspólnie wybierane i analizowane są słowa z tekstu, które ilustrują trudniejsze zagadnienia fonetyczne, z wykorzystaniem odpowiedniej sekcji K3.
- Uczący się słuchają powiązanych nagrań dźwiękowych i obserwują sposób artykulacji poszczególnych głosek.
- Na zakończenie powtarzają po nauczyciel/u/ce pełne zdania z tekstu, aby utrwalić poprawną wymowę.

Łączenie K1 z K4

Ćwiczenie 1: Wspólne powtarzanie i odgrywanie ról

Materiały: krótkie dialogi oparte na treściach zawartych w K1 i K4 (np. prośba o pomoc w urzędzie miejskim), dostępne w formie drukowanej lub cyfrowej; opcjonalnie nagrania audio wspierające ćwiczenie wymowy.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka prezentuje krótkie dialogi odnoszące się do codziennych sytuacji, takich jak zwracanie się o pomoc w urzędzie miejskim.
- Uczący się słuchają odczytywanych na głos dialogów, jednocześnie śledząc ich treść w materiałach.
- Następnie cała grupa wspólnie powtarza dialogi w celu przećwiczenia wymowy i rytmu wypowiedzi.
- W kolejnym etapie uczący się pracują w parach, odgrywając dialogi i zamieniając się rolami, co sprzyja pogłębieniu rozumienia oraz rozwijaniu płynności wypowiedzi w autentycznych sytuacjach komunikacyjnych.

Ćwiczenie 2: Zadania symulacyjne

Materiały: sekcje K1 dotyczące oficjalnych dokumentów i procedur; karty zadań drukowane lub w wersji elektronicznej zawierające krótkie scenariusze, takie jak rejestracja w urzędzie miasta, wizyta u lekarza czy złożenie wniosku o skorzystanie z określonej usługi.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka prezentuje krótkie zadania oparte na scenariuszach inspirowanych sekcjami K1. Każde zadanie opisuje praktyczną sytuację (np. rejestrację w urzędzie miasta) oraz zawiera pytania przewodnie, takie jak: *Jakie dokumenty są potrzebne?* lub *Gdzie należy się udać?*
- Uczący się zapoznają się z odpowiednimi materiałami K1 w celu ustalenia właściwych procedur oraz niezbędnych informacji.
- Następnie, pracując w parach lub małych grupach, symulują interakcję, naprzemiennie wcielając się w obie role. Odgrywane sytuacje powinny uwzględniać odpowiednie formy powitania i pożegnania, formułowanie prośb, wyrażanie podziękowań itp., zgodnie z treściami zawartymi w K4.

Ćwiczenie 3: Odgrywanie ról

Materiały: karty z podpowiedziami lub krótkimi scenariuszami opartymi na treściach zawartych w K1 i K4 (np. prośba o pomoc medyczną, rejestracja w lokalnym urzędzie, zakup biletu komunikacji miejskiej); opcjonalnie rekwizyty lub materiały wizualne wspierające zrozumienie i osadzenie zadania w kontekście.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się odgrywają krótkie scenki z życia codziennego, korzystając z podpowiedzi inspirowanych treściami K4. Każdy scenariusz koncentruje się na typowych interakcjach, takich jak prośba o pomoc medyczną, rejestracja w lokalnym urzędzie czy zakup biletu komunikacji miejskiej.
- Nauczyciel/ka podaje proste zdania lub pytania przypisane do poszczególnych ról, aby zapewnić zrozumiałość oraz płynność wypowiedzi.
- Pracując w parach lub małych grupach, uczący się odgrywają dialogi, ćwicząc komunikacyjne użycie języka, naprzemienne zabieranie głosu oraz stosowanie form grzecznościowych w prawdziwej rozmowie.

Łączenie K1 z K5

Ćwiczenie 1: Zarządzanie czasem i przestrzenią

Materiały: materiały informacyjne zawierające szczegółowy opis zadania; strony internetowe lokalnych firm transportowych uwzględnione w K1; rozkłady jazdy z sekcji K5; opcjonalnie mapy lub wydrukowane rozkłady jazdy.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się pracują w parach, realizując ćwiczenie typu odgrywanie ról, skoncentrowane na zarządzaniu czasem oraz interakcjach w kontekstach zawodowych i publicznych.
- Każda para otrzymuje materiał opisujący ich role: jeden uczący się wciela się w rolę rekrutera, a drugi w rolę kandydata na rozmowę kwalifikacyjną.
- Osoba rekrutująca proponuje dzień, miejsce i godzinę rozmowy kwalifikacyjnej, a kandydat sprawdza informacje o lokalnym transporcie podane w K1, aby sprawdzić, czy możliwe jest dotarcie na czas środkami transportu publicznego. Jeśli nie, kandydat proponuje alternatywne rozwiązanie.
- Nauczyciel/ka kieruje pracą, upewniając się, że uczący się korzystają z prawidłowych danych dotyczących transportu i stosują odpowiednie strategie komunikacyjne.
- Po zakończeniu odgrywania ról następuje podsumowanie, podczas którego nauczyciel/ka zwraca uwagę na zaobserwowane podczas ćwiczenia elementy komunikacji niewerbalnej, w szczególności na kolejność zabierania głosu oraz świadomość dystansu interpersonalnego w trakcie interakcji.

Łączenie K1 z K6

Ćwiczenie 1: Uczenie się od uczniów

Materiały: nagrania wideo z K6; dostęp do sekcji *Usługi tłumaczeniowe i nauka języków* w ramach K1 w celu pozyskania informacji o instytucjach językowych; dostęp do Internetu lub materiały drukowane pochodzące ze stron internetowych szkół językowych; materiały do tworzenia plakatów (papierowe lub w formie narzędzi cyfrowych).

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka wybiera kilka filmów z K6, w których uczący się dzielą się swoimi doświadczeniami i trudnościami w nauce języka kraju przyjmującego.
- Każdy uczący się wybiera jeden film do dogłębnej analizy.
- **Poziom początkujący:**
  - Ćwiczenie polega na obejrzeniu jednej prezentacji z K6 oraz sporządzeniu notatek dotyczących trudności językowych opisanych przez bohatera nagrania.
  - Następnie uczący się zapoznają się z sekcją *Usługi tłumaczeniowe i nauka języków* w ramach K1, aby wyszukać instytucje oferujące kursy języków obcych.
  - Każdy uczący się prezentuje jedną wybraną instytucję, wskazując, w jaki sposób może ona pomóc w przezwycięzeniu trudności językowych przedstawionych w materiale wideo.
- **Poziom średniozaawansowany:**
  - Proces przebiega analogicznie jak na poziomie podstawowym: uczący się oglądają nagranie z K6 i sporządzają notatki dotyczące trudności w nauce języka, a następnie korzystają z materiałów K1 w celu znalezienia odpowiednich instytucji.
  - Dodatkowo uczący się przygotowują plakat lub prezentację multimedialną promującą kurs szkoleniowy wybranej instytucji.
  - Materiał promocyjny powinien bezpośrednio nawiązywać do trudności omówionych w nagraniu i wykorzystywać język skierowany do odbiorcy, np. *Czy masz trudności z wymową?* lub *Czy masz problemy ze zrozumieniem native speakerów?*

Łączenie K2 z K3

Ćwiczenie 1: Wspieranie podstawowych umiejętności czytania i pisania

Materiały: karty z ilustracjami oraz odpowiadające im karty ze słowami z K2; szablony w formie papierowej lub cyfrowej; markery lub ołówki.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się rozpoczynają od dopasowania ilustracji do odpowiadających im wyrazów, koncentrując się na rozpoznawaniu słów oraz rozumieniu słownictwa.
- Następnie nauczyciel/ka wspiera uczniów w rozpoznawaniu początkowych, środkowych i końcowych dźwięków w wybranych wyrazach, wykorzystując ćwiczenia polegające na powtarzaniu oraz izolowaniu głosek.
- Na zakończenie uczący się wykonują, pod kierunkiem nauczyciela/nauczycielki ćwiczenia pisemne polegające na przepisywaniu lub tworzeniu prostych wyrazów i krótkich zwrotów na podstawie wcześniej dopasowanych elementów.

Ćwiczenie 2: Radzenie sobie z trudnymi dźwiękami

Materiały: słownictwo z K2 zawierające trudne głoski; nagrania audio lub modelowa wymowa osoby prowadzącej zajęcia; arkusze ćwiczeń lub cyfrowe szablony do zadań związanych z rozróżnianiem dźwięków.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka wybiera słowa z K2 zawierające dźwięki, które sprawiają uczniom trudności w rozróżnianiu lub artykulacji.
- Uczący się uważnie słuchają wymowy par lub grup słów prezentowanych przez nauczyciela/nauczycielkę, rozpoznając, czy występujące w nich dźwięki są takie same czy różne. Ćwiczenie może obejmować pary minimalne, czyli wyrazy różniące się tylko jednym dźwiękiem (np. w[ε]jść – w[ɨ]jść).
- Następnie uczący się powtarzają słowa, koncentrując się na wyraźnej i poprawnej artykulacji dźwięków docelowych.

Ćwiczenie 3: Rozwijanie płynności językowej

Materiały: słowa wybrane z K2; przykładowe zdania zawierające te wyrazy; nagrania audio lub modelowa wymowa osoby prowadzącej zajęcia.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka prezentuje przykładowe zdania zawierające wybrane słowa.
- Uczący się słuchają i powtarzają zdania, zwracając uwagę na poprawną wymowę, rytm oraz intonację.
- W dalszej części ćwiczenia uczący się zastępują wybrane słowa w zdaniach innymi wyrazami z K2, tworząc nowe, sensowne i poprawne gramatycznie wypowiedzi.

Łączenie K2 z K4

Ćwiczenie 1: Codzienne zwroty używane w odpowiednim kontekście

Materiały: ilustracje z K2 przedstawiające typowe sytuacje (np. *szpital, transport*); lista często używanych zwrotów stosowanych w takich kontekstach, zgodnie z treściami zawartymi w K4 (np. *Gdzie jest szpital?, Potrzebuję pomocy*); opcjonalnie nagrania audio do ćwiczenia wymowy.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka prezentuje zestaw praktycznych zwrotów często wykorzystywanych w codziennych sytuacjach.
- Każdy zwrot przedstawiany jest w połączeniu z ilustracją z K2, która wizualnie obrazuje daną sytuację komunikacyjną.

- Uczący się słuchają prezentowanego zwrotu, powtarzają go na głos oraz omawiają, w jakich sytuacjach i miejscach może on zostać użyty.
- Nauczyciel/ka może przedstawić różne warianty wypowiedzi lub krótkie dialogi, aby ukazać zastosowanie zwrotu w szerszym kontekście.

Ćwiczenie 2: Zwroty grzecznościowe

Materiały: ilustracje z K2 przedstawiające interakcje między ludźmi (np. *wizyta u psychologa, wizyta u fryzjera, zwolnienie lekarskie, szkolenie w sekcji Praca w K2*); przykłady i zwroty z K4 dotyczące zwrotów grzecznościowych (*powitania, prośby, przeprosiny, odmowy, podziękowania*).

Opis ćwiczenia:

- Uczący się pracują w parach lub małych grupach i wybierają jedną ilustrację z K2 przedstawiającą interakcję między ludźmi (np. lekarz i pacjent, współpracownicy w miejscu pracy, kelner i klient).
- Krótko opisują sytuację oraz zastanawiają się, co uczestnicy rozmowy mogą powiedzieć w języku docelowym.
- Następnie wspólnie tworzą krótki dialog dopasowany do ilustracji, wykorzystując zwroty grzecznościowe z K4.
- Po przygotowaniu dialogu uczący się ćwiczą go ustnie, a następnie odgrywają w formie krótkiej scenki przed grupą.
- Nauczyciel/ka oraz pozostali uczący się udzielają krótkiej informacji zwrotnej po każdym występie, koncentrując się na poprawności i adekwatności użytych zwrotów grzecznościowych.

Łączenie K2 z K5

Ćwiczenie 1: Język ciała w różnych kulturach

Materiały: ilustracje z sekcji *Ciało ludzkie* oraz *Objawy i choroby* w ramach K2, przedstawiające przykłady języka ciała i mimiki; krótkie filmy z sekcji K5 w różnych językach, prezentujące gesty w odmiennych kontekstach kulturowych.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się pracują w parach lub małych grupach i rozpoczynają od przejrzania sekcji *Ciało ludzkie* oraz *Objawy i choroby* w K2. Wybierają ilustracje przedstawiające język ciała lub mimikę związaną z emocjami albo stanem fizycznym (np. *zmęczenie, senność, głód, pragnienie, depresja, niepokój*).
- Następnie oglądają materiały wideo z K5 w różnych wersjach językowych, identyfikując gesty, które przekazują podobne znaczenia.
- Grupy porównują wyniki i omawiają, na ile interpretacje tych gestów oraz wyrazów twarzy są zbliżone z rozumieniem przyjętym w ich własnych kulturach.

- Nauczyciel/ka moderuje dyskusję i kończy ją krótkim podsumowaniem, wskazując zarówno elementy wspólne, jak i różnice w tym, jak w poszczególnych kulturach odczytuje się gesty, oraz zwracając uwagę na sytuacje, w których mogą pojawić się nieporozumienia międzykulturowe.

Ćwiczenie 2: Dopasowywanie gestów do okoliczności

Materiały: ilustracje z K2 przedstawiające miejsca (np. *transport publiczny, szkoła, poczekalnia*) oraz osoby (np. *nauczyciele, lekarze, policjanci*); gesty i nagrania wideo z K5 ilustrujące komunikację niewerbalną; projektor lub ekran cyfrowy.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się zostają podzieleni na grupy, następnie każda z nich otrzymuje zestaw ilustracji z K2 przedstawiających osoby i miejsca.
- Nauczyciel/ka pokazuje gest lub wyświetla krótki materiał wideo z K5 i daje grupom minutę na podjęcie decyzji, do jakiej osoby i/lub jakiego miejsca gest ten najlepiej pasuje.
- Każda grupa uzasadnia swój wybór, wyjaśniając, dlaczego dany gest jest odpowiedni we wskazanym kontekście.
- Po prezentacji odpowiedzi przez wszystkie grupy nauczyciel/ka moderuje dyskusję, porównując interpretacje oraz omawiając różnice międzykulturowe w sposobie używania gestów.

Ćwiczenie 3: Komunikacja niewerbalna w codziennych kontaktach

Materiały: ilustracje z K2 przedstawiające interakcje między ludźmi (np. *wizyta u psychologa, wizyta u fryzjera, zwolnienie lekarskie, szkolenie* oraz inne sytuacje w miejscu pracy); materiały z K5 dotyczące gestów i dystansu interpersonalnego.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się pracują w parach lub małych grupach i wybierają jedną ilustrację z K2 przedstawiającą interakcję między ludźmi w sytuacji zawodowej lub codziennej.
- Omawiają, co może się dzieć w przedstawionej scenie oraz wyobrażają sobie dialog, który mógłby jej towarzyszyć. Następnie wspólnie tworzą krótki scenariusz uwzględniający zarówno komunikację werbalną, jak i elementy niewerbalne zaczerpnięte z K5 (np. gesty i dystans interpersonalny).
- Po przygotowaniu scenariusza uczący się odgrywają scenę przed grupą, zwracając uwagę na to, jak gesty i odległość między rozmówcami wpływają na znaczenie wypowiedzi. Nauczyciel/ka oraz pozostali uczący się udzielają krótkiej informacji zwrotnej, wskazując, w jaki sposób elementy niewerbalne wspierały uprzejmość, zrozumiałość i wyrażanie emocji.

Łączenie K2 z K6

Ćwiczenie 1: Przedstawianie kraju przyjmującego za pomocą obrazków

Materiały: ilustracje z K2 (np. dotyczące jedzenia, transportu, odzieży i artykułów sportowych); białe kartki oraz kredki (lub inne materiały plastyczne) do tworzenia własnych rysunków.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka rozpoczyna od pokazania serii prostych ilustracji (np. *chleb, rower, piłka*) i zadaje pytanie: *Kiedy myślisz o kraju przyjmującym, jaki przedmiot przychodzi Ci do głowy?*
- Uczący się odpowiadają spontanicznie, a nauczyciel/ka zapisuje wybrane pomysły na tablicy.
- Następnie uczący się wybierają jeden przedmiot, który — ich zdaniem — najlepiej kojarzy się z krajem przyjmującym. Rysują go i podpisują.
- Korzystając z podanych początków zdań, uczący się opisują i uzasadniają swój wybór (na różnych poziomach zaawansowania):
  - **Poziom początkujący:**
    - *Mój przedmiot to...*
    - *To jest... (np. bagietka, autobus).*
    - *Wybrałem/wybrałam go, ponieważ...*
  - **Poziom średniozaawansowany:**
    - *Wybrałem/wybrałam rower, ponieważ wiele osób tutaj dojeżdża nim do pracy.*
    - *Dla mnie bagietka jest symbolem kultury i zwyczajów tego kraju.*
- Każdy uczący się prezentuje swój rysunek grupie, a następnie wszystkie prace są wyeksponowane, tworząc galerię symbolicznych przedmiotów.
- Nauczyciel/ka prowadzi dyskusję, korzystając z pytań pomocniczych, takich jak:
  - *Które przedmioty pojawiają się więcej niż raz?*
  - *Które pomysły są najbardziej oryginalne?*
  - *Czy są to przedmioty codziennego użytku, czy raczej symbole kulturowe?*
- Następnie odbywa się rozmowa refleksyjna, podczas której uczący się zastanawiają się nad szerszym kontekstem kulturowym:
  - *Czy dany przedmiot reprezentuje cały kraj, czy tylko wybrany fragment jego kultury?*
  - *Czy kilka przedmiotów razem może oddawać obraz kraju?*

Ćwiczenie 2: Narysuj portret osoby z Twojego kraju

Materiały: arkusze z sylwetkami lub zdjęciami (wybrane przez osobę prowadzącą zajęcia); obrazkowy słownik przymiotników opisujących cechy fizyczne i cechy charakteru z K2 (dostosowany do poziomu uczniów: podstawowego, średniozaawansowanego lub zaawansowanego); tablica (tradycyjna lub interaktywna) do zapisywania słownictwa i prezentowania wyników.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka wyświetla lub rozdaje zdjęcia przedstawiające różne osoby i rozpoczyna ćwiczenie pytaniami: *Jaka jest ta osoba? Kim może być?*
- Uczący się proponują przymiotniki oraz proste zdania opisowe. Nauczyciel/ka zapisuje na tablicy przydatne słownictwo i struktury, odwołując się do zasobów K2 w celu utrwalenia materiału leksykalnego.
- Następnie uczący się wymyślają osobę ze swojego kraju (rzeczywistą lub fikcyjną), którą chcieliby przedstawić.
- Uczący się przygotowują krótki „portret” postaci: podają imię i nazwisko, wiek, zawód, opis wyglądu, mocne i słabe strony oraz zainteresowania lub preferencje. Przed napisaniem tekstu mogą wykonać krótką burzę mózgów w formie listy lub mapy myśli. Przykładowe początki zdań:
  - *To jest... Ma ... lat.*
  - *Pracuje jako...*
  - *Jest wysoki/wysoka / miły/miła / zabawny/zabawna / nieśmiały/nieśmiała.*
  - *Lubi... / Nie lubi...*
- Każdy uczący się ustnie przedstawia swoją postać na forum grupy.
- Następnie odbywa się krótka dyskusja, podczas której uczący się porównują podobieństwa i różnice między opisami oraz wskazują powtarzające się motywy lub stereotypy (np. *W moim kraju kobiety często gotują i zajmują się domem.; Młodzi ludzie lubią piłkę nożną.*).
- Zajęcia kończą się krótką debatą moderowaną przez nauczyciela/nauczycielkę ukierunkowaną na rozwijanie świadomości międzykulturowej. Pomocne pytania:
  - *Czy ten opis pasuje do wszystkich osób w Twoim kraju?*
  - *Czy zauważyłeś/zauważyłaś w tych opisach jakieś stereotypy?*

Ćwiczenie 3: Nauka poprzez sztukę

Materiały: wybrane obrazy przedstawiające zróżnicowane krajobrazy z różnych epok i regionów. Słownik obrazkowy z K2 (sekcja *Dom*), dostosowany do poziomu uczniów (podstawowy, średniozaawansowany, zaawansowany).

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka prezentuje obrazy, a następnie każdy uczący się wybiera jeden, z którym będzie pracować.
  - **Poziom podstawowy:**
    - Uczący się przeglądają słownictwo ilustrowane w sekcji K2 *Dom* i dopasowują odpowiednie wyrazy do obrazu. Następnie wykorzystują je do opisu podstawowych elementów przedstawienia (np. *Na wzgórzu stoi dom. / Dom jest mały i biały.*).
  - **Poziom średniozaawansowany:**
    - Uczący się wybierają jeden obraz i opisują go bardziej szczegółowo, zwracając uwagę zarówno na elementy wizualne, jak i nastrój. Następnie porównują wybrany obraz ze swoim krajem pochodzenia, wyjaśniając, dlaczego przypomina im konkretne miejsce lub emocję.

- **Poziom zaawansowany:**

- Uczący się wybierają obraz i piszą inspirowany nim osobisty tekst, w którym opisują sytuację lub wspomnienie z życia w kraju, w którym obecnie mieszkają, i którym chcieliby się podzielić. Opis łączy obserwację, refleksję oraz wymiar emocjonalny.

Ćwiczenie 4: Moja historia w krótkim wideo

Materiały: słownictwo z K2 (dostosowane do poziomu uczniów: średniozaawansowanego lub zaawansowanego); przykłady krótkich nagrań wideo z K6 lub innych autentycznych źródeł; urządzenia do nagrywania (np. telefony komórkowe); opcjonalnie narzędzie do prostego montażu wideo lub projektor do prezentacji nagrań.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się planują i nagrywają krótkie wideo dotyczące wybranego aspektu ich doświadczeń w kraju przyjmującym (np. nauka języka, poszukiwanie pracy, adaptacja do nowej kultury). Sekcja K2 pełni funkcję wsparcia językowego — pomaga dobrać słownictwo i wyrażenia związane z emocjami, trudnościami lub osiągnięciami.
- Nauczyciel/ka wspiera uczniów w przygotowaniu krótkiego szkicu wypowiedzi (scenariusza lub punktów), zwracając uwagę na jasność przekazu i poprawną wymowę.
- Po nagraniu materiałów grupa ogląda je wspólnie i omawia powtarzające się wątki.
- Informacja zwrotna dotyczy przede wszystkim trafności doboru słownictwa oraz skuteczności komunikacyjnej wypowiedzi.

Wariant:

- Nauczyciel/ka odtwarza krótkie wideo przygotowane przez uczniów.
- Uczący się słuchają i wyszukują słowa, które występują również w K2. Zaznaczają je lub zapisują, a następnie wyjaśniają, jak zostały użyte w kontekście.
- Następnie uczący się omawiają, które słowa pojawiały się najczęściej, a które zostały wykorzystane w sposób bardziej kreatywny lub zaskakujący.
- Na zakończenie odbywa się krótka refleksja nad tym, w jaki sposób słownictwo z K2 może być wykorzystywane w różnych sytuacjach komunikacyjnych.

Ćwiczenie 5: Słowa, które opowiadają moją historię

Materiały: słownictwo z K2 (dostosowane do poziomu uczniów: podstawowego, średniozaawansowanego lub zaawansowanego); materiały plastyczne lub cyfrowe szablony do tworzenia ilustrowanych osi czasu; opcjonalnie narzędzie do nagrywania dźwięku w celu dodania nagrania głosowego.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się tworzą biografię językową, opowiadającą własną historię poprzez znane im języki oraz związane z nimi doświadczenia. Korzystając ze słownictwa z K2, wybierają słowa odnoszące się do kluczowych momentów (np. *szkoła, rodzina, praca, podróże*).
- Każdy uczący się porządkuje wybrane słowa na osi czasu lub w formie kolażu, dodając zdjęcia, rysunki albo krótkie zdania.
- Uczący się na poziomie średniozaawansowanym i zaawansowanym mogą rozwinąć narrację w krótką wypowiedź pisemną lub ustną, opisującą ich relację z językiem i komunikacją.
- Gotowe prace są prezentowane w sali lub omawiane ustnie, co sprzyja refleksji nad tożsamością i własną drogą językową, a jednocześnie utrwała słownictwo tematyczne.

Łączenie K3 z K4

Ćwiczenie 1: Zwroty grzecznościowe - ćwiczenie wymowy

Materiały: lista lub nagrania audio podstawowych zwrotów grzecznościowych przedstawionych w K4 (np. *powitania, pożegnania, podziękowania, przeprosiny, uprzejme prośby*); tablica lub fiszki do prezentowania kluczowych zwrotów; opcjonalnie pomoce wizualne ilustrujące typowe sytuacje (np. spotkanie z kimś, pożegnanie, dziękowanie).

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka prezentuje zestaw podstawowych zwrotów grzecznościowych używanych w codziennych sytuacjach. Wymawia je powoli, dzieląc na sylaby i akcentując kluczowe głoski.
- Uczący się najpierw słuchają każdego zwrotu, koncentrując się na poprawnej wymowie.
- Następnie powtarzają zwroty wspólnie i indywidualnie, ćwicząc wymowę, akcent oraz intonację.
- Gdy uczący się oswoją się z brzmieniem zwrotów, nauczyciel/ka osadza je w prostych sytuacjach komunikacyjnych, posługując się krótkimi przykładami lub gestami (np. przywitanie przy wejściu do sklepu, podziękowanie po otrzymaniu pomocy).
- Zajęcia mogą zakończyć się krótkimi ćwiczeniami w parach, w których uczący się wymieniają powitania lub pożegnania, utrwalając zarówno brzmienie zwrotów, jak i ich adekwatne użycie w sytuacjach społecznych.

Ćwiczenie 2: Sylabowe puzzle – zwroty grzecznościowe

Materiały: zestawy kart z sylabami przygotowane przez osobę prowadzącą zajęcia (np. *dzień-do-bry, do-wi-dze-nia, prze-pra-szam, pro-szę, dzie-ku-ję*); słowniczek lub lista podstawowych zwrotów grzecznościowych z KITE 4; tablica do utrwalania słownictwa i wymowy.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka rozdaje uczniom pomieszane zestawy sylab i wyjaśnia, że po połączeniu utworzą one wyrazy składające się na często używane zwroty grzecznościowe, takie jak powitania czy pożegnania.
- Uczący się pracują w parach i odtwarzają znane słowa oraz wyrażenia związane z uprzejmością, łącząc sylaby zapisane na oddzielnych kartach.
- Po każdym dopasowaniu wspólnie wypowiadają cały zwrot na głos, zwracając uwagę na akcent i poprawną wymowę.
- Po ułożeniu wszystkich zwrotów nauczyciel/ka omawia je z całą grupą, utrwalając ich znaczenie oraz typowe sytuacje użycia (np. *dzień dobry* w pracy, *dziękuję* po otrzymaniu pomocy).

Ćwiczenie 3: Intonacja w pytaniach i prośbach

Materiały: tabela lub slajd z K3 prezentujący wzorce intonacyjne dla różnych typów zdań (oznajmujących, pytań szczegółowych z zaimkami pytającymi, pytań typu *tak/nie*, prośb); krótkie zdania z dialogów K4 (np. *prośba o pomoc, zaproszenie, przekazanie informacji, podziękowanie*).

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka rozpoczyna od przypomnienia podstawowych wzorców intonacyjnych z K3, ilustrując każdy z nich przykładami oraz wskazówkami wizualnymi (np. strzałkami lub liniami wysokości tonu zapisanymi na tablicy).
- Uczący się słuchają i obserwują, jak wysokość głosu rośnie i opada w zależności od rodzaju wypowiedzi.
- Następnie nauczyciel/ka odczytuje serię krótkich zdań zaczerpniętych z dialogów K4, nie pokazując ich wcześniej grupie.
- Uczący się uważnie słuchają i rozpoznają, czy dane zdanie jest oznajmujące, pytające czy wykrzyknikowe. Odpowiedzi mogą sygnalizować za pomocą kolorowych kart, prostych gestów lub notatki.
- Po każdym zdaniu nauczyciel/ka podaje poprawną kategorię i ponownie modeluje właściwą intonację.
- Uczący się powtarzają zdanie na głos, naśladowując intonację.

Ćwiczenie 4: Dialogi grzecznościowe – praca nad wymową i intonacją

Materiały: krótkie dialogi z K4 (np. *przywitanie, prośba o pomoc, uprzejma odmowa, podziękowanie*); materiały z K3 dotyczące wymowy (intonacja, długość samogłosek — jeśli istotna — oraz wybrane trudne głoski); karta/arkusz informacji zwrotnej lub lista kontrolna (np. pytania o zrozumiałość, intonację, uprzejmość); smartfony lub inne urządzenia do nagrywania.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się pracują w parach lub małych grupach i wybierają jeden dialog z K4.
- Ćwiczą dialog na głos, koncentrując się na poprawnej wymowie, odpowiedniej intonacji oraz naturalnym rytmie wypowiedzi.
- Następnie nagrywają swoją realizację (audio lub wideo) za pomocą smartfona lub innego urządzenia.
- Po wykonaniu wszystkich nagrań każda para/grupa wymienia się plikiem z inną parą.
- Grupa słuchająca ocenia wymowę kolegów, korzystając z listy kontrolnej, np.:
  - *Czy trudne głoski są wymawiane wyraźnie?*
  - *Czy intonacja brzmi naturalnie i adekwatnie do treści?*
  - *Czy pauzy i akcent są zastosowane właściwie?*
- Po otrzymaniu informacji zwrotnej uczący się poprawiają wykonanie, a następnie nagrywają dialog ponownie, uwzględniając wskazówki.
- Opcjonalnie końcowe nagrania można odtworzyć i wspólnie omówić postępy.

Łączenie K3 z K5

Ćwiczenie 1: Łączenie dźwięków z gestami

Materiały: filmy z K5 prezentujące wybrane gesty; wcześniej przygotowane nagrania przykładów wypowiedzi, które zwykle towarzyszą danym gestom w języku docelowym (jedno z poprawną intonacją, drugie z intonacją niepoprawną); krótkie nagrania z K3 ilustrujące różne wzorce intonacyjne.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka rozpoczyna od odtworzenia krótkich nagrań z K3 prezentujących różne wzorce intonacyjne. Uczący się słuchają uważnie i przypominają sobie, jak intonacja wpływa na znaczenie wypowiedzi.
- Następnie nauczyciel/ka prezentuje materiał wideo z K5 pokazujący gest powszechnie używany w kulturze języka docelowego.
- Potem odtwarza dwa nagrania wypowiedzi, która zwykle towarzyszy temu gestowi: jedno z właściwą intonacją, drugie z intonacją niewłaściwą.
- Uczący się słuchają i decydują, które nagranie najlepiej pasuje do gestu oraz poprawnie oddaje zamierzone znaczenie.

Łączenie K3 z K6

Ćwiczenie 1: Język w kolorach – jak go słyszysz?

Materiały: tablica; materiały do pracy z kolorami (plakaty, karty, kredki lub flamastry); próbki audio z K3 zawierające pojedyncze słowa lub krótkie zwroty w języku kraju przyjmującego.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka odtwarza wybrane słowa lub krótkie zwroty z K3.
- Uczący się słuchają uważnie i odpowiadają na pytanie: *Gdyby ten język był kolorem, jaki to byłby kolor? Dlaczego?*
- Każdy uczący się dzieli się swoją propozycją, a nauczyciel/ka zapisuje na tablicy wybrane kolory wraz z uzasadnieniami.
- Następnie uczący się wybierają kolor, który najlepiej oddaje ich odczucie brzmienia języka kraju, w którym się znajduje, i krótko uzasadniają swój wybór.
  - **Poziom podstawowy:** Uczący się formułują krótkie wypowiedzi wsparte obrazowo, np.: *Ten język jest niebieski, bo jest miękki i spokojny...* albo *Ten język jest czerwony, bo brzmi mocno i wesoło...* Nauczyciel/ka może podać przykładowe przymiotniki ułatwiające opis (np. *miękki, szybki, trudny, wesoły*).
  - **Poziom średniozaawansowany:** Uczący się rozwijają uzasadnienie w pełnych zdaniach, np.: *Dla mnie ten język jest niebieski, ponieważ brzmi miękko i spokojnie.* albo *Wybieram żółty, bo kojarzy mi się z czymś jasnym i radosnym.* Mogą też porównywać języki, np.: *Francuski jest dla mnie czerwony, a mój język - zielony.*

Ćwiczenie 2: Jak się czuję, gdy wypowiadam słowo po francusku / hiszpańsku / niemiecku / polsku / portugalsku / włosku ?

Materiały: lista słów odczytanych przez native speakera w K3; tabela lub karta pracy do zapisywania przydatnego słownictwa.

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka zapisuje na tablicy dwa–trzy słowa w wybranym języku, np. *théâtre, travail* (francuski), *águila, azahar* (hiszpański), *Kälte, Seife* (niemiecki), *czytać, nadzwyczajny* (polski), *maçã, caixa* (portugalski), *città, balletto* (włoski).
- Uczący się próbują wymówić słowa, proponując różne możliwe realizacje i porównując swoje pomysły.
- Następnie słuchają nagrań native speakera, aby sprawdzić poprawną wymowę.
- Po odsłuchaniu nauczyciel/ka pyta: *Jak się czujesz, gdy wypowiadasz te słowa? Czy to jest przyjemne? Trudne? Zabawne?* Na tablicy pojawia się krótka lista przymiotników opisujących odczucia (np. *łatwe, trudne, zabawne, łagodne, dziwne, przyjemne*).
- Uczący się wybierają jedno słowo, powtarzają je kilka razy i opisują swoje wrażenie. Mogą porównać je ze słowem w swoim języku lub po angielsku.

- **Poziom podstawowy:** Uczący się tworzą krótkie zdania, np.: *Słowo [...] jest łatwe. / Słowo [...] jest trudne. / Lubię słowo [...] ponieważ...*
- **Poziom średniozaawansowany:**
  - Uczący się formułują bardziej rozbudowane odpowiedzi, np.: *To słowo mnie bawi, bo przypomina wyraz w moim języku. / Czuję radość, bo kojarzy mi się z wakacjami. / Trudno je wymówić ze względu na głoskę...*
  - Każdy uczący się prezentuje wybrane słowo i opisuje emocje lub skojarzenia, które ono wywołuje.
  - Grupa porównuje wrażenia: które słowa były odbierane jako przyjemne, a które jako trudne. Czy wszyscy uczący się mieli podobne reakcje?
  - Na zakończenie odbywa się krótka dyskusja podsumowująca, zachęcająca do refleksji nad związkiem między brzmieniem a emocjami, np.: *Dlaczego niektóre słowa brzmią dla nas przyjemnie, a inne są trudne? Czy można lubić słowo, nawet jeśli nie rozumiemy jego znaczenia?*

Łączenie K4 z K5

Ćwiczenie 1: Jak gesty zmieniają znaczenie wypowiedzi?

Materiały: dialogi z K4 zawierające wyrażenia zgody i odmowy (np. *prośba o pomoc i zgoda, propozycja i odmowa, prośba i uprzejma odmowa*); materiały z K5 (nagrania wideo lub opisy) przedstawiające gesty związane z akceptacją lub odmową.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się pracują w parach lub małych grupach.
- Każda para otrzymuje krótki scenariusz z K4, np.: *Ktoś prosi Cię o pomoc, ale bardzo się spieszysz.*
- Najpierw odgrywają dialog wyłącznie werbalnie, koncentrując się na poprawnej wymowie oraz uprzejmych sformułowaniach, bez użycia gestów.
- Następnie powtarzają ten sam dialog, tym razem wzbogacając go o gesty i mimikę, które - ich zdaniem - najlepiej pasują do danej sytuacji.
- Cała grupa wspólnie analizuje różnice między obiema wersjami. Uczący się dyskutują, która wypowiedź brzmiała lub była odbierana jako bardziej uprzejma i naturalna oraz czy gesty wpłynęły na interpretację znaczenia (np. jak kiwanie głową, uśmiech czy skrzyżowanie ramion zmienia odbiór odpowiedzi).
- Jako wariant nauczyciel/ka może zaproponować rundę „Odgadnij znaczenie”: po każdym występie pozostałe grupy określają, czy dana reakcja była uprzejma, neutralna czy nieuprzejma, opierając się na tonie głosu i użytych gestach.

Łączenie K4 z K6

Ćwiczenie 1: Zaproszenie na kolację

Materiały: dostęp do Internetu; tablica i markery; kolorowy papier; odwołanie do K4 (strategie grzecznościowe i interakcje międzykulturowe).

Opis ćwiczenia:

- Nauczyciel/ka rozpoczyna zajęcia pytaniem: *Czy masz ulubione danie ze swojego kraju, którym chciałbyś/chciałabyś podzielić się z innymi?*
- Uczący się wymieniają potrawy ze swoich krajów i wyszukują w Internecie ich zdjęcia.
- Nauczyciel/ka zapisuje propozycje na tablicy i zadaje pytanie uzupełniające: *Gdybyś organizował/-a kolację, czy wszyscy Twoi znajomi mogliby zjeść to danie?*
- Następnie uczący się wyobrażają sobie, że zapraszają dwoje kolegów lub koleżanek z grupy na kolację z tradycyjnymi potrawami ze swojego kraju. Przygotowują zaproszenie i menu, kierując się następującymi zasadami:
  - *wybierz dwoje gości z grupy;*
  - *przygotuj menu obejmujące potrawy i napoje charakterystyczne dla Twojej kultury, zapisując wyłącznie oryginalne nazwy dań, bez ujawniania składników;*
  - *napisz zaproszenie zawierające informacje o czasie spotkania, menu oraz ewentualną prośbę, jeśli goście powinni coś przynieść.*
- W fazie prezentacji każdy uczący się przedstawia swoje menu na forum grupy.
- Zaproszeni „goście” zgadują, czym mogą być poszczególne potrawy i czy - biorąc pod uwagę swoje preferencje żywieniowe lub uwarunkowania kulturowe - mogliby je zjeść.
- Po ujawnieniu składników nauczyciel/ka pyta gości, czy zmienili swoje pierwsze wrażenie na temat dania i dlaczego.
- Następnie każdy „gospodarz” zastanawia się, w jaki sposób mógłby zmodyfikować swoje menu, aby uwzględnić potrzeby wszystkich zaproszonych osób.
- Zajęcia kończą się dyskusją grupową, prowadzoną z wykorzystaniem pytań takich jak:
  - *Czy wszyscy musimy jeść wszystkie potrawy?*
  - *Czy powinniśmy zmieniać swoje dania, aby dostosować się do gościa z innej kultury?*
  - *Jakie napoje z innych krajów są Twoimi ulubionymi?*

Łączenie K5 z K6

Ćwiczenie 1: Gesty w różnych językach i kulturach

Materiały: nagrania wideo z autentycznych źródeł przedstawiające rozmowy osób posługujących się różnymi językami; zeszyt do sporządzania notatek.

Opis ćwiczenia:

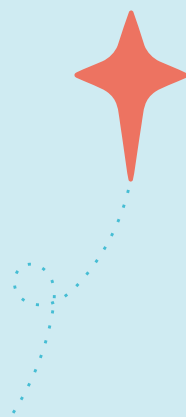
- Uczący się oglądają fragmenty wywiadów, w których wypowiadają się osoby mówiące w różnych językach, a następnie koncentrują się na używanych przez nie gestach.
- Podczas oglądania uczący się robią notatki, odpowiadając na pytania pomocnicze, takie jak:
  - *Jakie gesty są najczęściej używane przez rozmówców posługujących się różnymi językami?*
  - *Czy gesty zastępują słowa, czy raczej je uzupełniają?*
  - *Czy gesty są związane z emocjami, podkreśleniem treści lub jej wyjaśnianiem?*
- Po obejrzeniu materiałów uczący się dzielą się swoimi obserwacjami i porównują notatki w małych grupach lub na forum całej grupy.
- Dyskusja koncentruje się na tym, w jaki sposób gesty różnią się w zależności od kultury oraz czy podobne gesty występują w kulturach, z których pochodzą uczący się.

Ćwiczenie 2: Komunikacja niewerbalna w różnych kulturach

Materiały: smartfony lub kamery do nagrywania; lista pytań oparta na zagadnieniach z K5 (gesty, dystans interpersonalny, podejście do czasu); arkusz informacji zwrotnej do porównywania treści i zapisywania obserwacji.

Opis ćwiczenia:

- Uczący się przygotowują i nagrywają krótkie prezentacje wideo, odpowiadając na pytania dotyczące aspektów komunikacji niewerbalnej omawianych w K5, np.:
  - *Jak się wita w Twoim kraju?*
  - *Jakich gestów często używasz podczas rozmowy?*
  - *Czy uważasz, że istnieją gesty, które mogą być źle zrozumiane w innej kulturze?*
  - *Jak bardzo ceniona jest punktualność w Twojej kulturze?*
- Po zakończeniu nagrań uczący się wymieniają się materiałami i oglądają prezentacje kolegów.
- Korzystając z arkusza informacji zwrotnej, porównują podejście do zarządzania czasem w różnych kulturach oraz notują, które gesty, mimika lub elementy mowy ciała wydawały się najbardziej naturalne lub charakterystyczne w poszczególnych nagraniach.
- Zajęcia kończą się dyskusją grupową, podczas której uczący się dzielą się obserwacjami, wskazując podobieństwa i różnice w zachowaniach niewerbalnych między kulturami.
- W dalszej refleksji grupa zastanawia się, w jaki sposób takie zachowania można dostosowywać, aby zwiększyć skuteczność komunikacji w kontekstach międzykulturowych oraz unikać nieporozumień i konfliktów.

Co-funded by
the European Union

IMPRESA DA
UNIVERSIDADE
DE COIMBRA
COIMBRA UNIVERSITY PRESS

Ediciones Universidad
Salamanca